

OCENA
STANU SANITARNEGO
POWIATU - MIASTA JAWORZNA
W 2018 ROKU

Zatwierdził

PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
w JAWORZNIE
Celina Galera-Cebo

Spis treści:

	Strona
Sekcja Epidemiologii	3
Choroby zakaźne	3
Szczepienia ochronne	15
Higiena lecznictwa	25
Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska	28
Stan sanitarny zakładów świadczących usługi medyczne	28
Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej	32
Ocena jakości sanitarnej wody na nadzorowanym terenie	39
Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów i Użytku	48
Ocena stanu sanitarnego obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku	48
Jakość zdrowotna środków spożywczych	53
Ocena żywienia pacjentów w Szpitalu Wielospecjalistycznym	53
Ocena sposobu żywienia w zakładach zamkniętych żywienia zbiorowego	54
Ocena sposobu realizacji wymagań rozporządzenia „sklepikowego”	55
Nadzór nad wyrobami mającymi kontakt z żywnością, kosmetykami	56
Działania ukierunkowane problemowo	57
Wnioski i interwencje	62
Sekcja Higieny Pracy	64
Narażenie zawodowe pracujących	64
Substancje i mieszaniny chemiczne	69
Środki zastępcze „dopalacze”	71
Choroby zawodowe	72
Higiena Dzieci i Młodzieży	77
Stan sanitarny żłobków	77
Stan sanitarny przedszkoli	78
Stan sanitarno- techniczny szkół	79
Nadzór nad placówkami wypoczynku zimowego letniego dzieci i młodzieży	82
Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	83
Oświata Zdrowotna	89
Program edukacyjny „Trzymaj Formę!”	89
Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV	89
Program edukacyjny „Ars, czyli jak dbać o miłość?”	89
Kampania społeczna „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”	89
Program profilaktyczny „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”	90

Program edukacji antytytoniowej „Bieg po zdrowie”	90
Światowy Dzień Rzucania Palenia, Światowy Dzień bez Tytoniu	90
Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce	90
Program „Żywienie na wagę zdrowia” – „Klub Zdrowego Przedszkolaka”	90
Program profilaktyki WZW B i C „Podstępne WZW”	91
Program „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”	91
Światowy Dzień Zdrowia – 7 kwietnia	91
Akcja wojewódzka Dopalacze – Wypalacze „groźne narkotyki”	92
„Brązowo, ale czy zdrowo?”	92
Akcja „Znamię! Znam je?”	92
Akcja informacyjna „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”	92
Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach	93
Bezpieczeństwo dzieci podczas wypoczynku letniego oraz zimowego	93
Podsumowanie	94

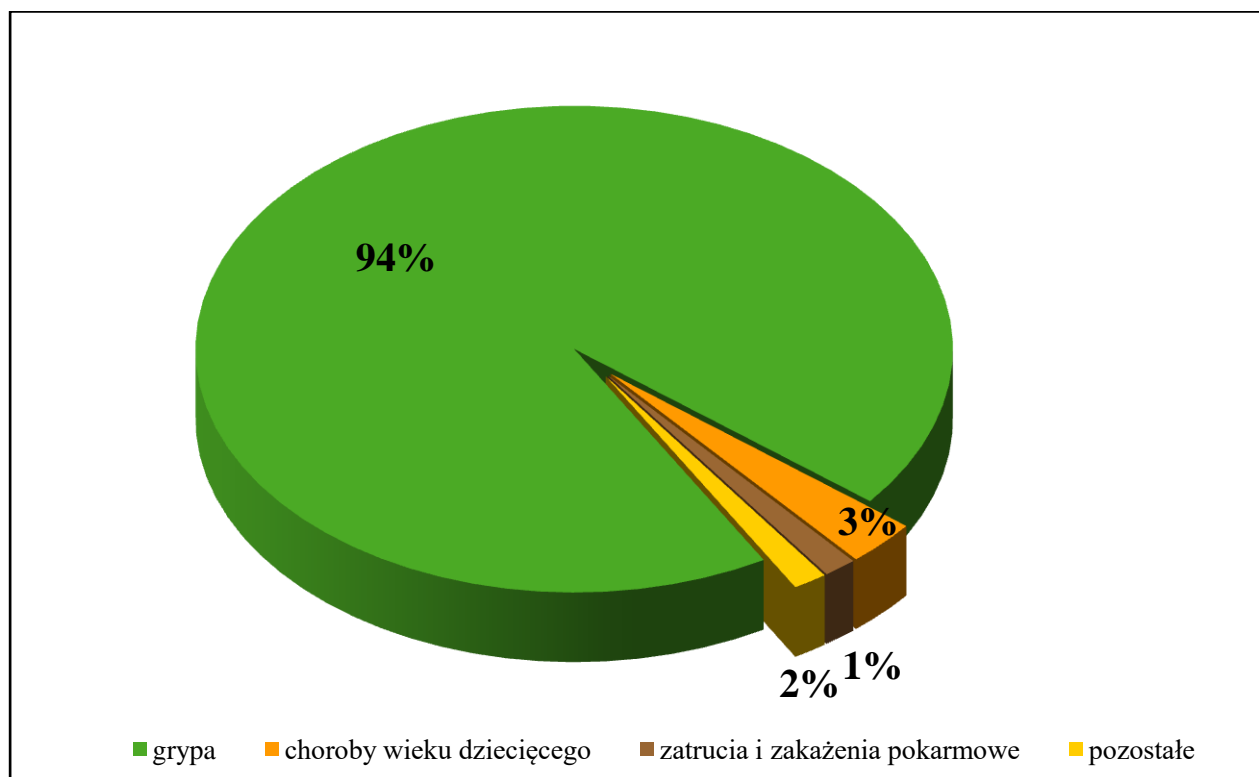
Sekcja Epidemiologii

Głównym kierunkiem działania Sekcji Epidemiologii było prowadzenie działalności przeciwepidemicznej oraz nadzór w zakresie zakażeń i chorób zakaźnych, w szczególności występujących ogniskowo, nadzór nad uodpornieniem populacji w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych, zapewnienie właściwych warunków przechowywania, przyjmowania, wydawania i transportu preparatów szczepionkowych.

1. Choroby zakaźne

W 2018 roku zarejestrowano ogółem 19839 zachorowań na choroby zakaźne o 4530 (tj. o 18,6%) przypadków mniej niż w roku poprzednim. Najwięcej przypadków stanowiły zachorowania na grypę i zakażenia grypopodobne – 18664 (94%) oraz choroby wieku dziecięcego – 604 (3%). Spośród chorób wieku dziecięcego, najliczniejszą grupę stanowiła, analogicznie jak w roku 2017, ospa wietrzna – 536 zgłoszeń, co daje 88,7% ogółu tych zachorowań. W 2018 roku 437 pacjentów (2,2% ogółu chorych na choroby zakaźne) wymagało hospitalizacji, najczęściej (w 47% przypadków) w przebiegu zakażeń pokarmowych. Odnotowano 6 zgonów (o 2 więcej niż w 2017 roku), w których jedną z przyczyn była choroba zakaźna.

Przeprowadzono 346 wywiadów epidemiologicznych i ich liczba utrzymała się na podobnym poziomie jak w roku 2017.

Wykres 1. Rozkład zachorowań na choroby zakaźne w 2018 roku w Jaworznie.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

Mniej niż w 2017r. notowano przypadków: grypy, ospy, płonicy, krztuśca, WZW typu A, bakteryjnych zakażeń jelitowych, biegunek i zakażeń żołądkowo-jelitowych BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, WZW typu C oraz kiły.

Więcej niż w 2017 roku stwierdzono przypadków: zakażeń jelitowych o etiologii wirusowej, róży, boreliozy, różyczki, WZW typu B oraz zapalenia opon mózgowych o nieustalonej etiologii (inne i nieokreślone).

Na podobnym poziomie jak w roku 2017 utrzymywała się liczba zachorowań na wirusowe zapalenie opon mózgowych i na gruźlicę.

- **Grypa** – w 2018 roku miała decydujący wpływ na sytuację epidemiologiczną w mieście, stanowiąc 94% wszystkich zarejestrowanych zachorowań na choroby zakaźne. Wskaźnik zapadalności na grypę w Jaworznie wyniósł 21140, a wśród dzieci do lat 14 – 9689. Rejestracja zachorowań na grypę i zakażenia grypopodobne odbywa się w ciągu całego roku, w oparciu o cotygodniowe meldunki o zachorowaniach i podejrzeniach zachorowań na grypę (MZ-55), sporządzane przez podmioty lecznicze.

W meldunku zgodnie z definicją przyjętą na potrzeby nadzoru epidemiologicznego nad chorobami zakaźnymi w krajach UE wykazuje się:

- grypę (rozpoznaną klinicznie i/lub laboratoryjnie) oraz
- wszystkie rozpoznane klinicznie zachorowania grypopodobne i ostre zakażenia dróg oddechowych spełniające następujące kryteria:

zachorowania grypopodobne:

nagłe wystąpienie objawów oraz co najmniej jeden z następujących objawów ogólnych: gorączka lub stan podgorączkowy, złe samopoczucie, bóle głowy, bóle mięśniowe oraz co najmniej jeden z następujących objawów oddechowych: kaszel, ból gardła, duszność;

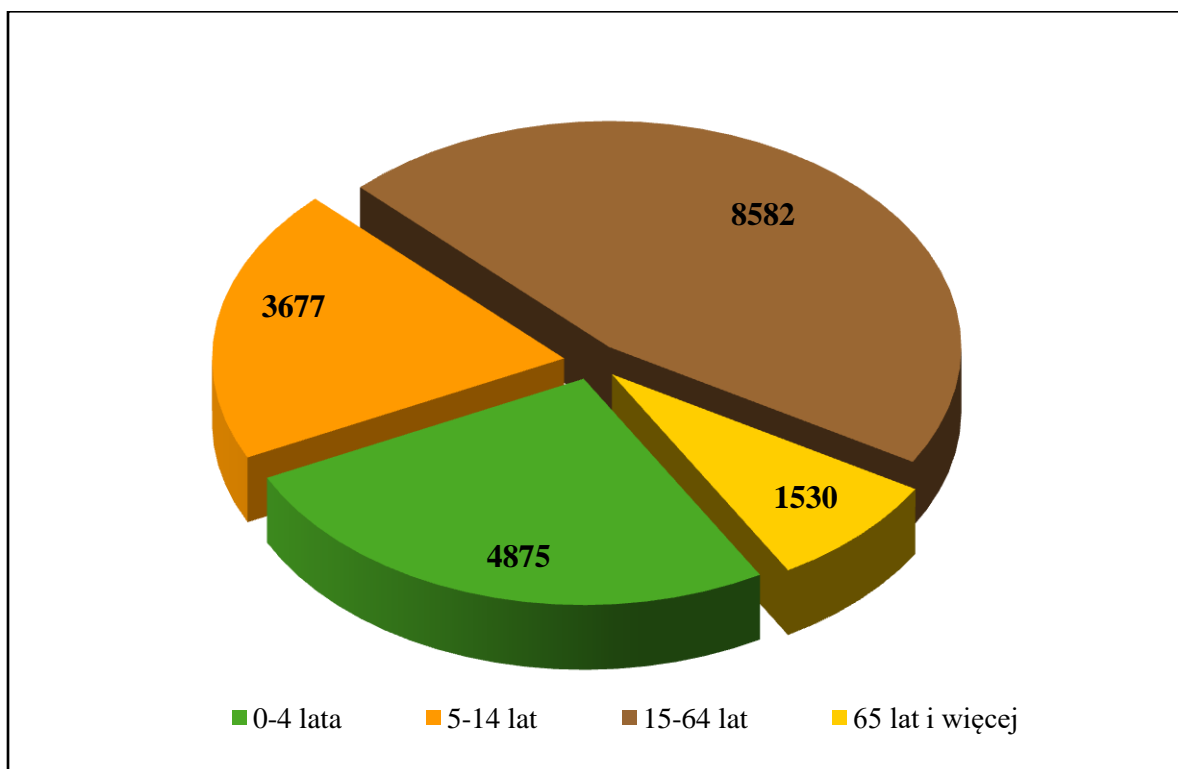
ostre zakażenia dróg oddechowych:

nagłe wystąpienie objawów oraz co najmniej jeden z następujących czterech objawów oddechowych: kaszel, ból gardła, duszność, nieżyt śluzowy nosa oraz w opinii klinicysty, infekcyjny charakter choroby.

Zgodnie z powyższą definicją w Jaworznie w 2018 roku zarejestrowano 18664 przypadki grypy i zachorowań grypopodobnych, z czego 46% dotyczyło dzieci do 14 roku życia. W porównaniu z rokiem 2017 odnotowano spadek liczby chorych o 4277 osób. Grypa występowała w ciągu całego roku. Najwięcej – 7815 zgłoszeń (tj. 42% wszystkich zachorowań) odnotowano w pierwszym kwartale, szczyt zachorowań przypadł, podobnie jak w roku 2017, na miesiąc luty – 3014 przypadków. Wyraźny spadek liczby chorych przypadł na miesiące wiosenno – letnie od maja do sierpnia, co wyraźnie wskazuje na sezonowość zachorowań na grypę i zakażenia grypopodobne.

109 chorych wymagało hospitalizacji, z czego 82% hospitalizowanych stanowiły dzieci do 14 roku życia. Powodem hospitalizacji u wszystkich pacjentów były powikłania ze strony układu oddechowego. U 30 pacjentów w badaniach genetycznych potwierdzono obecność wirusa grypy, z czego połowę zachorowań wywołał wirus grypy typu A, natomiast za drugą połowę zachorowań odpowiadał wirus grypy typu B. W 2018 roku odnotowano również 1 zgon, którego przyczyną były powikłania pogrypowe.

W 2018 roku przeciwko grypie zaszczepiło się 2498 osób, co stanowi 2,83% populacji miasta. Największy odsetek zaszczepionych stanowią seniorzy w wieku 65 lat i powyżej (65,3% ogółu zaszczepionych). Zdecydowana większość seniorów skorzystała z finansowanych przez Gminę m. Jaworzna szczepionek w ramach programu zdrowotnego „Profilaktyka grypy w Jaworznie – szczepienia ochronne dla seniorów 65+”. Program był realizowany w sezonie grypowym 2018/2019 od września do listopada.

Wykres 2. Liczba zachorowań na gripę w Jaworznie w roku 2018 z podziałem na grupy wiekowe.

1.2. Choroby wieku dziecięcego

Krztusiec

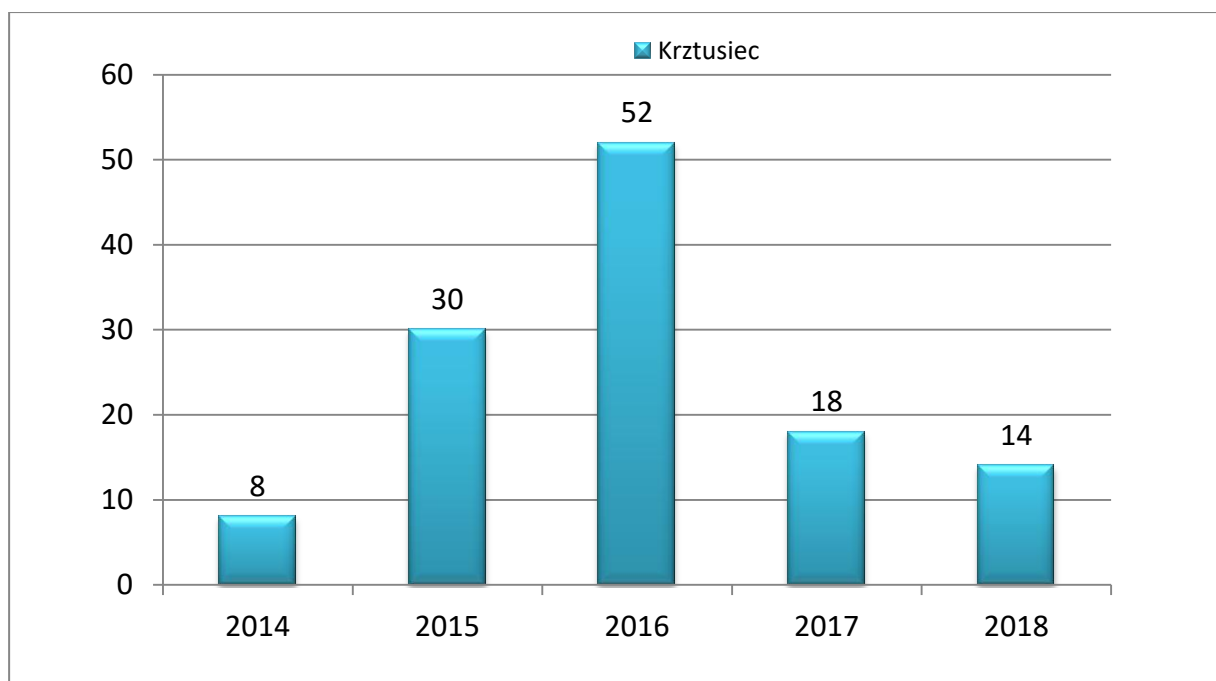
Odnotowano 14 przypadków zachorowań, o 22% mniej niż w roku poprzednim. Wskaźnik zapadalności wyniósł 15,86 i był prawie czterokrotnie wyższy niż dla Polski. Rozkład zachorowań ze względu na płeć wyglądał następująco: zachorowało 12 kobiet i 2 mężczyzn. Trzy chore osoby wymagały hospitalizacji. Zachorowania rejestrowano w miesiącach od stycznia do czerwca oraz w grudniu. Ze względu na trudną i długotrwałą diagnostykę krztuśca większość (9 przypadków) zgłoszonych do PPIS w 2018 roku dotyczyło osób, u których do zachorowania doszło w 3 i 4 kwartale roku 2017.

Krztusiec jest szczególnie niebezpieczny dla niemowląt – w 2018 roku nie rejestrowano zachorowań u dzieci w pierwszym roku życia. W 2018 roku zaobserwowano trzy grupy wiekowe, w których doszło do zachorowań były to:

- dzieci w przedziale wiekowym od 2 do 6 lat – 5 przypadków;
- nastolatki w przedziale wiekowym od 10 do 19 lat: 5 przypadków
- dorośli w przedziale wiekowym od 30 do 39 lat: 4 przypadki.

Wszystkie chore dzieci i młodzież były wcześniej uodpornione przeciwko krztuścowi. Zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych, przeciwko krztuścowi prowadzone są szczepienia ochronne. W związku z utrzymującym się od kilku lat wzrostem liczby zachorowań w grupie nastolatków, Główny Inspektor Sanitarny w 2016 roku wprowadził dodatkowe szczepienie w 14 roku życia. Dzieci otrzymują teraz w sumie 6 dawek szczepionki przeciw krztuścowi: w 1, 2, 6 i 14 roku życia. Odporność poszczepienna utrzymuje się przez ok. 3 - 10 lat (najczęściej 5-7 lat) od ostatniego szczepienia, natomiast odporność po przechorowaniu utrzymuje się przez ok 10 – 15 lat.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

Wykres 3. Liczba przypadków krztusca w latach 2014- 2018 w Jaworznie

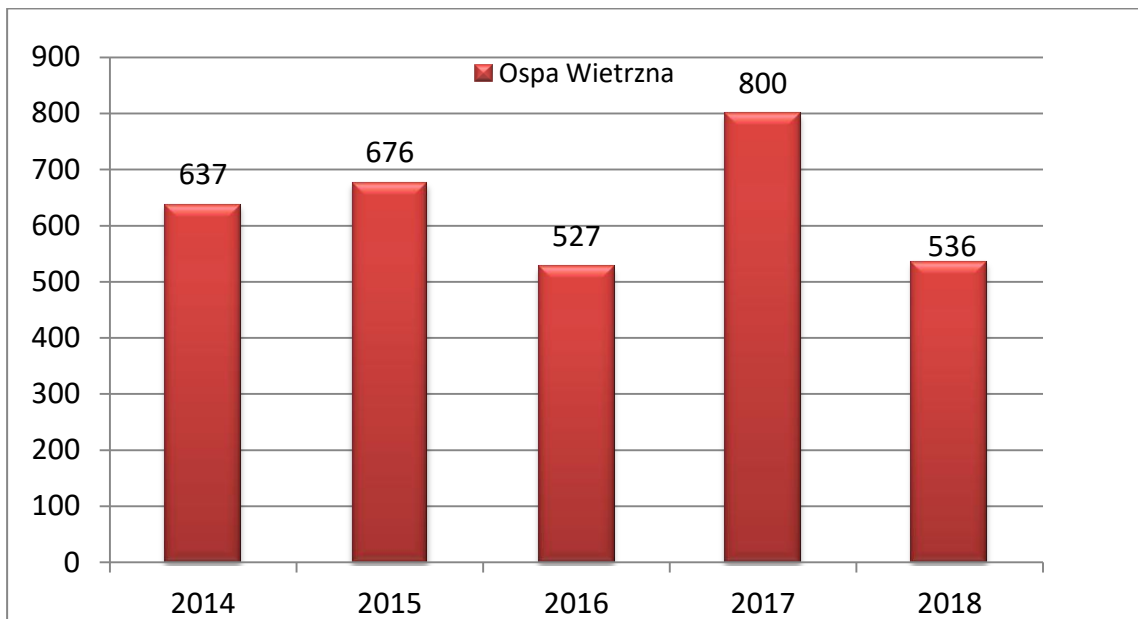
Ospa wietrzna

Odnotowano spadek liczby zachorowań o 33% w porównaniu z rokiem 2017. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 607 i był ponad 1,5 razy wyższy niż dla Polski. Rozkład zachorowań ze względu na płeć przedstawiał się następująco: nieco częściej chorowały kobiety, które stanowiły 53% chorych, tj. 285 przypadków. Jedna osoba w związku z zachorowaniem na ospę była hospitalizowana. Najliczniejszą grupę chorych tj. 64,36% (345 przypadków) stanowiły dzieci przedszkolne w przedziale wiekowym od 3 do 6 lat. Zachorowania były rejestrowane w ciągu całego roku, 75% wszystkich zarejestrowanych przypadków wystąpiło w miesiącach marzec - czerwiec. Miesiącami o największej liczbie zachorowań były kwiecień i maj. Wyraźny spadek liczby chorych (zaledwie 6 przypadków) odnotowano w miesiącach sierpień – wrzesień. Spośród ogółu chorych tylko 2 osoby były wcześniej szczepione p/ospie dwiema dawkami szczepionki.

Zachorowania na ospę wietrzną utrzymują się od kilku lat na wysokim poziomie. W Polsce dostępna jest szczepionka przeciw ospie wietrznej, zawiera ona żywy, lecz pozbawiony zjadliwości (atenuowany) szczep wirusa. Szczepieniem obowiązkowym objęte są dzieci do 12 roku życia ze wskazań medycznych i dzieci narażone na zakażenie ze względów środowiskowych (np. przebywające w domach dziecka lub uczęszczające do żłobków i klubów dziecięcych). Pozostałym dzieciom szczepienie jest zalecane, jednak rodzice sporadycznie sięgają po ten rodzaj profilaktyki.

Szczepienia nie miały wpływu na sytuację epidemiologiczną ospy. W 2018 roku zaszczepiło się 128 osób, z czego 97% stanowiły dzieci do 11 roku życia.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

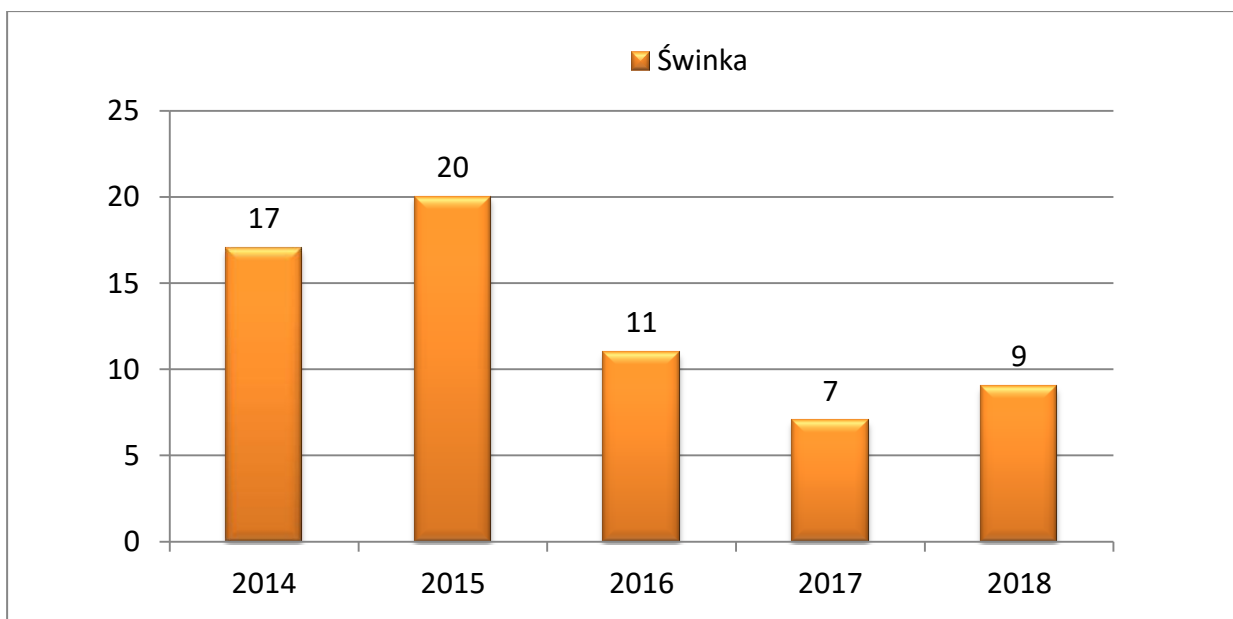

Wykres 4. Liczba przypadków ospy wietrznej w latach 2014 – 2018 w Jaworznie.

Świnka

Zarejestrowano 9 zachorowań, o 2 więcej niż w roku poprzednim. Zachorowało 4 mężczyzn i 5 kobiet. Wskaźnik zapadalności wyniósł 10,2 i był 2,5 razy większy niż dla Polski. Zachorowania przebiegały bez powikłań, nie wymagały hospitalizacji. Świnkę rejestrowano w miesiącach: kwiecień, maj oraz sierpień i wrzesień. 78% wszystkich zachorowań (tj. 7 przypadków) dotyczyło dzieci i młodzieży do 15 roku życia. Wszyscy chorzy w tej grupie wiekowej byli zaszczepieni jedną lub dwiema dawkami szczepionki skojarzonej przeciwko odrze, śwince i różyczce.

Po wprowadzeniu obowiązkowych szczepień ochronnych przeciw odrze, śwince i różyczce dla całej populacji, obserwuje się wyraźny spadek liczby przypadków (od 2006 roku), a sytuacja epidemiologiczna tej choroby jest stabilna.

Wykres 5. Liczba przypadków świnki w latach 2014 - 2018 w Jaworznie

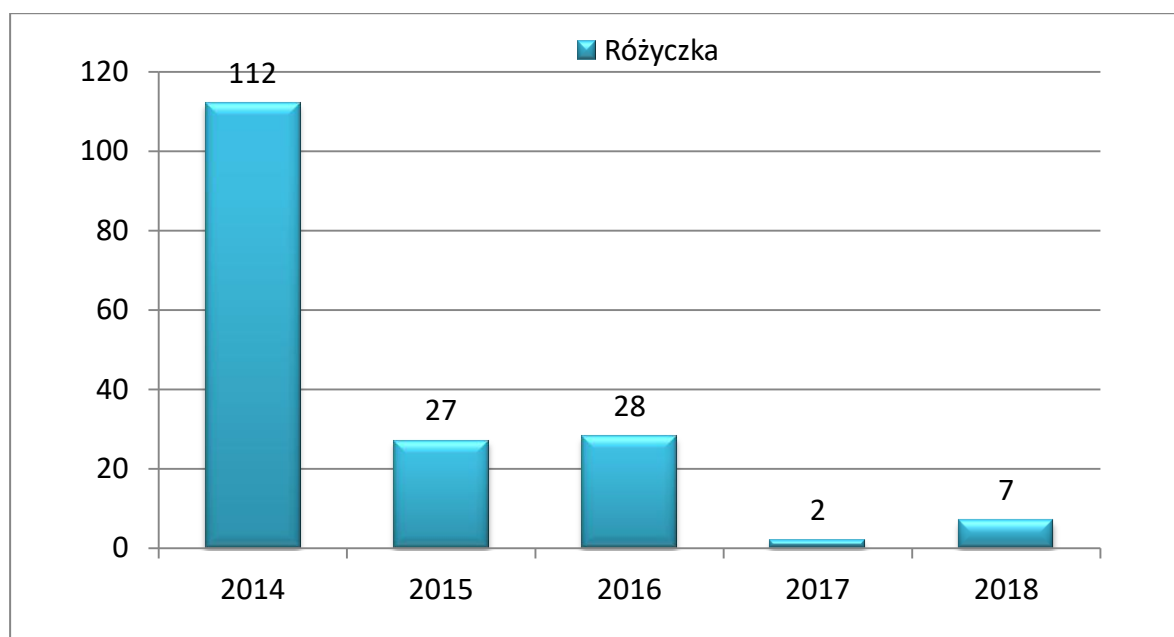
PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

Różyczka

W 2018 roku zarejestrowano 7 zachorowań na różyczkę, o 5 przypadków więcej niż w roku 2017. Wskaźnik zapadalności wyniósł 7,92 i był ponad 6 razy większy niż dla Polski. Zachorowania przebiegały bez powikłań, nie wymagały hospitalizacji.

Zachorowało 6 mężczyzn i 1 kobieta. Pojedyncze przypadki zachorowań rejestrowano w miesiącach: marzec, maj, czerwiec i lipiec a trzy osoby zachorowały we wrześniu. Czworo chorych było wcześniej szczepionych szczepionką skojarzoną p/odrze, śwince i różyczce, zgodnie z obowiązującym Programem szczepień Ochronnych.

Polska uczestniczy w Programie WHO „Eliminacja Odry/Różyczki”, który ma na celu przerwanie transmisji wirusa różyczki oraz potwierdzenie jego eliminacji we wszystkich krajach Regionu Europejskiego. W celu realizacji tego programu każde podejrzenie lub zachorowanie na różyczkę powinno być potwierdzone badaniem w Zakładzie Wirusologii NIZP – Państwowego Zakładu Higieny w Warszawie. Zachorowania na różyczkę nie były potwierdzone laboratoryjnie, lekarze zgłaszali chorobę na podstawie objawów klinicznych, dlatego też przypadki zostały zaklasyfikowane w meldunkach epidemiologicznych jako „różyczka możliwa”. Stan zaszczepienia populacji dziewcząt powyżej 12-go roku życia wynosi powyżej 95%. Tak wysoki poziom uodpornienia ma istotne znaczenie w profilaktyce zespołu różyczki wrodzonej.

Wykres 6. Liczba przypadków różyczki w latach 2014 – 2018 w Jaworznie

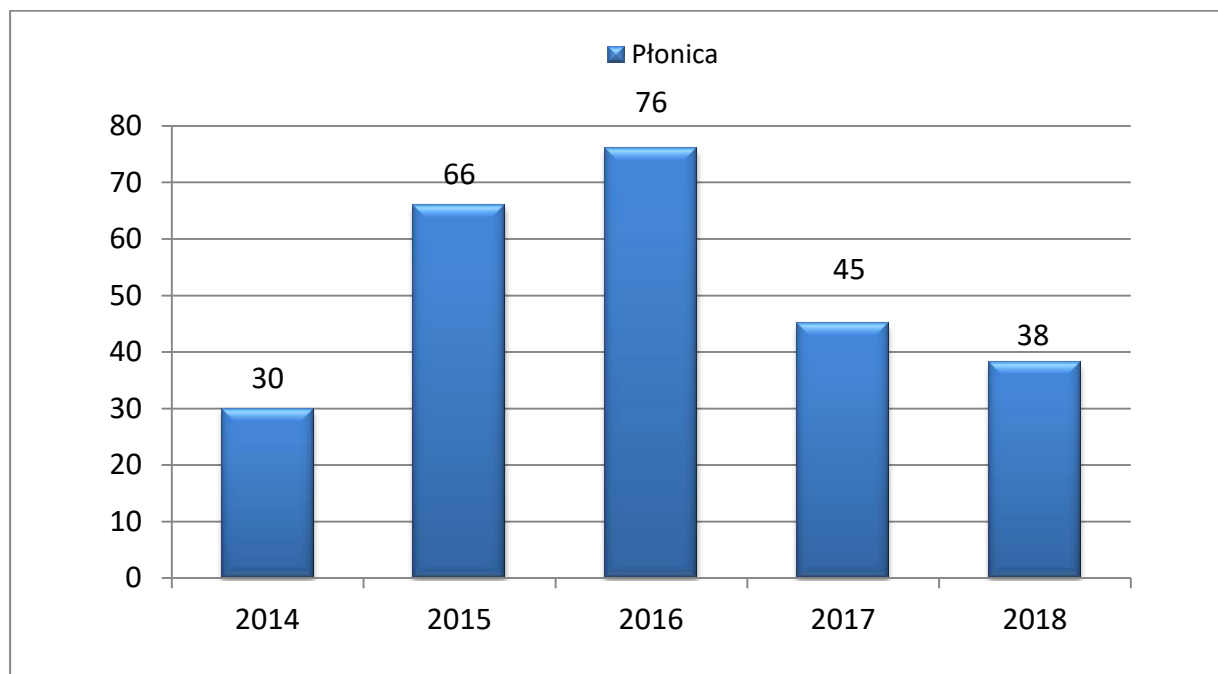
Płonica

Zanotowano 38 przypadków, o 15,6% mniej niż w 2017 roku. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 43,04 i był o 5,83 niższy niż dla Polski. Ze względu na płeć zachorowania rozłożyły się równomiernie – chorych było 19 kobiet i 19 mężczyzn. Jedna osoba w związku z zachorowaniem wymagała hospitalizacji. Niemalże wszyscy chorzy - tj. 37 przypadków to dzieci i młodzież do 15 roku życia. Najliczniejszą grupę chorych stanowią dzieci przedszkolne, w przedziale wiekowym od 3 do 6 lat (47% ogółu zachorowań).

Przypadki płonicy rejestrowano w ciągu całego roku, najczęściej w miesiącu listopadzie i kwietniu. Warto podkreślić, iż w przypadku płonicy, nie jest możliwe nabycie odporności dzięki szczepieniu. U noworodków istnieje odporność bierna, która ustępuje pod koniec

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

pierwszego roku życia. Odporność czynną nabywa się wraz z wiekiem poprzez częste ekspozycje na zakażenie. Powtórne zachorowania są niezwykle rzadkie.

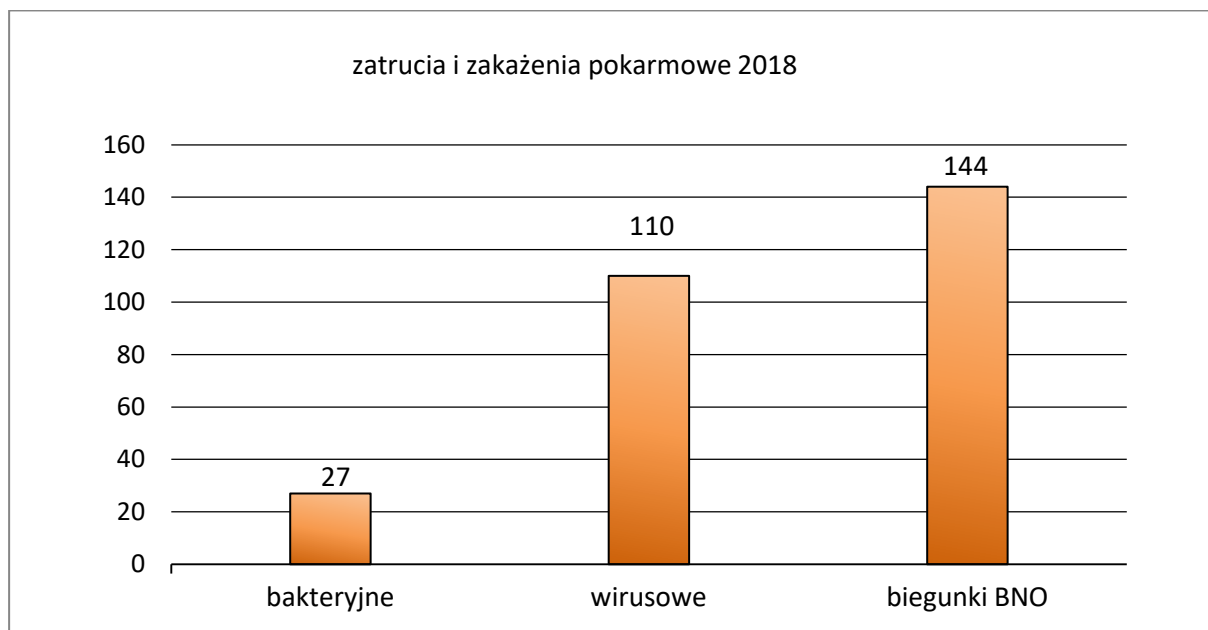
Wykres 7. Liczba przypadków płonicy w latach 2014 - 2018 w Jaworznie

1.3. Zatrucia i zakażenia pokarmowe

W 2018 roku zarejestrowano 281 zatruc i zakażeń pokarmowych, o 26 (tj. o 8,5%) przypadków mniej niż w roku poprzednim. 73% chorych było hospitalizowanych w związku z zakażeniem. Biegunki i zatrucia pokarmowe cały czas stanowią istotną przyczynę chorobowości u dzieci do lat dwóch, 52% wszystkich zarejestrowanych przypadków dotyczyło tej grupy wiekowej. Do zachorowań u dzieci dochodzi wyłącznie w środowisku domowym.

Czynnik etiologiczny większości zatruc i zakażeń pokarmowych nie został ustalony. Te zachorowania są zaklasyfikowane jako biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe bliżej nieokreślone (BNO) o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu i stanowiły one 51% wszystkich zakażeń. W 39% przypadków (wzrost liczby zachorowań o 13% w porównaniu z rokiem 2017) czynnikiem etiologicznym okazały się wirusy a jedynie 10% zatruc miało podłoże bakteryjne.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

Wykres 8. Liczba przypadków zatruc i zakażeń pokarmowych w 2018 roku w Jaworznie

1.3.1 Biegunki i zapalenia żołądkowo – jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu

Zarejestrowano 144 przypadki zachorowań, z czego niespełna 50% chorych wymagało hospitalizacji.

Biegunki u dzieci do lat 2 – 72 przypadki z czego 38 pacjentów (52%) wymagało hospitalizacji. Ze względu na płeć zachorowania rozkładały się w następujących proporcjach: chłopcy 45 (tj. 62% ogółu zachorowań), dziewczynki 27. Zachorowania rejestrowano w ciągu całego roku, najwięcej przypadków odnotowano w miesiącach: styczeń, kwiecień, sierpień, listopad i grudzień.

W 40% (tj. u 29 pacjentów) biegunek przeprowadzono diagnostykę laboratoryjną w kierunku obecności biologicznych czynników chorobotwórczych: bakterii i/lub wirusów, która nie określiła co było czynnikiem etiologicznym zachorowania.

Biegunki u osób powyżej 2 lat - 72 zachorowania z czego 33 pacjentów (46%) wymagało hospitalizacji. W 22% przypadkach (tj. u 16 pacjentów) wykonano badania wirusologiczne i/lub bakteriologiczne, które nie określiły czynnika etiologicznego. Rozkład zachorowań ze względu na płeć przedstawia się następująco: zachorowało 41 mężczyzn, co stanowi 57% ogółu zachorowań i 31 kobiet. Zachorowania występowały w ciągu całego roku, miesiącami o największej liczbie zgłoszonych przypadków były: styczeń, marzec i kwiecień, w których wystąpiło 50% wszystkich zachorowań.

1.3.2. Zakażenia o etiologii wirusowej

W 2018 roku zarejestrowano 110 przypadków zachorowań, z czego 107 pacjentów (97%) było hospitalizowanych. 62% ogółu zakażonych stanowiły dzieci do lat 2.

Czynnikiem etiologicznym w 79 przypadkach zachorowań były rotawirusy, po 14 zachorowań wywołały adeno- i norowirusy, a w 3 przypadkach nie określono czynnika wirusologicznego.

U małych dzieci w przebiegu choroby na ogół występują wymioty i biegunka, co może prowadzić do odwodnienia. Częściej chorowali mężczyźni – 64 wszystkich zgłoszonych

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

przypadków. Zachorowania rejestrowano w ciągu całego roku, najwięcej w miesiącach: marzec, kwiecień, styczeń i listopad, na które przypało 58,2% ogółu zachorowań.

W Polsce dostępna jest doustna szczepionka przeciwko zakażeniom wywołanym przez rotawirusy, zawierająca żywe, atenuowane wirusy. W Jaworznie z tej formy profilaktyki w roku 2018 skorzystało 300 niemowląt, tak niewielki odsetek zaszczepionych nie miał wpływu na sytuację epidemiologiczną zakażeń rotawirusowych w mieście.

1.3.3. Zakażenia o etiologii bakteryjnej

W 2018 roku zarejestrowano 27 zatruc i zakażeń jelitowych o etiologii bakteryjnej, z czego: w:

- 12 przypadkach czynnikiem etiologicznym było *Clostridium difficile*,
- 6 przypadkach czynnikiem etiologicznym była *Salmonella*,
- 5 przypadkach czynnikiem etiologicznym była *Klebsiella pneumoniae*,
- 3 przypadkach czynnikiem etiologicznym była *Escherichia coli*
- 1 przypadku nie określono czynnika etiologicznego

Salmonellozy – w roku 2018 zarejestrowano 6 przypadków salmonelloz, o 9 zachorowań mniej niż w roku poprzednim. Ze względu na płeć zachorowania rozłożyły się w następujący sposób: zachorowały 4 kobiety i 2 mężczyzn. Większość zachorowań przypało na miesiące letnie od lipca do września. Wskaźnik zapadalności wyniósł 6,8 i był prawie czterokrotnie niższy niż dla Polski (25,95), wszyscy chorzy byli hospitalizowani. Chorowały niemal wyłącznie dzieci - 5 zgłoszonych przypadków, tylko jedno zachorowanie dotyczyło osoby dorosłej. Czynnikiem etiologicznym we wszystkich sześciu zachorowaniach była *Salmonella Enteritidis*. Wszystkie zachorowania były sporadyczne, nie zarejestrowano zachorowań ogniskowych.

W 12 przypadkach czynnikiem etiologicznym zachorowania było *Clostridium difficile* - wskaźnik zapadalności wyniósł 13,6 i był ponad 2-krotnie niższy niż dla Polski. 66,7% zachorowań dotyczyło osób powyżej 60 roku życia. We wszystkich przypadkach do zachorowania dochodzi w wyniku stosowania u pacjentów długotrwałej antybiotykoterapii.

1.3.4. Zatrucia środkami zastępczymi

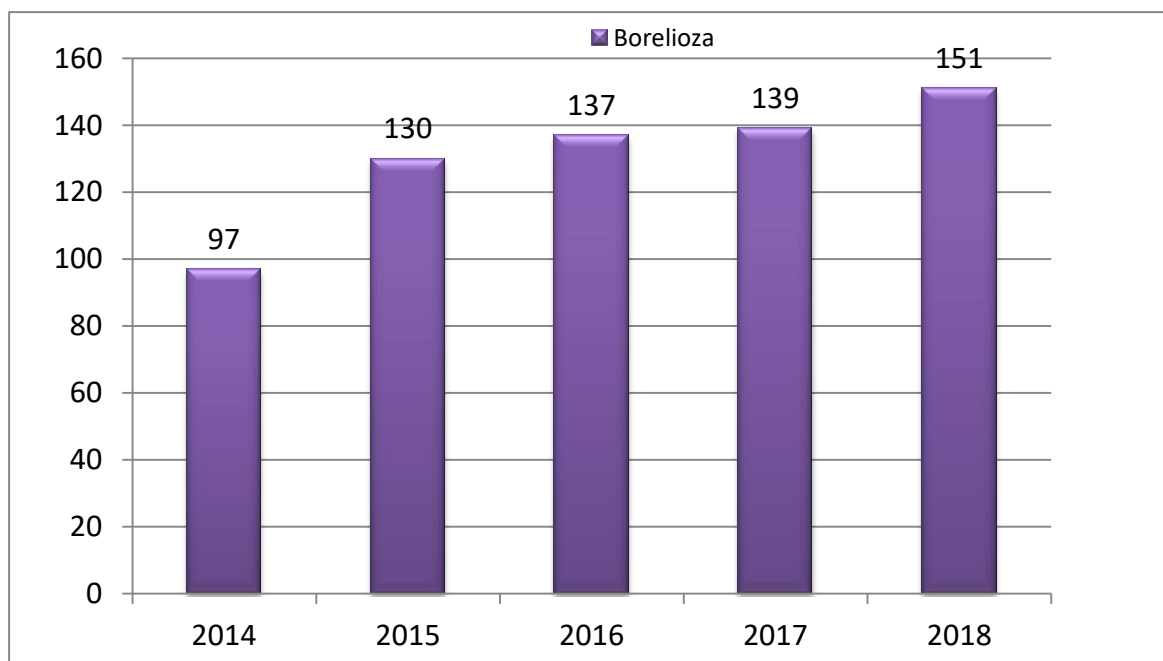
Realizując zadania w celu ochrony zdrowia ludzkiego, w tym zagrożenia zdrowia publicznego stwarzanego przez środki zastępcze tzw. „dopalacze” prowadzono monitoring tych zatruc. W 2018 roku zgłoszono do PSSE w Jaworznie 8 podejrzeń zatruc środkami zastępczymi, o 6 zgłoszeń mniej niż w roku poprzednim. Biorąc pod uwagę wiek osób zatrutych można wyciągnąć wniosek, iż problem spożywania dopalaczy dotyczy głównie osób młodych – w grupie wiekowej 17 do 36 lat.

W trzech przypadkach po obserwacji w Szpitalnym Oddziale Ratunkowym stan pacjentów wymagał hospitalizacji. Liczba zatruc ściśle koreluje z płcią, wszystkie przypadki zgłoszone do PPIS w 2018 roku dotyczyły mężczyzn.

1.4. Borelioza – liczba przypadków w 2018 roku wyniosła 151 i była o 8% wyższa niż w roku poprzednim. Według płci zachorowania rozłożyły się w następujący sposób – w 53% przypadkach choroba wystąpiła u kobiet, 47% przypadków dotyczyła mężczyzn. Zachorowania rejestrowano w ciągu całego roku. Wzrost liczby zachorowań przypała na miesiące od sierpnia do grudnia, kiedy zanotowano 64% wszystkich przypadków. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 171,04 i był ponad 3 razy wyższy niż dla Polski. Zachorowania odnotowywano we wszystkich grupach wiekowych, z czego najwięcej 98 (tj. 65%) u osób powyżej 45 roku życia, dzieci do 14 roku życia stanowiły 10% zarejestrowanych przypadków.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

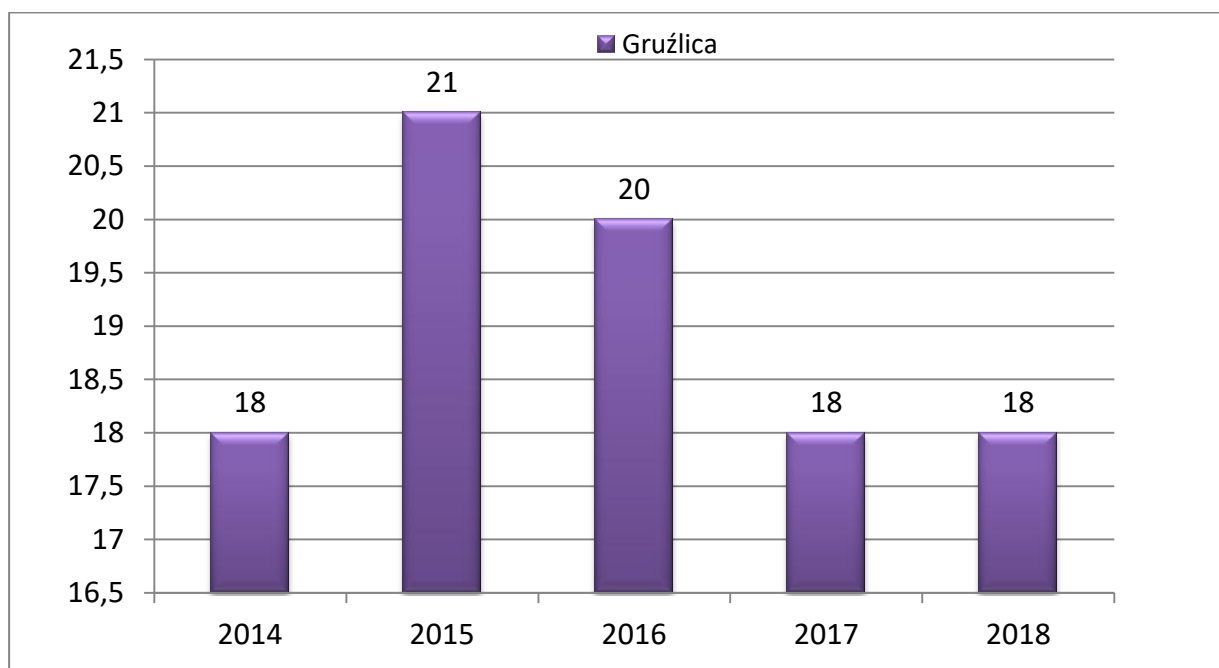
Największy odsetek chorych stanowili emeryci i renciści.– 50% ogółu zachorowań. Pierwszym objawem zakażenia w 85% (tj. 128) przypadków był rumień wędrujący. U pozostałych chorych wystąpiły objawy kliniczne fazy późnej takie jak: bóle i obrzęki stawów, nawracające zapalenie stawów lub dotyczące układu neurologicznego. 11 osób wymagało hospitalizacji, z czego u trzech w przebiegu boreliozy rozwinęło się zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych. Z ogólnej liczby pokąsanych przez kleszcze 90% przypadków było następstwem ukąszeń na terenie Jaworzna, a w pozostałych przypadkach do ekspozycji doszło w innych rejonach Polski. Najczęściej ukąszenia miały miejsce w lesie, obejściu wokół domu, ogrodzie, na działce lub terenie rekreacyjnym. Choroba nie wystąpiła u osób w związku z wykonywanym zawodem.

Wykres 9. Liczba przypadków boreliozy w latach 2014 - 2018 w Jaworznie.

1.5. Gruźlica – odnotowano 18 przypadków, z czego u 17 chorych rozwinęła się gruźlica płuc a u jednej osoby gruźlica pozapłucną (kręgosłupa). Liczba przypadków utrzymała się na identycznym poziomie jak w 2017 roku, wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 20,4. Wśród chorujących 72% (13 osób) stanowili mężczyźni. 14 zgłoszeń to nowe zachorowania, natomiast u 4 osób nastąpiła wznowa choroby. W jednym przypadku choroba rozwinęła się u osoby z kontaktu domowego z chorym na gruźlicę prątkującą. Wszyscy chorzy byli hospitalizowani. U 10 pacjentów (55,6% przypadków) badania mikrobiologiczne potwierdziły gruźlicę prątkującą. Zachorowania występowały w ciągu całego roku. Najwięcej chorych – 14 przypadków (77%) stanowili chorzy powyżej 45 roku życia. W 2018 roku zarejestrowano 4 zgony, których jedną z przyczyn była gruźlica.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

Wykres 10. Liczba zachorowań na gruźlicę w latach 2014 - 2018 w Jaworznie.

1.6. Neuroinfekcje

Liczba zachorowań na neuroinfekcje w 2018 roku wyniosła 23, tj. o 11 (48%) przypadków więcej niż w roku poprzednim. Ze względu na czynnik etiologiczny zarejestrowano następujące zachorowania:

- 11 zapaleń opon mózgowo-rdzeniowych o nieustalonej etiologii (inne i nieokreślone)
- 7 zapaleń opon mózgowo-rdzeniowych o etiologii wirusowej
- 5 bakteryjnych zapaleń opon mózgowo-rdzeniowych, w tym 3 w przebiegu boreliozy

Zachorowało 12 mężczyzn i 11 kobiet, wszystkie przypadki były hospitalizowane. Odnotowano jeden zgon, którego jedną z przyczyn było zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych o etiologii pneumokokowej.

Zachorowania występowały od kwietnia do grudnia, miesiącami o największej liczbie zgłoszonych przypadków były: maj, lipiec i październik. Zachorowania wystąpiły w różnych grupach wiekowych, najmłodszy pacjent miał 2 lata, najstarszy 28 lat, ponad połowa zachorowań (12 przypadków) wystąpiła w grupie wiekowej 10 – 24 lat.

1.7. Wirusowe zapalenie wątroby – zarejestrowano:

WZW A	8 przypadków
WZW B	13 przypadków
WZW C	9 przypadków

W sumie zarejestrowano 30 zachorowań, o 11 przypadków mniej niż w roku poprzednim. 17 osób wymagało hospitalizacji. Ze względu na płeć rozkład zachorowań przedstawiał się następująco: 63% chorych stanowili mężczyźni, 37%kobiety.

WZW A:

W 2018 roku zarejestrowano spadek liczby zachorowań w porównaniu z rokiem poprzednim o 11 przypadków. Odnotowano 8 zachorowań, z czego 5 u mężczyzn i 3 u kobiet. Zachorowały osoby młode: dwoje dzieci w wieku 11 i 14 lat oraz osoby dorosłe w przedziale wiekowym 30 - 54 lat. Wszyscy pacjenci byli hospitalizowani. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

9,06 i był 2,4 razy większy niż dla Polski. Zachorowania rejestrowano od stycznia do kwietnia. Odnotowywano zarówno zachorowania pojedyncze jak i ogniskowe. W Jaworznie wystąpiły 2 ogniska w środowisku rodzinnym, zachorowaniem ogniskowym objętych było 4 pacjentów. W trakcie prowadzonych dochodzeń epidemiologicznych nie ustalono źródła zakażenia wirusem zapalenia wątroby typu A. Żaden z pacjentów nie podaje w wywiadzie wyjazdu zagraniczny. W Polsce są dostępne skuteczne szczepionki przeciw WZW A, dające długotrwałą odporność. Jednak stan zaszczepienia populacji nie ma wpływu na sytuację epidemiologiczną WZW A. W Jaworznie w 2018 roku zaszczepiło się 59 osób (o 15 mniej niż w roku ubiegłym).

WZW B:

Zarejestrowano 13 przypadków przewlekłego wirusowego zapalenia wątroby typu B, zachorowań ostrych nie odnotowano. Zachorowało 10 mężczyzn (77% ogółu chorych) i 3 kobiety. Większość chorych tj. 92% stanowiły osoby powyżej 30 roku życia. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 14,7 i był wyższy niż dla Polski (8,22). Pojedyncze zachorowania rejestrowano w ciągu całego roku, zachorowań ogniskowych nie stwierdzono. W zdecydowanej większości przypadków przewlekłego WZW B nie da się precyzyjnie określić daty zachorowania, ponieważ przebieg choroby jest bezobjawowy i najczęściej nosicielstwo wirusa jest stwierdzane przy okazji wykonywania przez pacjenta innych badań.

Na podstawie wywiadów epidemiologicznych ustalono, że do zakażenia mogło dojść w wyniku przeprowadzonych w przeszłości zabiegów przerwania ciągłości tkanek w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych tj.: małych i dużych zabiegów chirurgicznych, transfuzji krwi, oraz zabiegów niemedycznych (np. tatuażu).

W ramach podejmowania działań zmierzających do zatrzymania rozprzestrzeniania się zakażenia, nieszczepione wcześniej osoby z kontaktu z chorym, zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych skierowano do szczepienia.

WZW C:

Zarejestrowano 9 przypadków o 4 mniej niż w roku poprzednim. Zachorowało 5 kobiet i 4 mężczyzn. Chorowały osoby powyżej 29 roku życia, zachorowań w młodszych grupach wiekowych nie odnotowano. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 10,19 i był wyższy niż dla Polski (8,96). Pojedyncze zachorowania rejestrowano w ciągu całego roku, nie odnotowano zachorowań ogniskowych. W przypadku wirusowych zapaleń wątroby przenoszonych drogą krwi, nie obserwujemy korelacji wzrostu zachorowań z porą roku.

Osoby chore zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych podlegają szczepieniu przeciw WZW B. Siedmioro chorych było zaszczepionych w przeszłości pełnym cyklem, 2 osoby nie uodpornione nie wyraziły zgody na poddanie się szczepieniu.

Na podstawie wywiadów epidemiologicznych ustalono, że do zakażenia mogło dojść w wyniku przeprowadzonych w przeszłości zabiegów przerwania ciągłości tkanek w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych tj.: małych i dużych zabiegów chirurgicznych, transfuzji krwi oraz zabiegów niemedycznych np. tatuażu. Osoby z najbliższego otoczenia chorych są objęte nadzorem lekarza POZ.

1.8. Choroby przenoszone drogą płciową

W 2018 roku zgłoszono 2 zachorowania na kiłę, liczba zachorowań spadła o 3 przypadki w porównaniu z rokiem poprzednim. Zachorowała 1 kobieta i 1 mężczyzna.

Zarejestrowano także 1 zachorowanie na rzeżączkę, - zachorował mężczyzna.

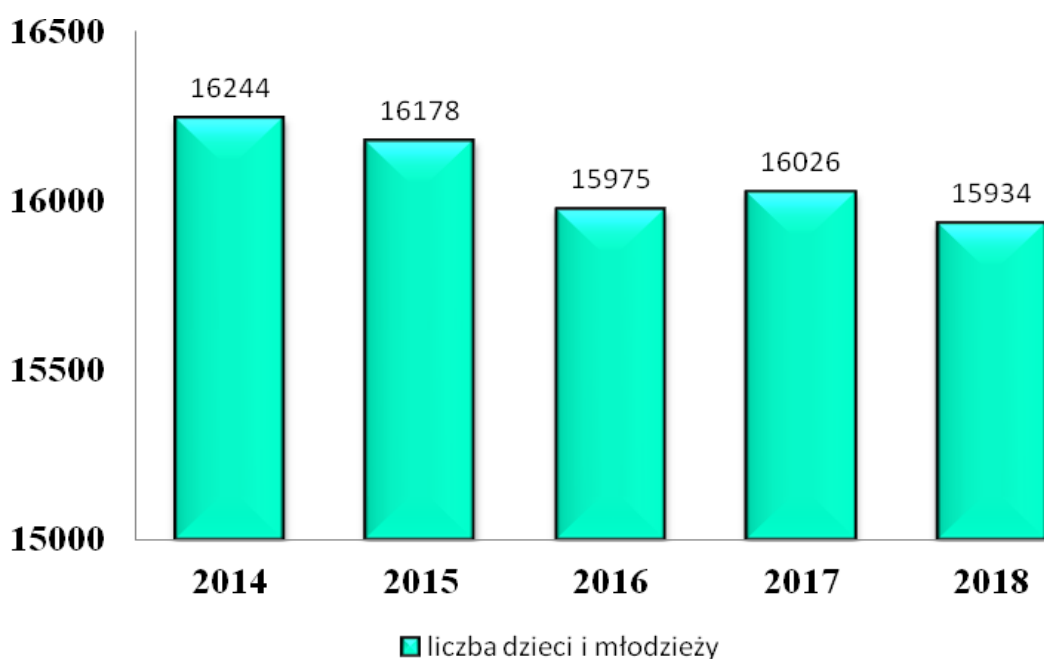
1.9. Choroby rzadziej występujące

W 2018 roku z chorób rzadziej występujących zarejestrowano jeden przypadek giardiozy (lambliozy). Wskaźnik zapadalności wyniósł dla Jaworzna 1,13 i był niższy niż dla Polski (2,4).

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

2. Szczepienia ochronne

Szczepienia to jedno z najpotężniejszych narzędzi, jakim dysponuje zdrowie publiczne. Są one najskuteczniejszym sposobem w walce z niebezpiecznymi, często śmiertelnymi chorobami zakaźnymi zagrażającymi zdrowiu i życiu. Po zaszczepieniu ponad 90% populacji wytwarza się tzw. odporność zbiorowiskowa, która ogranicza epidemiczne rozprzestrzenianie się patogenów. Szczegółowe wskazania dotyczące poszczególnych szczepień, wynikające z aktualnej sytuacji epidemiologicznej, publikowane są w formie komunikatu Głównego Inspektora Sanitarnego - Programie Szczepień Ochronnych na dany rok, w terminie do dnia 31 października roku poprzedzającego realizację tego programu. W 2018 roku nadzorowano 24 punkty szczepień przeprowadzające zarówno obowiązkowe, jak i zalecane szczepienia ochronne, z czego 4 funkcjonujące w poradniach dla dorosłych i 17 w poradniach D, w których opieką objętych zostało 15934 dzieci i młodzieży do 20 roku życia oraz 1 w Oddziale Neonatologii Szpitala Wielospecjalistycznego, 1 w Szpitalnym Oddziale Ratunkowym i 1 w Ambulatorium pełniącym dyżury nocne i świąteczne. Zlikwidowany został natomiast punkt szczepień dla dzieci działający w ramach Poradni Gruźlicy i Chorób Płuc.

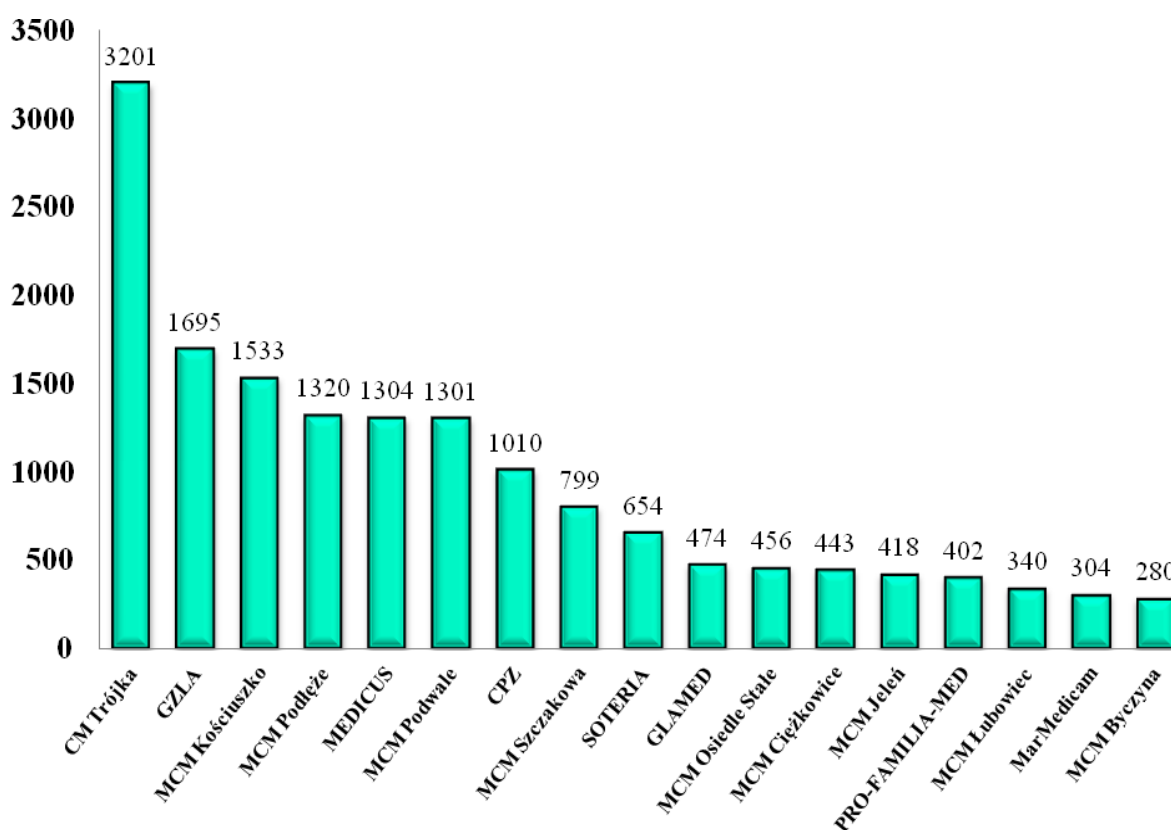
Wykres 11. Liczba dzieci i młodzieży do 20 roku życia objętych Programem Szczepień Ochronnych w Jaworznie w latach 2014 - 2018

Od kilku lat obserwowany jest ciągły spadek ilości dzieci i młodzieży podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym, spowodowany między innymi „wyjściem” poza kalendarz szczepień roczników bardziej licznych, zmniejszaniem się liczby dzieci nowonarodzonych, jak również częstymi przypadkami wyjazdów na dłuższy okres czasu za granicę.

Realizując Program Szczepień Ochronnych w 2018 roku w ramach szczepień obowiązkowych podane zostały w sumie 13283 dawki szczepionek finansowanych z budżetu państwa (zakupionych przez Ministra Zdrowia), w tym 10763 dawki podane w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci i młodzieży do 19 roku życia oraz 2520 dawek w ramach szczepień

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

obowiązkowych u osób dorosłych (przeciw tężcowi oraz przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B). Dodatkowo, w ramach akcji prowadzonych poza Programem Szczepień Ochronnych - z wykorzystaniem preparatów szczepionkowych zwolnionych z rezerwy przeciwepidemicznej przez Ministra Zdrowia i przekazanych nieodpłatnie podmiotom leczniczym, zaszczepiono 275 dzieci 2 dawkami szczepionki przeciw *Streptococcus pneumoniae* (akcja „Wiosna bez pneumokoków”) oraz 90 dzieci i młodzieży szczepionką przeciw meningokokom grupy C.

Wykres 12. Liczba dzieci i młodzieży do 20 roku życia objętych Programem Szczepień Ochronnych w 2018 r. w Jaworznie wg punktów szczepień

W zakresie nadzoru nad wykonawstwem szczepień ochronnych przeprowadzono 64 kontrole, w trakcie których wydawano doraźne zalecenia, wykonywane na bieżąco. W 2018 roku Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Jaworznie wydała do podległych punktów szczepień 14233 dawki preparatów szczepionkowych. Transport i przechowywanie szczepionek odbywały się z zachowaniem łańcucha chłodniczego. Każdorazowo w trakcie prowadzonych kontroli sprawowany był nadzór nad datami ważności oraz prawidłowym przechowywaniem i gospodarowaniem powierzonymi preparatami szczepionkowymi, w tym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości. W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Jaworznie funkcjonuje całodobowy monitoring temperatury w chłodni przeznaczonej do przechowywania szczepionek. Rejestracja temperatury prowadzona jest przy użyciu elektronicznego rejestratora temperatury, który wysyła dane do komputera, gdzie są archiwizowane. W przypadku przekroczenia zadanych zakresów temperatur alarm przekazywany jest na telefon komórkowy osób odpowiedzialnych. Chłodnia jest co roku poddawana konserwacji. Komputerowy

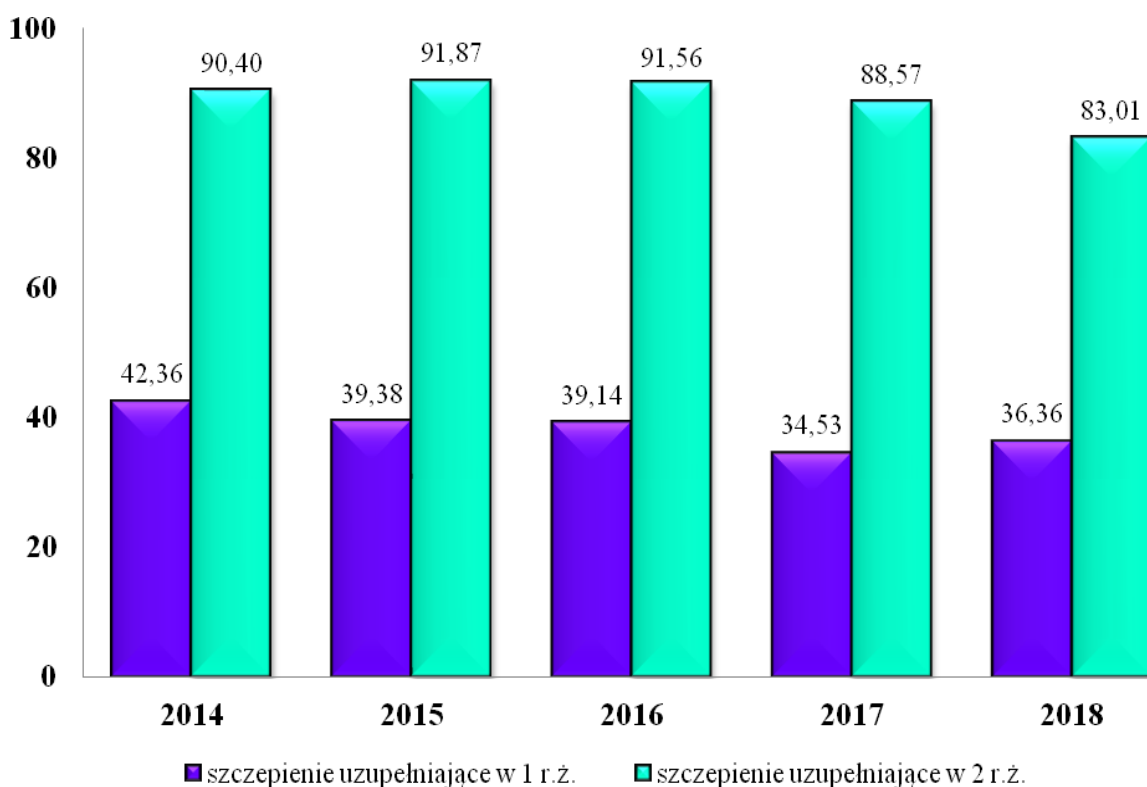
PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

Rejestrator Temperatury posiada aktualne Świadectwo Wzorcowania z datą ważności do 15 maja 2020 r.

PSSE w Jaworznie, przy współpracy z Wydziałem Zdrowia Urzędu Miasta, zorganizowała pod koniec roku szkolenie dla pielęgniarek wykonujących szczepienia ochronne na terenie miasta Jaworzna. Na spotkaniu tym dokonano analizy stanu zaszczepienia dzieci i młodzieży naszego miasta oraz zgłoszonych niepożądanych odczynów poszczepiennych, jak również przedstawiono sprawy bieżące związane z tematyką szczepień ochronnych.

2.1 Analiza stanu zaszczepienia roczników podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym

Szczepienia przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B

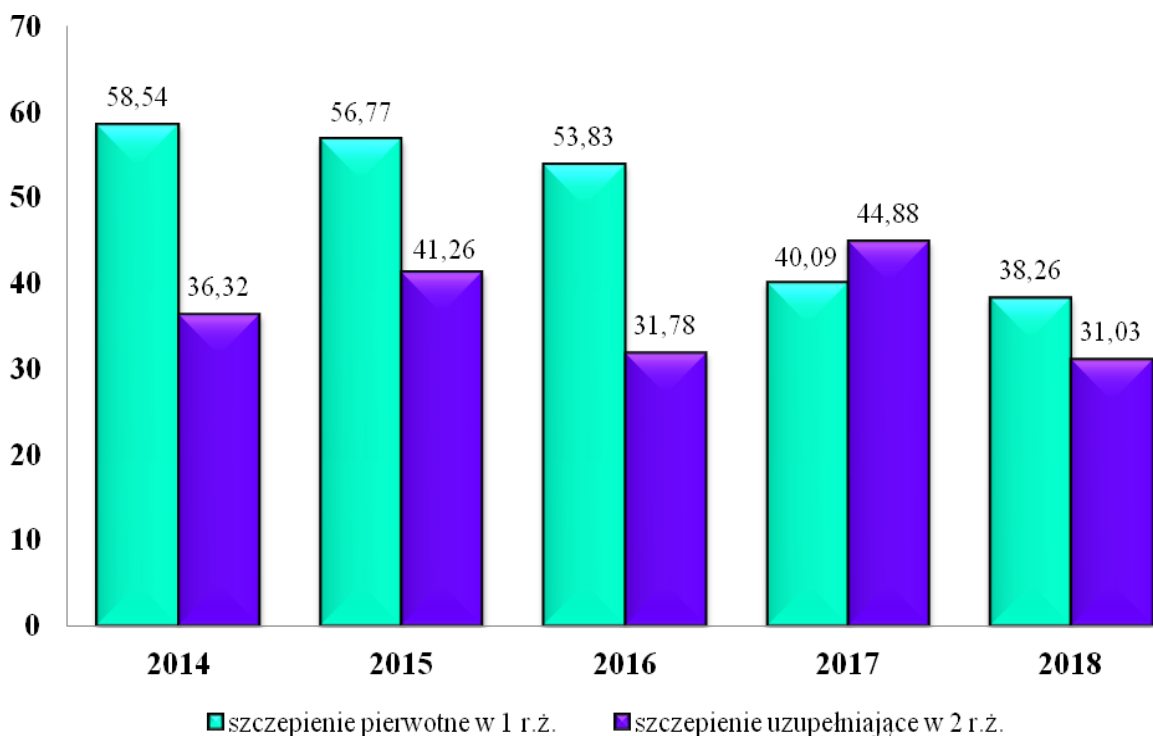

Wykres 13. Stan zaszczepienia dzieci w 1 i 2 roku życia przeciwko WZW B w latach 2014 - 2018 w Jaworznie

W 2018 roku zaobserwowano znaczny spadek poziomu wyszczepienia dzieci w 2 roku życia przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B w stosunku do lat poprzednich, poniżej 90 %. Jest to spowodowane wzrastającą ilością dzieci, których rodzice nie zgadzają się na przeprowadzenie obowiązkowych szczepień ochronnych.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

Szczepienia przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* oraz *Haemophilus influenzae* typ b

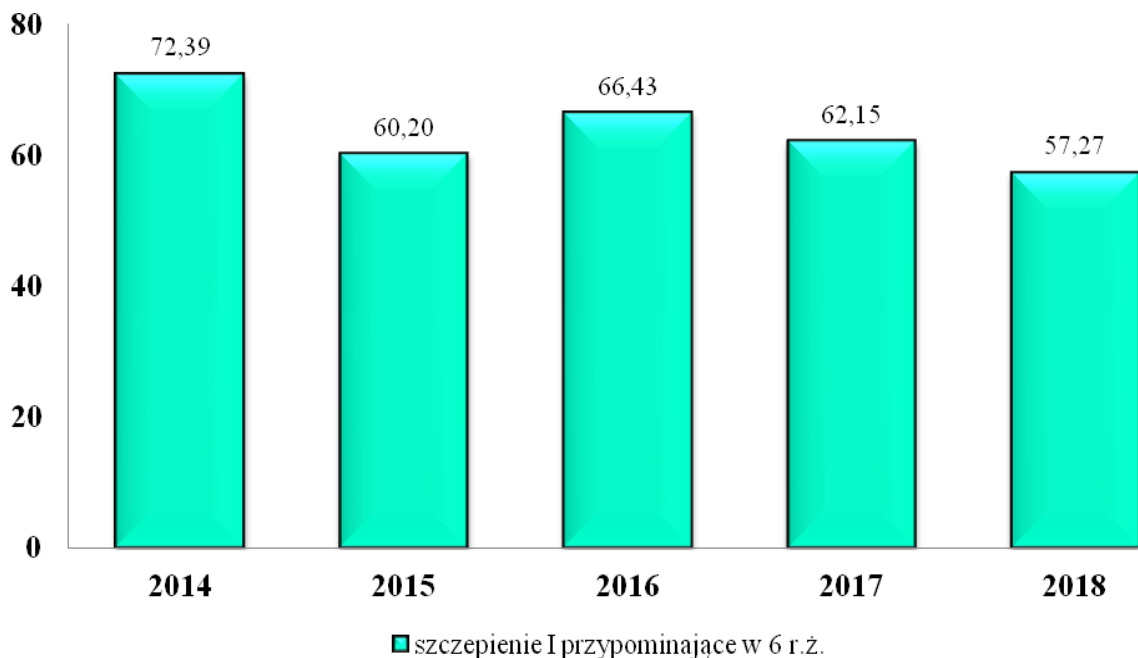

Wykres 14. Stan zaszczepienia dzieci w 1 i 2 roku życia przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis i *Haemophilus influenzae* w latach 2014 - 2018 w Jaworznie

Niski poziom stanu zaszczepienia przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* i *Haemophilus influenzae* typ b w pierwszym i drugim roku życia spowodowany jest, podobnie jak w przypadku szczepienia przeciwko WZW typu B, wzrastającą liczbą osób uchylających się od szczepień ochronnych, a także coraz częściej pojawiającymi się przypadkami dłuższych czasowo odroczeń od przeprowadzenia szczepień, spowodowanych niestabilnym stanem zdrowia dziecka lub skierowaniem do konsultacji specjalistycznej ds. szczepień.

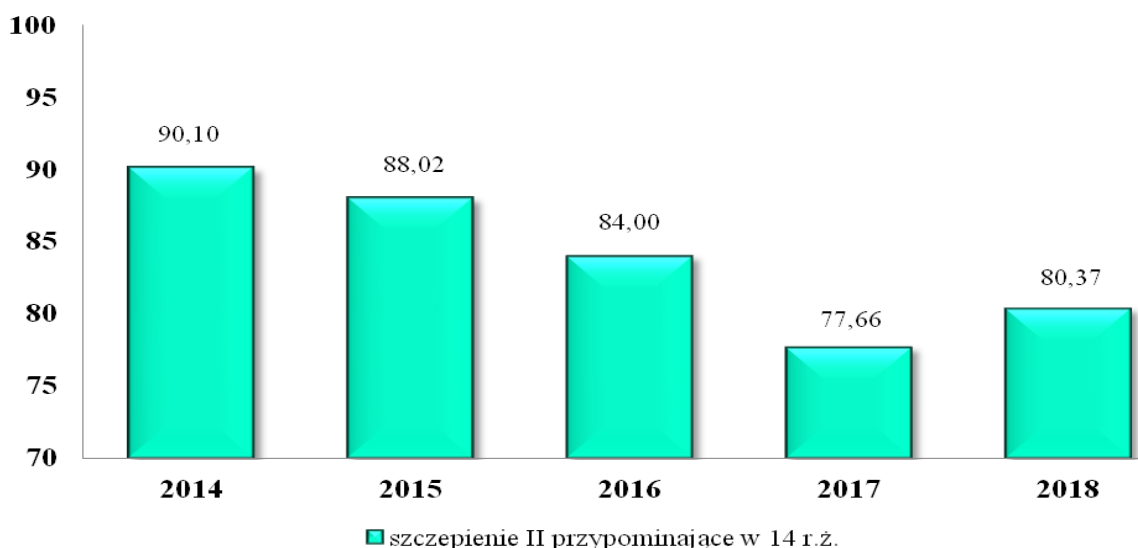
PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

Szczepienia przypominające przeciwko błonicy i tężcowi, krztuścowi oraz *poliomyelitis*

Wykres 15. Stan zaszczepienia dzieci w 6 roku życia przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis (I dawka przypominająca) w latach 2014 - 2018 w Jaworznie

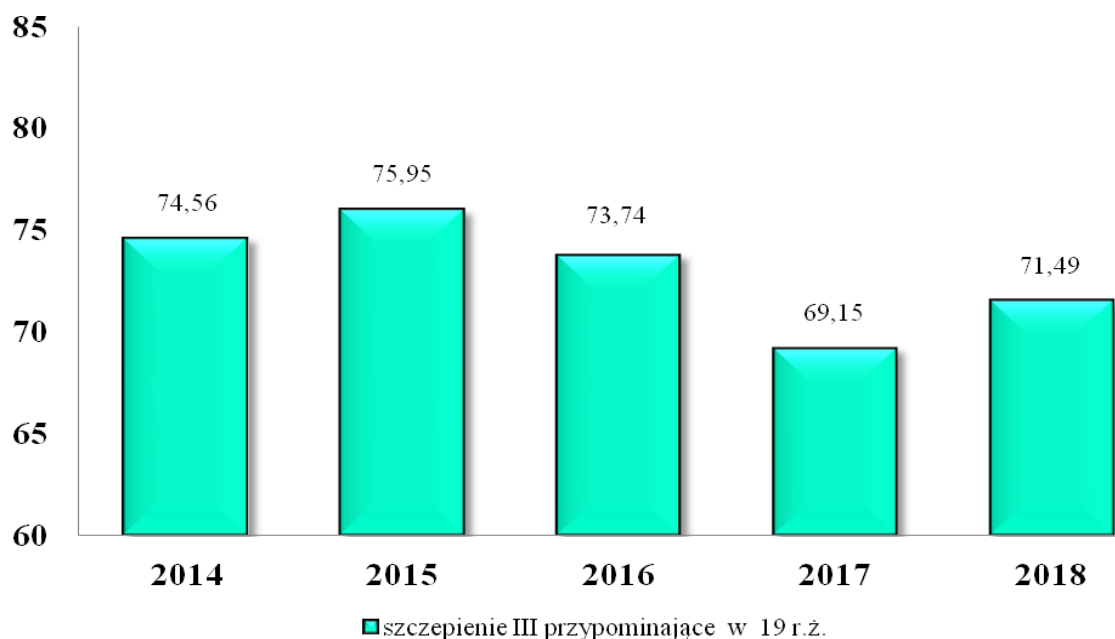
Stan zaszczepienia dzieci w 6 roku życia I dawką przypominającą przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi oraz *poliomyelitis* również uległ spadkowi (do 57,27 %) w stosunku do lat wcześniejszych.

Wykres 16. Stan zaszczepienia dzieci w 14 roku życia przeciwko błonicy i tężcowi (II dawka przypominająca) w latach 2014 - 2018 w Jaworznie

Zaobserwowano natomiast niewielki wzrost (o 2,71% w stosunku do roku 2017) stanu zaszczepienia dzieci w 14 roku życia drugą dawką przypominającą przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi.

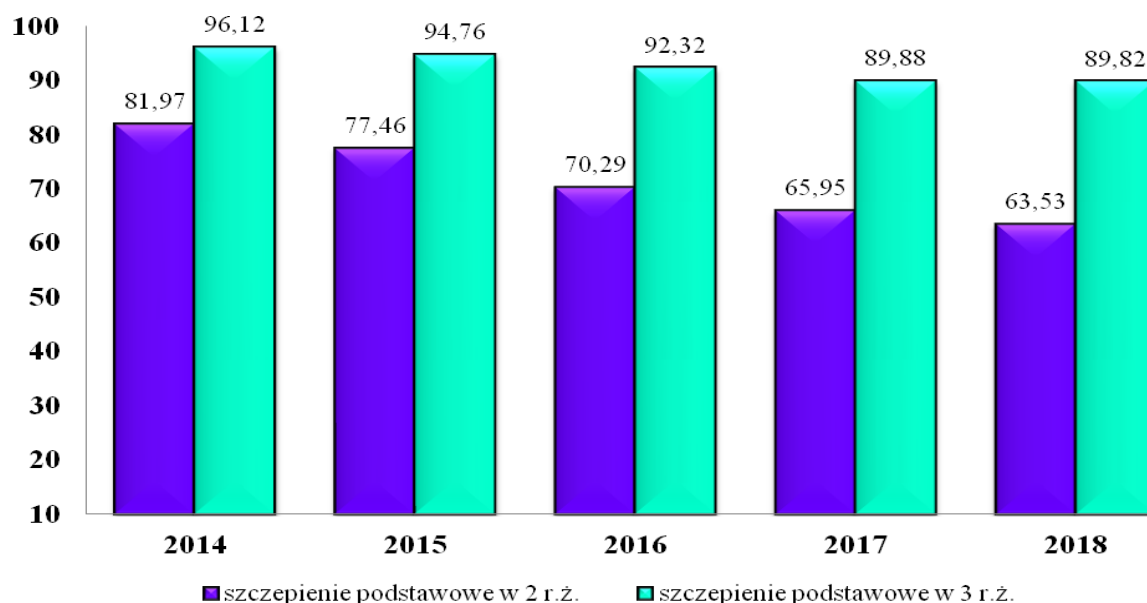
PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

Wykres 17. Stan zaszczepienia młodzieży w 19 roku życia przeciwko błonicy i tężcowi (III dawka przypominająca) w latach 2014 - 2018 w Jaworznie

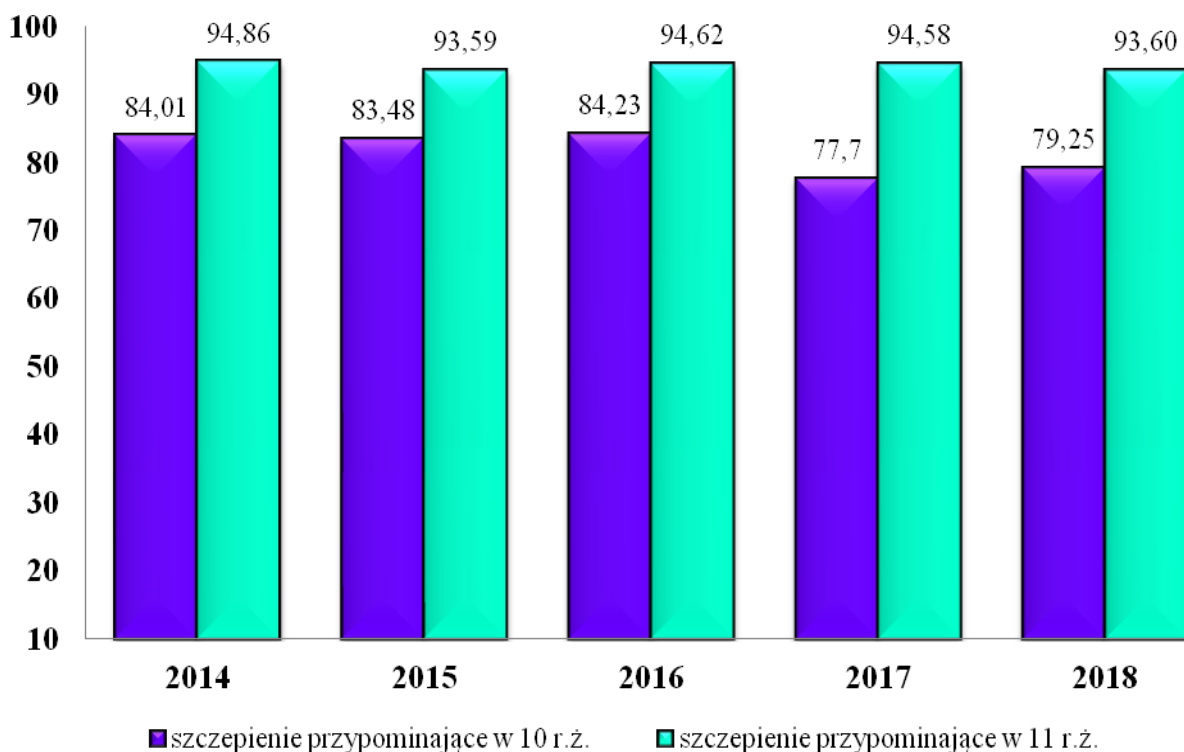
Podobnie poprawie uległa w stosunku do roku 2017 wszechepialność młodzieży będącej w 19 roku życia III dawką przypominającą przeciwko błonicy i tężcowi.

Szczepienia przeciwko odrze, śwince i różyczce

Wykres 18. Stan zaszczepienia dzieci w 2 i 3 roku życia przeciwko odrze, śwince i różyczce (szczepienie podstawowe) w latach 2014 - 2018 w Jaworznie

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

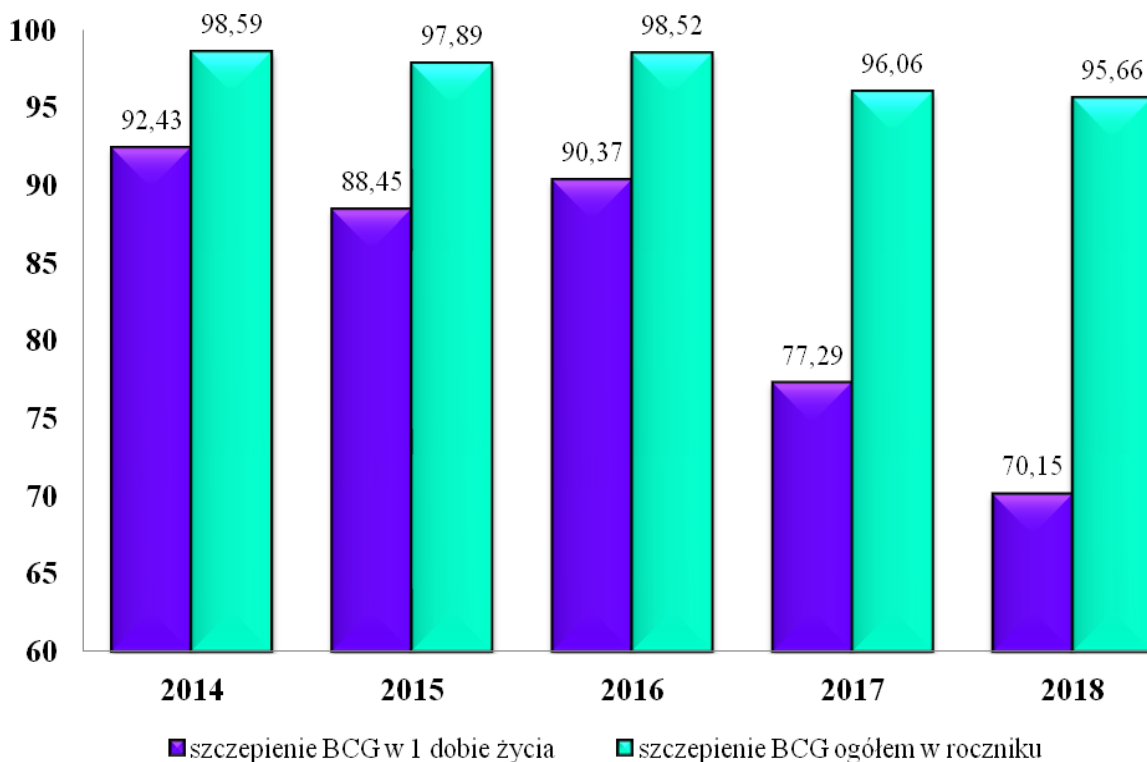

Wykres 19. Stan zaszczepienia dzieci w 10 i 11 roku życia przeciwko odrze, śwince i różyczce (szczenie przypominające) w latach 2014 - 2018 w Jaworznie

W 2018 roku przeciwko odrze, śwince i różyczce szczepieniem podstawowym objęto 63,53% dzieci w 2 roku życia, a w wyniku uzupełnienia brakujących szczepień z roku poprzedniego osiągnięto poziom 89,82% zaszczepienia dzieci w 3 roku życia. Natomiast stan zaszczepienia dawką przypominającą przeciw odrze, śwince i różyczce, któremu podlegają dzieci w 10 roku życia, przez ostatnie lata szacuje się na podobnym poziomie. W 2018 roku nie zaobserwowano natomiast znaczącego wpływu zagrożenia spowodowanego wzrostem zachorowań na odrę na stan zaszczepienia przeciwko tej chorobie.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

Szczepienia przeciwko gruźlicy

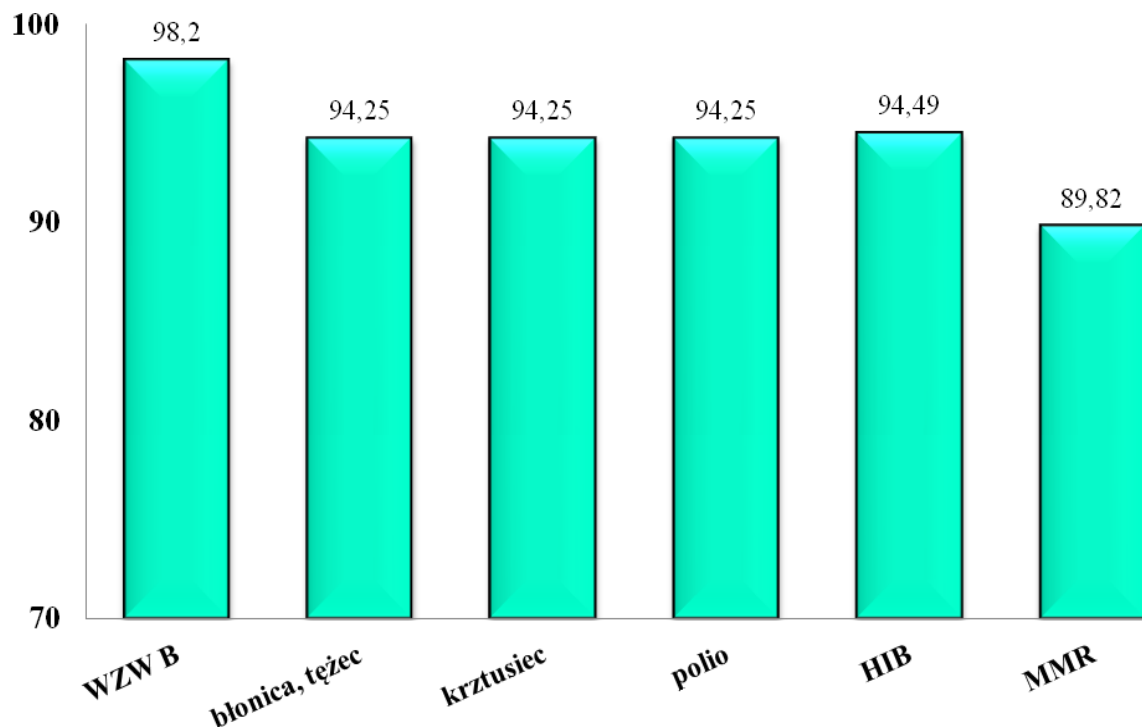

Wykres 20. Stan zaszczepienia dzieci przeciwko gruźlicy w latach 2014 - 2018 w Jaworznie

W 2018 roku w ciągu 24 godzin po urodzeniu zaszczepiono przeciwko gruźlicy 70,15% noworodków. Szczepienia te zostały, po ustaniu przeciwwskazań, uzupełnione w ciągu roku do poziomu 95,66%. Coraz większa liczba noworodków opuszcza oddziały szpitalne bez wykonania szczepień przeciwko gruźlicy z powodu braku zgody rodziców na to szczepienie. W ubiegłym roku 32 dzieci pozostało bez szczepienia BCG.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

Stan wykonania szczepień obowiązkowych w 3 roku życia

Wykres 21. Stan zaszczepienia dzieci w 3 roku życia – dane skumulowane za 2018 rok

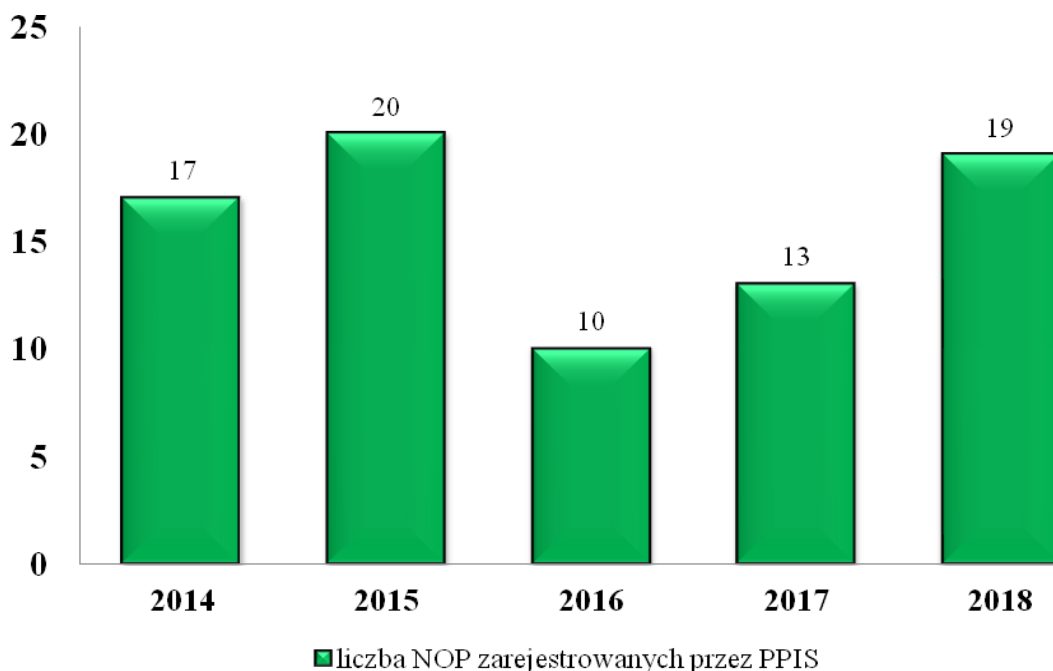
Zestawienie obowiązkowych szczepień ochronnych wykonanych w ramach Programu Szczepień Ochronnych u dzieci w 3 roku życia, zamknięcie tzw. szczepień podstawowych, przedstawiono powyżej na wykresie. Stan zaszczepienia w 2018 roku był niższy w stosunku do roku poprzedniego i kształtował się na poziomie 89 - 98%. Spadek poziomu wyszczepialności tej grupy wiekowej spowodowany jest zwiększającą się liczbą dzieci, których rodzice nie wyrażają zgody na szczepienia, a także długo utrzymującymi się czasowymi przeciwwskazaniami zdrowotnymi do przeprowadzenia szczepień ochronnych.

W stosunku do roku poprzedniego liczba osób uchylających się od obowiązku poddania swoich dzieci szczepieniom ochronnym znacznie wzrosła ze 126 do 168 rodziców, 143 dzieci nie posiada szczepień podstawowych.

W wyniku prowadzonych rozmów z rodzicami oraz wysyłanych pism wzywających do poddania się szczepieniom ochronnym, 8 osób uchylających się rozpoczęło w 2018 roku uzupełnianie szczepień swojego dziecka. Prawie połowa osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych znajduje się pod wpływem ruchów antyszczepionkowych. Jeśli spadek liczby zaszczepionych w populacji będzie się pogłębiał do poziomu 80-85%, dojdzie do powrotu chorób, które dotychczas były skutecznie zwalczane, a nawet istniała nadzieja na ich wyeliminowanie.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

2.2 Niepożądane odczyny poszczepienne

Wykres 22. Liczba niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP) w latach 2014 - 2018 w Jaworznie

Zarejestrowano 19 niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP), o 6 więcej niż w roku poprzednim. Statystycznie to ok. 0,17 % w stosunku do wszystkich dawek szczepionek podanych w 2018 roku w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych u dzieci i młodzieży do 19 roku życia (nie wliczając preparatów szczepionkowych zakupionych przez rodziców dzieci podlegających szczepieniom obowiązkowym). Niepożądane odczyny poszczepienne wystąpiły u 6 chłopców i 13 dziewczynek. 1 odczyn zakwalifikowany zostało jako poważny (po szczepionce FSME-IMMUN Junior przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu), pozostałe 18 jako łagodne. W 5 przypadkach były to reakcje miejscowe mające postać obrzęku i zaczerwienienia w miejscu wstrzyknięcia, u 10 dzieci pojawiła się gorączka powyżej 38°C, natomiast po zaszczepieniu preparatem DTP u 2 dzieci pojawił się incydent ciągłego płaczu trwającego ponad 3 godziny. W przypadku odczynu zakwalifikowanego jako poważny stwierdzono drętwienie lewej kończyny górnej (miejsce wstrzyknięcia preparatu szczepionkowego) i lewej strony języka oraz ból głowy (objawy te ustąpiły samoistnie po kilku minutach). Wszystkie zgłoszone niepożądane odczyny poszczepienne zakończyły się całkowitym powrotem do zdrowia. Z powodu NOP 3 dzieci wymagała hospitalizacji. Niepożądane odczyny poszczepienne zgłaszane były po różnych preparatach szczepionkowych, w tym między innymi 6 odczynów po zaszczepieniu preparatem DTP (na 907 podanych dawek tej szczepionki) i 4 po szczepionce SYNFLORIX (na 2112 podanych dawek).

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

3 Higiena lecznictwa

3.1 Podmioty lecznicze stacjonarne

3.1.1. SP ZOZ Szpital Wielospecjalistyczny

W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 1 kontrolę kompleksową i 9 kontroli sanitarnych. Jedną z kontroli przeprowadzono w związku ze zgłoszoną interwencją dotyczącą złego stanu sanitarnego w Dziale Rehabilitacji. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Dokonano oceny stanu sanitarno - higienicznego pomieszczeń i urządzeń, przeglądu opracowanych i wdrożonych procedur oraz protokołów kontroli wewnętrznej.

Podmiot realizuje program racjonalnej polityki antybiotykowej w zakresie profilaktyki okołooperacyjnej i terapii.

Wydano jedną decyzję dotyczącą niespełnienia szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą. Mandatów nie nałożono.

Prowadząc nadzór nad dezynfekcją i sterylizacją jako podstawowym elementem higieny szpitalnej nie stwierdzono uchybień. Dobór stosowanych preparatów dezynfekcyjnych oraz deklarowane parametry dezynfekcji w danych obszarach medycznych nie budziły zastrzeżeń. Do dezynfekcji stosowano preparaty zarejestrowane i dopuszczone do obrotu przez Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych oraz posiadające znak zgodności CE. Preparaty posiadały aktualne daty ważności, przechowywane były w oryginalnych opakowaniach w wydzielonych miejscach. Narzędzia z oddziałów dezynfekowane są w strefie brudnej Centralnej Sterylizatorni. Jakość procesów przebiegających w myjniach-dezynfektorach kontrolowana jest za pomocą testów biologicznych, chemicznych i fizycznych.

Sterylizacja przeprowadzana jest w Centralnej Sterylizatorni spełniającej wymogi sanitarno - techniczne, posiadającej certyfikat ISO. Narzędzia, materiały i sprzęt medyczny poddawane są sterylizacji w torebkach lub rękawach papierowo-foliowych oraz podwójnej warstwie papieru krepowego. Opakowania oznaczone metkownicą z podaniem daty sterylizacji oraz daty przydatności do użycia. Prowadzona jest dokumentacja umożliwiająca powiązanie użytych narzędzi z konkretnym pacjentem.

Skuteczność sterylizacji weryfikowano w ramach kontroli wewnętrznej, każdorazowo przy pomocy testów chemicznych i 2 razy w tygodniu przy pomocy bioindykatorów. W ramach kontroli zewnętrznej 1 raz w miesiącu przeprowadzana jest biologiczna kontrola skuteczności procesu sterylizacji za pomocą testu Sporal A. Wyniki kontroli udokumentowano.

Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użytku, odzież ochronną, środki ochrony osobistej i preparaty dezynfekcyjne - w wystarczającej ilości.

W szpitalu powołane są, zarządzeniem dyrektora, Komitet i Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych. Monitorowanie zakażeń odbywa się w sposób czynny. Ogniska epidemiczne nie wystąpiły.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

3.1.2. NEFROLUX

W podmiocie działa Oddział Dializoterapii wyposażony w 22 stanowiska dializacyjne oraz 15-łóżkowy Oddział Nefrologiczny z 2 łózkami intensywnego nadzoru. Przeprowadzono 3 kontrole sanitarne. Dokonano oceny stanu sanitarno - higienicznego, przeglądu opracowanych i wdrożonych procedur oraz protokołów kontroli wewnętrznej. Podmiot posiada program racjonalnej polityki antybiotykowej i receptariusz szpitalny. Decyzji administracyjnej nie wydano, mandatów nie nałożono.

Do dezynfekcji stosowano preparaty zarejestrowane i dopuszczone do obrotu przez Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych.

Preparaty posiadały aktualne daty ważności, przechowywane były w oryginalnych opakowaniach w wydzielonych miejscach. Narzędzia wielokrotnego użycia z Oddziału Nefrologii były dezynfekowane i poddawane sterylizacji w Centralnej Sterylizatorni Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie na podstawie zawartej umowy.

W podmiocie leczniczym powołane są Komitet i Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych. Monitorowanie zakażeń odbywa się w sposób czynny. Ogniska epidemiczne nie wystąpiły.

Akcja kontroli Stacji Dializ

Zgodnie z planem zasadniczych przedsięwzięć przeprowadzono kontrolę w temacie: ocena bieżącego stanu higieniczno-sanitarnego Stacji Dializ. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.2 Podmioty lecznicze ambulatoryjne

3.2.1 Zakłady Opieki Zdrowotnej

Na terenie miasta w 2018 r. nadzorem epidemiologicznym objęto 20 podmiotów leczniczych ambulatoryjnych, przeprowadzając 100 kontroli sanitarnych. W wyniku stwierdzenia nie stosowania procedur mających na celu ograniczenie przeniesienia zakażenia wydano 3 decyzje merytoryczne. Mandatów nie nałożono.

Podmioty lecznicze posiadają opracowane i wdrożone plany higieny, w których zawarte są między innymi procedury higieny rąk, postępowania poekspozycyjnego, dekontaminacji narzędzi, sprzętu medycznego i powierzchni, postępowania z odpadami medycznymi oraz postępowania w przypadku skażenia materiałem biologicznym.

Dobór stosowanych preparatów dezynfekcyjnych jak i zakres ich działania nie budziły zastrzeżeń. Preparaty posiadały aktualne daty ważności, przechowywane były w oryginalnych opakowaniach w wydzielonych miejscach. Roztwory robocze sporządzane były zgodnie z zaleceniami producentów.

Steryлизację przeprowadzano w 13 sterylizatorach parowych. Skuteczność sterylizacji sprawdzana jest przez podmioty, w ramach kontroli wewnętrznej, każdorazowo przy pomocy testów chemicznych. Dodatkowo w każdym z podmiotów leczniczych prowadzona jest biologiczna kontrola skuteczności procesu sterylizacji. Wyniki kontroli są udokumentowane. 11 podmiotów wykonuje zabiegi związane z przerwaniem ciągłości tkanek stosując wyłącznie sprzęt jednorazowy.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

3.2.2 Prywatne gabinety lekarskie i pielęgniarskie

Nadzór obejmował 130 praktyk lekarskich (najliczniej reprezentowane specjalności: 52 - stomatologia, 12 - okulistyka, 10 - ginekologia, 9 - neurologia i 6 - chirurgia) oraz 2 praktyki pielęgniarskie. Przeprowadzono 106 kontroli sanitarnych. Wydano 3 opinie sanitarne dotyczącą spełnienia wymagań higieniczno – sanitarnych. W 2018 r. nie stwierdzono nieprawidłowości w prywatnych gabinetach lekarskich i pielęgniarskich. Mandatów nie nałożono.

Do dezynfekcji narzędzi, sprzętów i powierzchni stosowano preparaty dezynfekcyjne właściwie dobrane pod względem spektrum działania, posiadające aktualne daty ważności, przechowywane w oryginalnych opakowaniach w wydzielonych miejscach. Roztwory robocze sporządzane były zgodnie z zaleceniami producentów.

Steryлизację przeprowadzano w 41 sterylizatorach parowych zlokalizowanych w prywatnych gabinetach. 8 podmiotów zleca steryлизację jako usługę zewnętrzną, natomiast w 18 praktykach stosowany jest wyłącznie sprzęt jednorazowy. Użytkownicy przeprowadzają wewnętrzną kontrolę skuteczności steryлизации, każdorazowo przy pomocy testów chemicznych. Regularnie przeprowadzano biologiczną kontrolę skuteczności steryлизации. Wyniki kontroli udokumentowano.

W placówkach opracowane są standardy higieny rąk, procedury postępowania z odpadami medycznymi, procedury dekontaminacji narzędzi, sprzętu medycznego i powierzchni, postępowania w przypadku skażenia materiałem biologicznym oraz postępowania poekspozycyjnego. Na wyposażeniu gabinetów środki ochrony indywidualnej i odzież ochronna w wystarczającej ilości.

4. Zabiegi deratyzacyjne.

Podobnie jak w latach ubiegłych, zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Jaworzna, przeprowadzono dwie powszechne akcje deratyzacyjne: wiosenną i jesienną. W związku z powyższym wystosowano łącznie 49 pism do zarządców nieruchomości.

W ciągu roku zgłoszono 5 interwencji dotyczących obecności gryzoni w budynkach mieszkalnych i przestrzeni użyteczności publicznej. Cztery sprawy zostały załatwione przez nawiązanie kontaktu telefonicznego oraz pisemnego z administratorami budynków i działek. Zostały przeprowadzone skuteczne akcje deratyzacyjne, uporządkowano miejsca zgłaszanych interwencji. W przypadku jednego ze zgłoszeń pracownicy PSSE wraz z funkcjonariuszami Straży Miejskiej oraz przedstawicielem Wydziału Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności udali się na wizję w miejsce zgłaszanej interwencji. Stwierdzono konieczność wykonania deratyzacji w budynku mieszkalnym którego dotyczyła interwencja. Do przeprowadzenia deratyzacji zobowiązał się Wydział Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności Urzędu Miejskiego w Jaworznie. Wykonanie akcji potwierdzono protokołem z zabiegu DDD.

Stan sanitarny zakładów świadczących usługi medyczne

1. Szpitale i wybrane komórki szpitalne.

Szpital publiczny -1 obiekt

Szpital publiczny pod nadzorem Sekcji Epidemiologii, która przeprowadziła 1 kontrolę kompleksową łącznie z kontrolą przychodni przyszpitalnej. Sekcja Higieny Komunalnej swoim nadzorem obejmuje zaplecze szpitalne. Przeprowadzono 3 kontrole, wydano 1 decyzję administracyjną z terminem realizacji 31.12.2021 r., decyzja dotyczyła zapewnienia dla szpitala rezerwowego źródła zaopatrzenia w wodę, które zabezpieczy co najmniej jej 12-godzinny zapas, oraz 1 decyzję z terminem realizacji 31.12.2018 r. dotyczącą spowodowania, aby w pomieszczeniu do wstępnego magazynowania odpadów medycznych ściany były gładkie, łatwo zmywalne z możliwością ich dezynfekcji, w pomieszczeniu wstępnego magazynowania odpadów medycznych zapewniona była umywalka z bieżącą ciepłą i zimną wodą, aby miejsce przeznaczone do dezynfekcji, mycia i przechowywania środków transportu wewnętrznego odpadów posiadało ściany i podłogi gładkie, zmywalne, umożliwiające dezynfekcję, dostęp do wody bieżącej ciepłej z możliwością jej odprowadzania do kanalizacji, możliwość swobodnego wjazdu i wyjazdu środka transportu wewnętrznego odpadów. Termin 31.12.2018 r. na wniosek strony przedłużono z terminem realizacji 31.03.2019 r.

Mandatów nie nałożono.

Odpady medyczne magazynowane są w wydzielonym pomieszczeniu schładzanym agregatem wyposażonym w termometr. Pomieszczenie to posiada niezależne wejście z drzwiami bez progu, jest zabezpieczone przed dostępem osób nieupoważnionych. Wydzielone są boksy w zależności od rodzajów magazynowanych odpadów, zgodnie z zasadami sortowania w miejscach powstawania. Odpady przechowywane są w szczelnych, oznakowanych pojemnikach. Odbiór odpadów świadczy firma EKOMED Anetta Jędrzycka - 41-300 Dąbrowa Górnicza, ul. Królowej Jadwigi 23 na podstawie umowy. Podmiot posiada umowę na odbiór, transport i unieszkodliwianie odpadów medycznych uwzględniającą wszystkie kody odpadów, które podmiot wytwarza. Opracowane są procedury postępowania z odpadami medycznymi oraz instrukcje selektywnego zbierania odpadów w miejscach ich powstawania.

Odpady komunalne gromadzone są w pojemnikach zamykanych. Odbiór odpadów odbywa się na podstawie złożonej deklaracji.

Zwłoki osób zmarłych w szpitalu transportowane są do prosektorium w wózkach transportowych o zamkniętej przestrzeni ładunkowej, na podstawie karty skierowania zwłok oraz regulaminu. Transport zwłok z oddziałów szpitalnych do prosektorium odbywa się windą oznaczoną „trakt brudny”.

Prosektoria wchodzące w skład szpitala – 1 obiekt.

Prosektorium dzierżawi firma Usługi Pogrzebowe „Misja” w Jaworznie, ul. Sławkowska 16a.

Przeprowadzono 2 kontrole, mandatów nie nałożono, decyzji administracyjnych nie wydano.

Wydano zalecenia pokontrolne, które dotyczyły: zamontowania podajników na ręczniki jednorazowego użytku przy umywalkach, wymiany uszkodzonych kloszy przy oświetleniu, doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-higienicznego terenu przylegającego do budynku prosektorium. Zalecenia zostały wykonane w terminie.

Ciała osób zmarłych przechowywane są w dwóch chłodniach, łącznie 6 miejsc.

Ciała ze szpitala transportowane są do prosektorium na podstawie karty skierowania zwłok oraz regulaminu na wózkach jezdnych w zamkniętej kapsule. Mycie i dezynfekcja środków transportu oraz kapsuły odbywa się w wydzielonym miejscu zaopatrzonym w zawór ze złączką do węża oraz kratkę ściekową. Na stanie znajdują się 3 wózki jezdne do przewozu zwłok oraz 1 kapsuła.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

Odpady medyczne gromadzone są prawidłowo. Przechowywane w magazynie odpadów szpitala. Odbiór do utylizacji świadczy firma EKOMED Anetta Jędryczka 41-300 Dąbrowa Górnicza, ul. Kr. Jadwigi 23 na podstawie umowy. Odpady komunalne gromadzone są do pojemników zamykanych, odbiór odbywa się na podstawie złożonej deklaracji. Stosowana jest odzież wyłącznie jednorazowego użytku. Obiekt zaopatrzone jest w wystarczającą ilość środków higieny osobistej oraz indywidualnej, a także odpowiedni zapas środków dezynfekcyjnych.

Pralnie szpitalne wchodzące w skład szpitala - brak obiektów.

Szpital nie posiada własnej pralni, posiada jedynie magazyn bielizny brudnej oraz magazyn bielizny czystej. Bielizna czysta składowana jest na regałach. Transport na oddziały szpitalne odbywa się w wózkach o przestrzeni ładunkowej zamkniętej, osłoniętej pokrowcami. Transport bielizny brudnej z sal do miejsca przechowywania odbywa się w wózkach o przestrzeni ładunkowej zamkniętej. Transport bielizny brudnej z obiektu do pralni, odbywa się samochodem przeznaczonym do tego celu przez podmiot świadczący usługi pralnicze. Wdrożony jest system radiowej identyfikacji bielizny (oznakowanie chipami). Pranie bielizny szpitalnej wykonywane jest przez pralnię chemiczną PRAXIMA KRAKPOL Sp. z o. o. z siedzibą w Alwerni.

2. Podmioty lecznicze ambulatoryjne niepubliczne: przychodnie, ośrodki, ambulatoria

Na koniec 2018 r. w ewidencji było 15 podmiotów leczniczych ambulatoryjnych. Przeprowadzono 48 kontroli, 3 obiekty nie zaplanowane do kontroli. Wydano 1 decyzję prolongującą z terminem realizacji do 31.08.2018 r. Decyzja dotyczyła odnowienia ścian i sufitów w pomieszczeniach przychodni oraz wymiany zniszczonego wyposażenia (mebli) w poczekalni. Mandatów nie nałożono.

Wszystkie obiekty zaopatrzone są w wodę przeznaczoną do spożycia z wodociągu miejskiego. Nieczystości płynne odprowadzane są do kanalizacji miejskiej w 12 obiektach. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użytku oraz odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej są wystarczające. Stosowana jest bielizna wyłącznie jednorazowego użytku. Zapas bielizny jednorazowej przechowywany w zamykanych szafkach.

Pranie odzieży odbywa się w pralniach: F.U. Urbińscy s.c. Trzebinia, ul. Fabryczna 22, Zakład Czystczenia Garderoby i Prania Bielizny „Bielux” w Piekarach Śląskich, ul. Pod Lipami 4 oraz F.H.U. Kontrast Tychy ul. Wieniawskiego 12. Pralnie posiadają zezwolenia na pranie z placówek służby zdrowia. Transport bielizny do pralni oraz z pralni zapewniają w/w firmy.

Wszystkie podmioty lecznicze posiadają uzgodnienia prawne dotyczące odpadów medycznych oraz komunalnych. Odpady komunalne odbierane są na podstawie złożonych deklaracji przez uprawnione firmy.

Odpady medyczne gromadzone są w urządzeniach chłodniczych do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy, posiadające wymagane zezwolenia oraz w zamykanych pojemnikach transportowych w wydzielonych pomieszczeniach. Odpady te odbierane są od wytwórców i utylizowane w Zakładzie Utylizacji Odpadów w Katowicach, ul. Hutnicza 8.

Wydano 2 decyzje administracyjne. Jedna dotyczyła zorganizowania miejsca przeznaczonego do dezynfekcji, mycia i przechowywania pojemników wielokrotnego użycia, służących do transportu wewnętrznego odpadów medycznych z terminem realizacji 30.05.2019 r. Druga z terminem realizacji 31.05.2019 r. dotyczyła zapewnienia prawidłowego pomieszczenia do wstępnego magazynowania odpadów medycznych, spowodowania aby przy pomieszczeniu wstępnego magazynowania odpadów medycznych zapewniona była umywalka z bieżącą ciepłą i zimną wodą, zapewnienia prawidłowego miejsca do dezynfekcji, mycia i przechowywania środków transportu wewnętrznego odpadów medycznych.

Do czterech podmiotów wydano zalecenia pokontrolne odnośnie prawidłowego znakowania pojemników z odpadami medycznymi, zainstalowania w sąsiedztwie przenośnego urządzenia

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

chłodniczego dozownika ze środkiem do dezynfekcji rąk, podajnika na czyste rękawiczki jednorazowe, pojemnika na zużyte rękawiczki, zaopatrzenia obiektu w pojemniki zamykane do transportu wewnętrznego odpadów medycznych z miejsca powstawania do miejsca wstępnego magazynowania, likwidacji progu w drzwiach wejściowych do pomieszczenia służącego do dezynfekcji, mycia i przechowywania środków transportu wewnętrznego odpadów medycznych i pojemników. Zalecenia zostały wykonane w terminie.

Podmioty udzielające świadczeń zdrowotnych posiadają opracowane szczegółowe procedury postępowania z odpadami medycznymi w zakresie selektywnego zbierania, transportu i wstępnego magazynowania odpadów medycznych oraz instrukcje selektywnego zbierania odpadów w miejscach ich powstawania.

Zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne: 1 obiekt, nie zaplanowany do kontroli w roku sprawozdawczym.

Zakłady rehabilitacji leczniczej niepubliczne: 2 obiekty, nie zaplanowane do kontroli w roku sprawozdawczym.

Zakłady rehabilitacji leczniczej publiczne: 1 obiekt, nie zaplanowany do kontroli w roku sprawozdawczym.

Inne niepubliczne 6 obiektów (2 poradnie leczenia paliatywnego, 4 podmioty lecznicze stomatologiczne), nie zaplanowane do kontroli.

Inne publiczne: 1 obiekt (pogotowie ratunkowe)

Przeprowadzono 1 kontrolę. W roku sprawozdawczym decyzji nie wydano, mandatów nie nałożono. Obiekt zaopatrzone jest w wodę wodociągową z wodociągu miejskiego. Nieczystości płynne odprowadzane są do kanalizacji miejskiej. Odpady komunalne gromadzone są prawidłowo, odbiór odpadów na podstawie złożonej deklaracji przez specjalistyczną firmę. Stosowana bielizna wyłącznie jednorazowego użycia. Pranie brudnej odzieży świadczy firma Bober Urszula P. P. H. U. - Edbo 2 - 41-310 Dąbrowa Górnicza, ul. Jaworowa 59.

Odpady medyczne gromadzone są w urządzeniach chłodniczych do czasu odbioru przez specjalistyczną firmę - EKOMED Anetta Jędryczka - Dąbrowa Górnicza, ul. Królowej Jadwigi 23. Opracowana jest procedura postępowania z odpadami medycznymi w miejscu wezwania. Stacja Pogotowia Ratunkowego posiada 2 zespoły wyjazdowe podstawowe i 1 zespół specjalistyczny, nie posiada ambulatorium. Obiekt zaopatrzone jest w wystarczającej ilości sprzęt jednorazowego użytku, odzież ochronną oraz środki ochrony indywidualnej.

Inne podmioty lecznicze:

Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze – 1 obiekt.

W roku sprawozdawczym nie zaplanowany do kontroli.

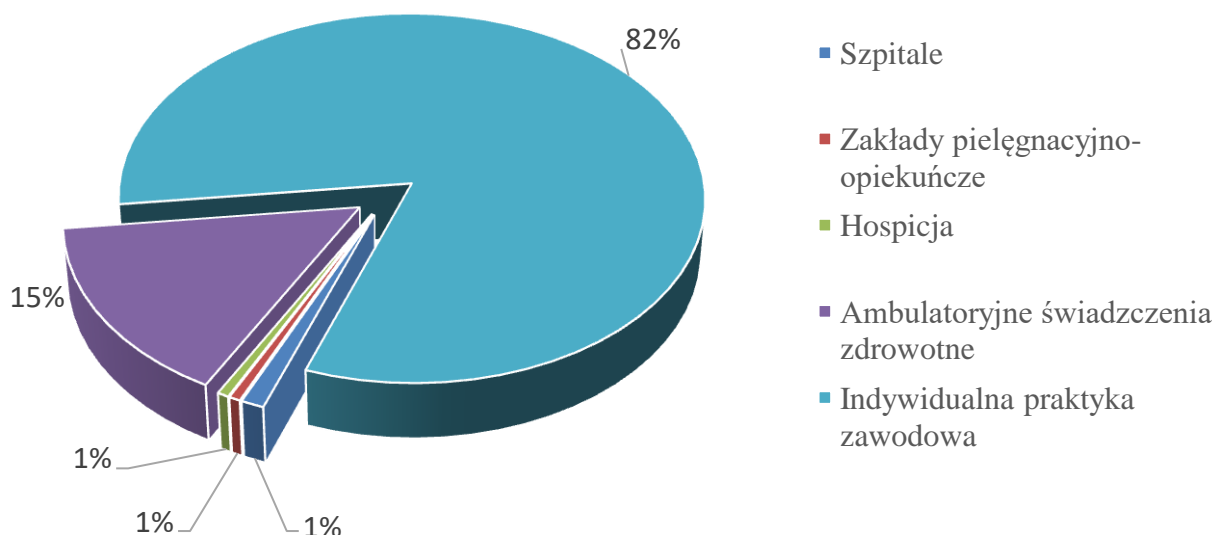
Prolongowano 2 decyzje odnośnie odnowienia: stolarki drzwiowej, ścian na korytarzach oraz ścian i sufitów w salach pobytu pacjentów, w łazienkach, szatniach salowych, salach rehabilitacyjnych, doprowadzenia do należytego stanu higieniczno-sanitarnego wykładzinę podłogową na korytarzach. Decyzje wydano z terminami realizacji do 30.06.2019 r.

Hospicja stacjonarne – 1 obiekt, nie zaplanowany do kontroli w roku sprawozdawczym.

Indywidualne praktyki lekarskie ogółem, indywidualne praktyki lekarzy dentystów, indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie ogółem, indywidualne specjalistyczne praktyki lekarzy dentystów, grupowe praktyki lekarskie ogółem, grupowe praktyki lekarzy dentystów,

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

indywidualne praktyki pielęgniarek, indywidualne specjalistyczne praktyki pielęgniarek, grupowe praktyki pielęgniarek - pod nadzorem EP.

Rysunek 1. Kontrolowana działalność lecznicza na obszarze miasta Jaworzno

Wnioski:

W roku sprawozdawczym 2018 systematycznie poprawiał się stan techniczny placówek udzielających świadczenia zdrowotne, które dostosowywały swoje obiekty do wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012 r. Obiekty zaopatrzone są w wystarczającą ilość środków czystościowych oraz dezynfekcyjnych. W placówkach opracowane są standardy higieny rąk, postępowania po ekspozycji na materiał potencjalnie skażony, instrukcje gospodarki odpadami medycznymi, procedury dezynfekcji narzędzi i sprzętu medycznego oraz sterylizacji materiału.

We wszystkich obiektach przestrzegany jest zakaz palenia wyrobów tytoniowych i e-papierosów.

Wydano 5 opinii o spełnieniu warunków określonych rozporządzeniem MZ z dnia 26 czerwca 2012r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą.

Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

1. Ustępy publiczne i ogólnodostępne - 9 obiektów (2 obiekty uległy likwidacji), przeprowadzono 12 kontroli, 1 obiekt nieczynny, 1 obiekt nie zaplanowany do kontroli w br. sprawozdawczym.

Decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów nie nałożono.

Obiekty zaopatrzone w wodę z wodociągu miejskiego, nieczystości płynne odprowadzane są do kanalizacji miejskiej. Odpady komunalne gromadzone są w pojemnikach i usuwane przez firmę specjalistyczną na podstawie złożonych deklaracji do MZNK w Jaworznie. Obiekty w przeważającej większości dostosowane są dla osób niepełnosprawnych. Zapewnione są podstawowe środki czystościowe, higieny (mydło w płynie, ręczniki jednorazowe i papier toaletowy) i dezynfekcyjne w ilościach wystarczających.

2. Pływalnie kryte - 3 obiekty (kryta pływalnia oraz 2 baseny rehabilitacyjne wchodzące w skład innych obiektów, a w których kontrolowano jakość wody). W 2018 r. 1 basen rehabilitacyjny był wyłączony z użytkowania.

Decyzji administracyjnych w br. sprawozdawczym nie wydano i mandatów nie nałożono. Przeprowadzono 1 kontrolę w krytej pływalni.

Kryta pływalnia zlokalizowana jest w budynku wolnostojącym i składa się z części suchej i mokrej. Źródłem zaopatrzenia w wodę jest wodociąg sieciowy. Nieczystości płynne odprowadzane są do sieci kanalizacyjnej miejskiej. Odpady stałe gromadzone są prawidłowo. Obiekt dostosowany jest dla osób niepełnosprawnych. Prowadzony jest proces uzdatniania i dezynfekcji wody metodami: koagulacji, filtracji, korekty pH, dezynfekcji oraz uzupełnienia tego procesu metodą rozcieńczania. Do dezynfekcji wody stosowany jest podchloryn sodu, do koagulacji – Superkalgu Standard, natomiast do korekty pH - phMinus 50%, które dozowane są automatycznie. Ściany i dno: basenu, brodzika oraz atrakcji wodnych czyszczone są za pomocą odkurzacza typ Dolphin 2 x 2 Pro Gym, natomiast otoczenie niecek odkurzaczem typu Kärcher.

Węzły sanitarno - higieniczne wyposażone są w: dozowniki z mydłem w płynie, pojemniki na odpady i papier toaletowy oraz suszarki do rąk.

W obiekcie wydzielono dwa pomieszczenia porządkowe: w części damskiej i męskiej, w których zainstalowane są zlewy do celów porządkowych. Do dezynfekcji stosowany jest Domestos i Voigt-VC, oprócz tego stosowane są środki myjące i odtłuszczające. Punkt medyczny wyposażony jest w jednorazowe prześcieradła i rękawiczki, jałowe kompresy itp. w ilościach prawidłowych. W obiekcie obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e – papierosów.

3. Noclegownie i domy dla bezdomnych - 1 obiekt, przeprowadzono 2 kontrole. Mandatów karnych nie nałożono. Decyzji administracyjnych nie wydano.

Nadal aktualna jest decyzja z dnia 15.11.2017 r., która dotyczyła: wyposażenia pomieszczeń sanitarnych w odpowiednią ilość umywalk, natrysków i pisuarów, wyposażenia miejsc do spania w prawidłowe komplety pościeli oraz dostosowania pomieszczenia przeznaczonego na pralnię do obowiązujących wymogów z terminem realizacji do 31.12.2018 r.

Do noclegowni dla bezdomnych osób przyjmowane są osoby bezdomne z terenu Jaworzna, których stan zdrowia nie zagraża zdrowiu i życiu innych osób przebywających w placówce oraz nie będące pod wpływem alkoholu lub substancji psychoaktywnych. Osoby otrzymują środki higieniczne w postaci mydła i papieru toaletowego. Zapewnione są według potrzeby ręczniki jednorazowe i wielorazowego użytku, szampon do włosów oraz proszek do prania odzieży. Obiekt podłączony jest do miejskiej sieci kanalizacyjnej, nieczystości stałe gromadzone są prawidłowo i odbierane są przez firmę posiadającą zezwolenie na prowadzenie takiej działalności gospodarczej.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

Zapas czystej bielizny pościelowej i ręczników przechowywany jest w wydzielonym pomieszczeniu. Wymiana bielizny pościelowej odbywa się 2 razy w miesiącu lub w razie zaistnienia takiej potrzeby oraz po każdej osobie, która opuściła placówkę. Czysta bielizna po pobraniu z magazynu wydawana jest podopiecznym przez opiekuna, natomiast brudna bielizna na terenie obiektu gromadzona jest w koszach wyłożonych wkładami foliowymi. Pranie i transport do pralni świadczy podmiot zewnętrzny: Firma Usługowa Urbińscy s. c. z Trzebini przy ul. Fabrycznej 22 na podstawie zawartej umowy. Bielizna z pralni i do pralni przewożona jest pojazdem ww. firmy w workach foliowych. W obiekcie stosowane są następujące środki dezynfekcyjne: Incidin Liquid Spray do łóżek i materacy, Domestos do podłóg i sanitariatów. Ww. środki posiadają aktualne daty ważności i opracowany jest program dezynfekcji. Zapasy środków czystościowych, dezynfekcyjnych i higieny są prawidłowe.

Obiekt posiada opracowane procedury dotyczące postępowania w przypadku stwierdzenia u osoby bezdomnej zakażenia pasożytniczego (świerzbowca lub wszawicy). Na zapasie są następujące środki: Delacet, Novoscabin i Nitolic, które mają na celu wyeliminowanie ww. zakażeń, natomiast dezynsekcję pomieszczeń przeprowadziła specjalistyczna firma.

4. Hotele

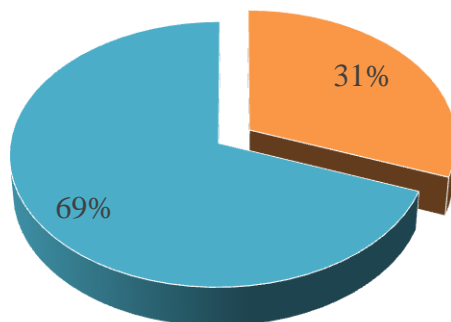
Hotele zaopatrywane są w wodę przeznaczoną do spożycia – podstawowym źródłem jest wodociąg miejski. W jednym budynku odprowadzenie nieczystości płynnych odbywa się do kanalizacji miejskiej, a w drugim do zbiornika bezodpływowego. Odpady komunalne gromadzone są prawidłowo w pojemnikach i kontenerach. Odbiór ww. odpadów świadczy specjalistyczna firma na podstawie złożonych deklaracji do MZNK w Jaworznie.

Brudna bielizna pościelowa transportowana jest do pralni przez podmioty, które wykonują usługi pralnicze i posiadają odpowiednie zezwolenia. Obiekty posiadają wydzielone magazyny bielizny czystej i brudnej – urządzone prawidłowo. Sanitariaty ogólnodostępne są oddzielne dla mężczyzn i kobiet oraz dla osób niepełnosprawnych. Wyposażone są w umywalki z bieżącą ciepłą i zimną wodą. Zapewnione są środki higieny (mydło, ręczniki jednorazowego użytku, papier toaletowy) i suszarki do rąk.

5. Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie – 9 obiektów bez nadanej kategoryzacji, w tym 4 obiekty, które czynne są w okresie letnim.

Obiekty podłączone są do wodociągu miejskiego. Odprowadzenie ścieków w 4 obiektach do kanalizacji miejskiej, a w 5 do zbiorników bezodpływowych. Odpady stałe gromadzone są prawidłowo i odbierane przez specjalistyczną firmę na podstawie złożonej deklaracji. Magazyny bielizny czystej i brudnej urządzone są prawidłowo. Bielizna brudna prana jest w pralniach z Jaworzna – D. P. G. „Galena”, Dąbrowy Górniczej PPHU „EDBO-2”, Trzebinia F.U. Urbińscy s.c., itp. Ww. grupie obiektów dezynfekcję koców, materacy, poduszek i kołder przeprowadziły specjalistyczne firmy: Jacek Różalski i „BEST - PEST” z Jaworzna. Zapas środków czystościowych i dezynfekcyjnych był prawidłowy.

Poniższy wykres (Rysunek 2.) obrazuje zestawienie procentowe kontrolowanego zaplecza noclegowego.

■ Hotele ■ Inne obiekty świadczące usługi hotelarskie

Rysunek 1. Baza noclegowa na terenie miasta Jaworzno

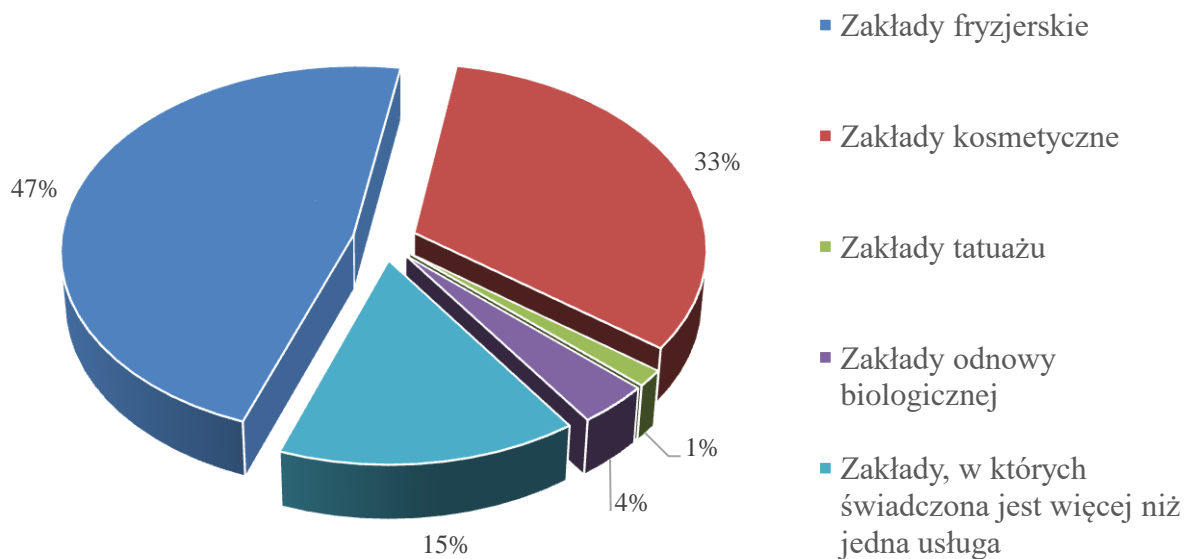
6. Zakłady fryzjerskie, zakłady kosmetyczne, zakłady tatuażu, zakłady odnowy biologicznej oraz zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z ww. usług - 138 obiektów, w trakcie roku sprawozdawczego liczba obiektów była zmienna, przeprowadzono 198 kontroli w 113 obiektach.

Ww. grupie 25 obiektów nie zostało skontrolowanych, ponieważ są to obiekty nowo powstałe lub nie zaplanowane do kontroli z powodu zawieszenia działalności. W dniu 23.02.2018r., wydano 1 decyzję administracyjną do zakładu fryzjerskiego z terminem realizacji do dnia 30.04.2018r., która dotyczyła odnowienia podłogi i zniszczonego wyposażenia w obiekcie. Decyzja została wykonana w terminie. Mandatów nie nałożono.

Wszystkie obiekty zaopatrzone są w wodę przeznaczoną do spożycia z wodociągu miejskiego. Nieczystości płynne odprowadzane są w 2 obiektach do zbiorników bezodpływowych, natomiast w pozostałych do kanalizacji miejskiej. Odpady stałe gromadzone i usuwane są prawidłowo. Wszystkie zakłady zaopatrzone są w środki higieny typu: mydło w płynie, ręczniki jednorazowe i papier toaletowy oraz środki dezynfekcyjne, które posiadały aktualne daty ważności. Stosowana była bielizna jednorazowa typu: prześcieradła, peleryny i ręczniki lub bawełniana – prana poza zakładami. Narzędzia wielokrotnego użytku lub ich części, których stosowanie powodowało lub mogło spowodować naruszenie ciągłości tkanek, po każdym użyciu poddawane były dezynfekcji, myciu, pakowaniu i sterylizacji na miejscu lub w SP ZOZ Szpitalu Wielospecjalistycznym w Jaworznie.

W obiektach tych obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e – papierosów.

Procentowe zestawienie kontrolowanych podmiotów sektora pielęgnacji ze względu na rodzaj i ilość wykonywanych usług zobrazowano na poniższym wykresie.

Rysunek 2. Sektor usług związanych z pielęgnacją ciała

7. Tereny rekreacyjne – 9 obiektów, 3 tereny rekreacyjne oraz 2 place zabaw. Przeprowadzono 4 kontrole w 3 obiektach. Decyzji administracyjnych nie wydano i mandatów nie nałożono. Skontrolowane obiekty wyposażone były min.: w kontener sanitarny, przenośne toalety typu TOI - TOI, stanowiska kontenerowe i kosze na odpady komunalne, ławki i miejsca do grillowania. Kontener sanitarny przystosowany jest dla osób niepełnosprawnych, do dezynfekcji stosowano roztwór Domestosu.

Natomiast za wywóz i serwis toalet typu TOI-TOI odpowiedzialna była firma WC SERWIS z Zabrze na podstawie zawartej umowy. Wywóz odpadów komunalnych świadczyła specjalistyczna firma na podstawie złożonej deklaracji do MZNK w Jaworznie. Na placach zabaw dla dzieci obowiązuje zakaz wprowadzania zwierząt.

8. Cmentarze – 10 obiektów, przeprowadzono 10 kontroli.

Mandatów karnych nie nałożono, decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie uchybień nie wydano. Odpady komunalne gromadzone i usuwane były w sposób prawidłowy. Zaplecza sanitarne wyposażone były w środki dezynfekcyjne, czystościowe i higieny w ilościach prawidłowych. Woda bieżąca z wodociągu miejskiego. Nieczystości płynne odprowadzane są do kanalizacji miejskiej oraz zbiorników bezodpływowych.

9. Domy przedpogrzebowe - 2 obiekty, przeprowadzono 4 kontrole. Mandatów karnych nie nałożono, decyzji administracyjnych nie wydano.

Zakres działalności obejmuje: transport zwłok i szczątków ludzkich, przechowywanie zwłok (chłodnia ze stanowiskiem do przygotowywania zwłok do pochówku), wystawianie zwłok w kaplicy, sprzedaż trumien i obsługę pogrzebów. Gospodarka odpadami prowadzona jest w sposób prawidłowy, odpady odbierane są przez firmy posiadające stosowne zezwolenie na prowadzenie tego typu działalności. Stwierdzono wystarczającą ilość na zapasie środków czystościowych oraz dezynfekcyjnych. Stosowane środki dezynfekcyjne posiadają szerokie spektrum biobójcze. Opracowane są stosowne procedury dotyczące mycia i dezynfekcji pomieszczeń, wyposażenia i środków transportu.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

10. Apteki - 38 obiektów, przeprowadzono 18 kontroli w 18 obiektach w 2018 r. Mandatów karnych nie nałożono, decyzji administracyjnych nie wydano. Obiekty urządzone i wyposażone w sposób nowoczesny, posiadają podjazdy dla osób niepełnosprawnych. Prawidłowo prowadzona jest gospodarka odpadami, zapasy środków: dezynfekcyjnych czystościowych i higieny są wystarczające.

11. Obiekty sportowe - 7 obiektów, przeprowadzono 4 kontrole w 2 obiektach. Mandatów karnych nie nałożono, decyzji administracyjnych nie wydano. Woda z wodociągu miejskiego ciepła i zimna, odprowadzenie ścieków do kanalizacji miejskiej. Odpady stałe gromadzone i usuwane są prawidłowo. Zapas środków czystościowych i dezynfekcyjnych - prawidłowy.

12. Obiekty kulturalno - widowiskowo - rozrywkowe - 7 obiektów, przeprowadzono 1 kontrolę. Mandatów karnych nie nałożono, decyzji administracyjnych nie wydano. Obiekt zaopatrzone jest w wodę bieżącą z sieci miejskiej, odprowadzenie nieczystości płynnych do kanalizacji. Gospodarka odpadami prowadzona jest prawidłowo. Zapewnione są środki czystościowe, dezynfekcyjne i higieniczne w ilościach prawidłowych. W obiekcie obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e - papierosów.

13. Stacje paliw - 13 obiektów, przeprowadzono 9 kontroli w 9 obiektach. Mandatów karnych nie nałożono, decyzji administracyjnych nie wydano. Obiekty wyposażone są w środki higieny typu: mydło w płynie, ręczniki jednorazowe, suszarki do rąk oraz środki dezynfekcyjne w ilości wystarczającej. Gospodarka odpadami komunalnymi prowadzona była prawidłowo. W obiektach obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e – papierosów.

14. Stan sanitarny środków transportu:

Środki transportu publicznego.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 2 kontrole sanitarne, podczas których sprawdzono 36 autobusów komunikacji miejskiej należących do PKM Sp. z o. o. w Jaworznie.

Przedsiębiorstwo na stanie posiada 69 pojazdów (46 spalinowych i 23 elektryczne). Autobusy obsługują teren miasta Jaworzna, Chrzanowa, Mysłowic, Sosnowca, Katowic. Sprzątanie oraz mycie autobusów odbywa się przez firmę zewnętrzną. Autobusy myte są w myjni usytuowanej na terenie przedsiębiorstwa. Opracowana jest procedura reagowania w przypadku zanieczyszczenia pojazdu. Stan techniczny środków transportu dobry. Wszystkie środki transportu wyposażone są w oznaczenia słowne i graficzne informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych i e-papierosów. W przypadku zgonu w środkach transportu pojazdy poddawane są zabiegom dezynfekcji przez specjalistyczną firmę na podstawie zlecenia. W roku 2018 odnotowano 1 przypadek.

Środki transportu do przewozu chorych.

W roku 2018 przeprowadzono 1 kontrolę podczas której sprawdzono 3 samochody do przewozu chorych. Środki transportu opisane zgodnie z przeznaczeniem. Wnętrze środka transportu i wyposażenie w części przeznaczony na umieszczanie chorych wykonane z materiałów łatwo zmywalnych i odpornych na działanie środków dezynfekcyjnych. Stosowana jest wyłącznie bielizna jednorazowego użycia.

Opracowane są procedury dotyczące mycia i dezynfekcji środków transportu. Prowadzone są zapisy z przeprowadzanych zabiegów. Odpady medyczne gromadzone są prawidłowo. Odbiór świadczy „Ekomed” A. Jędrzycka w Dąbrowie Górniczej na podstawie stosownej umowy.

Środki transportu do przewozu zwłok.

Na terenie miasta Jaworzna znajdują się 4 firmy posiadające samochody do przewozu zwłok. W czasie 4 kontroli zakładów pogrzebowych sprawdzono 9 samochodów. Decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie uchybień nie wydano, mandatów karnych nie nałożono. Samochody są trwale oznakowane w sposób wskazujący na ich przeznaczenie. Kabiny kierowców i przestrzenie ładunkowe oddzielone są od siebie. Posiadają zabezpieczenia przed przesuwaniem się trumny lub pojemnika na zwłoki albo szczątki ludzkie podczas przewozu. Pojazdy wewnątrz wyłożone materiałem łatwo zmywalnym, umożliwiającym mycie i dezynfekcję. Do dezynfekcji stosuje się preparaty o działaniu bakteriobójczym, grzybobójczym i wirusobójczym. Garażowanie pojazdów pod zabudowaną wiatą oraz w garażu zaopatrzonym w bieżącą wodę. Środki dezynfekcyjne w wystarczającej ilości. Opracowane są instrukcje dotyczące mycia i dezynfekcji samochodów. Zapisy z przeprowadzonych zabiegów są prowadzone na bieżąco.

15. Interwencje wpływające do PPIS w Jaworznie

W 2018 r. wpłynęły 4 interwencje. Zgłoszone interwencje dotyczyły:

1. Niewłaściwego stanu sanitarnego pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi pobyt - 1 interwencja.

Interwencja dotyczyła zgłoszenia złego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego w budynku mieszkalnym w Jaworznie przy ul. Poniatowskiego 2. Przeprowadzone zostały 2 kontrole sanitarne przez przedstawicieli PPIS w Jaworznie przy udziale pracowników MZNK w Jaworznie BOM II w pomieszczeniach ogólnodostępnych. Po wstępnej kontroli sanitarnej, która potwierdziła zasadność interwencji, pracownicy BOM II Jaworznie-Szczakowej dokonali posprzątania klatki schodowej, strychu i schodów prowadzących do piwnic. Dodatkowo specjalistyczna firma przeprowadziła zabiegi dezynfekcji, dezynsekcji i dezodoryzacji ww. pomieszczeń. W kwietniu 2018r. dokonano remontu toalety na I piętrze (wymieniono urządzenia sanitarne: umywalkę, spłuczkę oraz muszlę), malowania pomieszczeń socjalnych. Druga kontrola sanitarna potwierdziła wykonanie zaleceń pokontrolnych dotyczących niewłaściwego stanu sanitarnego ogólnodostępnych pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi. Interwencja w części dotyczącej złego stanu technicznego budynku socjalnego po pożarze przy ul. Poniatowskiego 2, została przekazana zgodnie z kompetencją do Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego w Jaworznie.

2. Uciążliwości powodowane przez nieprawidłową gospodarkę odpadami komunalnymi - 1 interwencja.

Interwencja dotyczyła składowania odpadów komunalnych na terenie przyległym do Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Partyzantów 24-26-28-30 w Jaworznie. Przedmiotowy teren, na którym zalegały odpady komunalne stanowi część składową działki, będącej w użytkowaniu wieczystym mieszkańców należących do Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Partyzantów 24-26-28-30. Usunięcie odpadów komunalnych zgromadzonych na części ogrodzonej działki należało do obowiązków Zarządcy Wspólnoty. Po pisemnej interwencji PPIS w Jaworznie skierowanej do Spółki z o.o. Zarządzanie Nieruchomościami „PROKAR” w Jaworznie, po otrzymaniu zlecenia od Zarządcy, firma usługowa posprzątała teren z zalegających odpadów komunalnych.

3. Inne - 2 interwencje:

a) 1 interwencja dotyczyła likwidacji stanowiska kontenerowego na odpady zmieszane dla mieszkańców domków szeregowych położonych przy ul. Długoszyńskiej 20, 22, 24, 26 w Jaworznie oraz propozycji wyposażenia nieruchomości mieszkańców tej ulicy w pojemniki indywidualne. Mieszkańcy domków zwrócili się z prośbą do PPIS w Jaworznie o zajęcie stanowiska w przedmiotowej sprawie. Po rozpatrzeniu pisma PPIS w Jaworznie, poinformował właścicieli nieruchomości przy ul. Długoszyńskiej o wymaganiach technicznych jakie powinny

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

zostać spełnione dla stanowiska kontenerowego na odpady zmieszane oraz odległości miejsc do gromadzenia odpadów stałych od budynków mieszkalnych.

b) 1 interwencja dotyczyła ustalenia sposobu odprowadzania ścieków z nieruchomości przy ul. Brzozowej w Jaworznie. Interwencja w sprawie zagrożenia dla środowiska przez niewłaściwe użytkowanie nieruchomości tj. działki przy ul. Brzozowej 3 w Jaworznie została przekazana zgodnie z kompetencjami do Prezydenta Miasta Jaworzna (Urzędu Miejskiego w Jaworznie) oraz do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Jaworznie.

16. Akcje i współpraca z innymi komórkami psse/jednostkami/organami.

W ramach nadzoru i zgłoszeń potrzeb z terenu pracownicy sekcji HK brali udział w kontrolach nowouruchomionych obiektów higieny komunalnej prowadzonych przez Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny.

W związku z realizacją Kampanii HCV „Jestem świadom” podczas kontroli zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, świadczących więcej niż jedną usługę oraz tatuażu - wydawano plany higieny dedykowane tymże zakładom, które przekazała Sekcja Epidemiologii PSSE w Jaworznie.

17. Wnioski oraz inne informacje obrazujące stan sanitarny obszaru nadzorowanego przez PPIS w Jaworznie.

Wydano 3 opinie sanitarne przed organizowaniem imprez masowych na podstawie obowiązku wynikającego z treści art. 25 ust. 1 pkt. 2 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych z dnia 20 marca 2009r.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego wydano 10 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji.

Ocena jakości sanitarnej wody na nadzorowanym terenie

1. Nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi był sprawowany w 2018 r. przez PPIS w Jaworznie, podobnie jak w latach wcześniejszych, na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2019 r., poz. 59) oraz art. 13 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2018 r., poz. 1152 z późn. zm.). Podstawą nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi była ocena zgodności z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 2018 r. każdorazowo oparta była na wynikach badań laboratoryjnych i uwzględniała oszacowanie ryzyka bezpieczeństwa zdrowotnego.

Konsumenci z terenu miasta Jaworzna w 2018 roku byli zaopatrywani w wodę do spożycia przez jej lokalnego producenta i dystrybutora tj. Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o., z siedzibą przy ul. Św. Wojciecha 34. W ubiegłym roku produkcja wody do spożycia w przeważającej mierze została pokryta przy pomocy ujęć własnych, w ilości 545762 m³/rok (tj. ok. 97 % rocznego zaopatrzenia w wodę). Dodatkowo część wody Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. zakupiły ze źródeł zewnętrznych (niżej wymienione) - w ilości 164807 m³/rok, co stanowi ok. 3 % rocznego zaopatrzenia w wodę. Liczba mieszkańców Jaworzna zaopatrywanych w wodę w 2018 r. wyniosła ok. 93 tys. osób. Natomiast długość sieci wodociągowej z uwzględnieniem przyłączy wodociągowych wynosi 628,14 km.

Woda przeznaczona do spożycia pochodzi z pięciu ujęć podziemnych: „Galmany”, „Dobra”, „Jarosław Dąbrowski”, „Bielany” (działające wyłącznie okresowo) oraz jednego ujęcia powierzchniowego – „Piaskownia”.

Woda do spożycia rozprowadzana przez wodociągową sieć rozdzielczą produkowana jest przez 5 miejskich stacji uzdatniania wody (wg ewidencji z 31.12.2018 r.), o różnej wydajności:

- SUW „Dobra”: produkcja wody - ok. 763,43 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 6882 osoby, stosowane środki i metody uzdatniania - chemiczna dezynfekcja końcowa podchlorynem sodu.
- SUW „Galmany”: produkcja wody - ok. 5516,12 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 21058 osób, stosowane środki i metody uzdatniania - chemiczna dezynfekcja końcowa podchlorynem sodu, dodatkowo w każdej ze studni zamontowano lampy UV.
- SUW „Jarosław Dąbrowski”: produkcja wody - ok. 809,08 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 9555 osób, stosowane środki i metody uzdatniania - odwrócona osmoza, aeracja, utlenianie wstępne ozonem resztkowym, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja lampami UV oraz dezynfekcja końcowa podchlorynem sodu.
- SUW „Bielany”: produkcja wody - ok. 110,29 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 2545 osób, stosowane środki i metody uzdatniania - chemiczna dezynfekcja końcowa podchlorynem sodu.
- SUW „Piaskownia Wodociągi Jaworzno”: produkcja wody - ok. 7753,5 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 23278 osoby, stosowane środki i metody uzdatniania – cedzenie na kracie sitowej, sedymentacja w piaskowniku, aeracja i desorpcja w wieży desorpcji, koagulacja koagulantem glinowym PAX, sedymentacja zawiesin w separatorze lamelowym, utlenianie wstępne ozonem resztkowym wytwarzanym z tlenu gazowego, filtracja na filtrach piaskowych otwartych oraz filtrach ciśnieniowych z węglem

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

aktywnym, dezynfekcja lampami UV, dezynfekcja końcowa podchlorynem sodu wytwarzanym na miejscu z soli kuchennej.

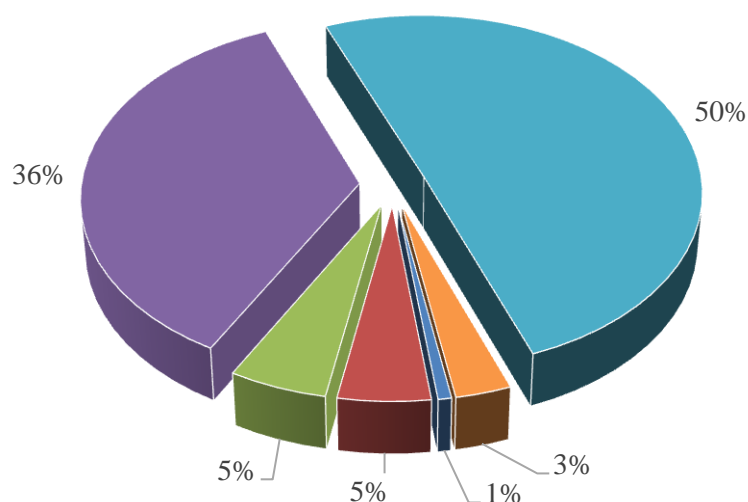
W tym miejscu należy zaznaczyć, że funkcjonuje dodatkowo tzw. **Układ Zbiorników „Warpie”**, gdzie następuje głównie mieszanie wody pochodzącej z ujęcia głębinowego „Galmany” i ujęcia powierzchniowego „Piaskownia” w stosunku 1:1. Tutaj również ma miejsce mieszanie wody ze Zbiorników Warpie i wody od zewnętrznego dostawcy GPW Katowice - Maczki. W sumie woda mieszana ze Zbiorników „Warpie” trafia do ok. 35430 mieszkańców.

W 2018 r. podobnie jak we wcześniejszych latach Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. nie były w stanie pokryć w 100% zapotrzebowania mieszkańców na wodę przeznaczoną do spożycia. W związku z czym część wody przeznaczonej do spożycia dla ludności miasta Jaworzna pochodzi spoza terenu i jest produkowana przez:

- Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o., 41 – 404 Mysłowice, ul. Fabryczna 10 – zaopatruje ok. 155 mieszkańców Osiedla Wysoki Brzeg w Jaworznie, ilość zakupywanej wody to ok. 30694 m³, co stanowi ok. 0,5 % rocznego zaopatrzenia w wodę ogółem,
- Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S. A., 40 – 026 Katowice, ul. Wojewódzka 19 (Wydział Badania Wody Laboratorium Maczki ul. Wodociągi 4, 41-217 Sosnowiec) - zaopatruje ok. 29123 mieszkańców Jaworzna, ilość zakupywanej wody to ok. 126908 m³ rocznie, co stanowi ok. 2,2 % rocznego zaopatrzenia w wodę ogółem,
- Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o., 32 – 500 Chrzanów, ul. Jagiellońska 8 – zaopatruje ok. 70 mieszkańców Jaworzna, ilość zakupywanej wody to ok. 6012 m³ rocznie, stanowi ok. 0,1 % rocznego zaopatrzenia w wodę ogółem.
- Sosnowieckie Wodociągi S.A., 41-200 Sosnowiec, ul. Ostrogórska 43 – zaopatruje ok. 40 mieszkańców Jaworzna (budynek wielorodzinny przy ul. Mostowej), ilość zakupywanej wody to ok. 1193 m³ rocznie, stanowi ok. < 0,1 % rocznego zaopatrzenia w wodę ogółem.

Na poniższym wykresie (*Rysunek 1.*) zobrazowano procentowe zapewnienie dostaw wody dla mieszkańców miasta Jaworzno z wyszczególnieniem wody zakupywanej od zewnętrznych producentów.

■ SUW Bielany	■ SUW Dobra	■ SUW Jarosław Dąbrowski
■ SUW Galmany	■ SUW Piaskownia	■ Woda zakupowana

Rysunek 1. Zapewnienie dostaw wody dla obszaru miasta Jaworzno

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie w 2018 r. sprawował bieżący nadzór sanitarny nad jakością wody w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294). W ramach monitoringu jakości wody:

- pobierano i zlecano wykonanie urzędowych badań próbek wody zgodnie z przyjętym harmonogramem,
- pobierano i zlecano wykonanie urzędowych badań próbek wody w ramach rekontroli, przedsiębiorstwo wodociągowe działań naprawczych,
- prowadzono i uaktualniano wykazy: przedsiębiorstw wodociągowo - kanalizacyjnych, miejsc pobierania próbek wody objętych monitoringiem jakości wody,
- uzgodniono przedłożony przez Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. harmonogram pobierania próbek wody do badań laboratoryjnych, systematycznie egzekwowano jego wykonanie,
- pozyskiwano od przedsiębiorstw wodociągowo - kanalizacyjnych wyniki badań jakości wody prowadzonych w ramach kontroli wewnętrznej (dot. Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. nadzorowanego przez PPIS w Jaworznie oraz zewnętrznych dostawców wody nadzorowanych przez inne stacje sanitarno-epidemiologiczne),
- gromadzono, analizowano i oceniano dane uzyskiwane w wyniku prowadzonego monitoringu jakości wody (baza danych), zarówno dane pochodzące z kontroli urzędowej, jak i dane pochodzące z kontroli wewnętrznej,
- systematycznie przekazywano dane pochodzące z monitoringu jakości wody (baza danych „Excel-Woda”) do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego,
- systematycznie informowano Prezydenta Miasta Jaworzna o jakości wody przeznaczonej do spożycia na nadzorowanym terenie oraz współpracowano z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta w Jaworznie,
- dokonano zatwierdzenia systemu jakości badań wody w zakresie 28 metodyk badawczych wykonywanych przez Dział Analiz Laboratoryjnych Wodociągów Jaworzno Sp. z o.o., ul. Dąb 105, w oparciu o załącznik nr 6 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz.2294.); w tym zakresie wydano 4 decyzje merytoryczne i 4 decyzje płatnicze,
- wydano dwie pozytywne oceny higieniczne dla materiałów lub wyrobów stosowanych w procesach uzdatniania wody na podstawie § 24m pkt. 1 i 3 oraz § 25 ust. 1 i 3 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294),
- wydano 3 decyzje płatnicze do Wodociągów Jaworzno Sp. z o.o., ul. Św. Wojciecha 34, w związku z przekroczeniami parametrów fizykochemicznych i mikrobiologicznych w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W 2018 r. skontrolowano wszystkie nadzorowane stacje uzdatniania wody zarządzane przez Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. Łącznie przeprowadzono 5 kontroli sanitarnych stacji uzdatniania wody dokonując oceny ich stanu sanitarno - technicznego oraz stosowanych technologii uzdatniania. Stan sanitarno - techniczny 4 stacji spośród nich (SUW „Galmany”, SUW „Dobra”, SUW „Jarosław Dąbrowski”, SUW „Bielany”) oceniono jako dobry. Natomiast stan SUW „Piaskowania” oceniono jako bardzo dobry.

Badania jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w ramach bieżącego nadzoru prowadzono według harmonogramu opracowanego na 2018 r. W związku z powyższym na terenie miasta Jaworzna do badań laboratoryjnych pobierano próbki wody w 33 stałych punktach monitoringowych (Tabela 1., Rysunek 2). Łącznie pobrano 52 próbki wody przeznaczonej do spożycia. Podczas poboru próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

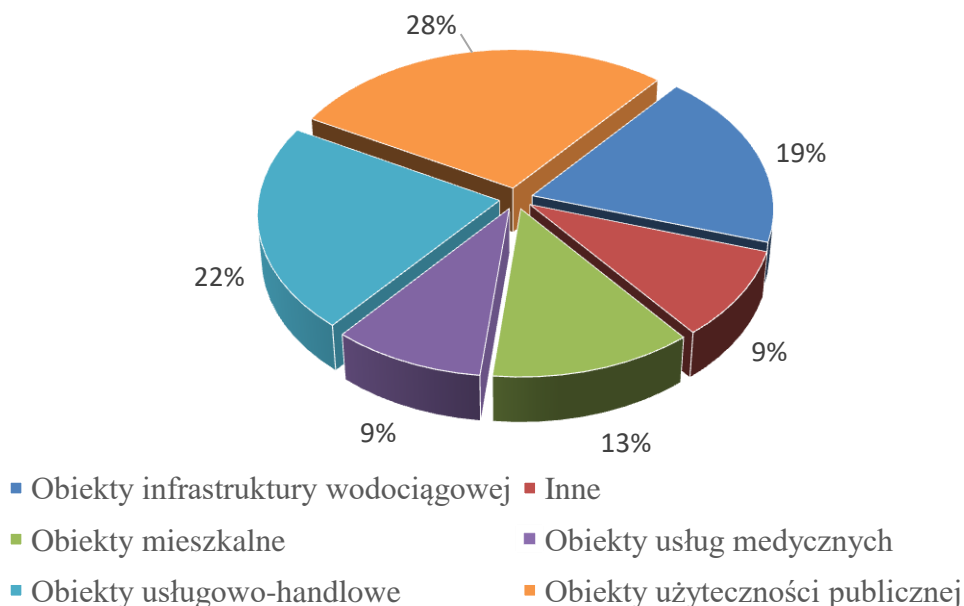
PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

wykonano pomiary temperatury i oznaczono wolny chlor. W ramach bieżącego nadzoru wykonano badania:

- 50 próbek wody pod względem fizykochemicznym;
- 51 próbek wody pod względem mikrobiologicznym.

Tabela 1. Wykaz stałych punktów monitoringowych (poboru próbek wody) w 2018 r.

Lp.	Punkt monitoringowy	Adres punktu monitoringowego
1.	Szpital Wielospecjalistyczny - szatnia	ul. Chełmońskiego 28 (Śródmieście)
2.	Myjnia - wypust	ul. Bogusławskiego 30 (Osiedle Gigant)
3.	Hotel „Pańska Góra” - wypust	ul. Krakowska 1 (Śródmieście)
4.	Zgromadzenie Sióstr Serafitek - wypust	ul. Rudników 4 (Byczyna)
5.	PSSE - pokój nr 7	ul. Poczтовая 7 (Śródmieście)
6.	Dom prywatny - wypust	ul. Bławatka 1 (Szcakowa)
7.	Apteka - wypust	ul. Ks. Mrocza 72a (Ciężkowice)
8.	Szkoła Podstawowa nr 19 - kuchnia	ul. Kasztanowa 33 (Jeziorki)
9.	Szkoła Podstawowa nr 10 - łazienka	ul. Koszarowa 20 (Szcakowa)
10.	Plebania - wypust	ul. Zwycięstwa 33 (Jeleń)
11.	Oczyszczalnia Ścieków - laboratorium	ul. Dąb 105 (Jeleń - Dąb)
12.	Przedszkole Miejskie nr 18 - kuchnia	ul. Na Stoku 12 (Byczyna)
13.	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2 - kuchnia	ul. Chropaczówka 101 (Długoszyn)
14.	Zespół Szkół Nr 4 - wypust	ul. Spółdzielcza 9 (Dąbrowa Narodowa)
15.	Zespół Szkół Ogólnokształcących - wypust	ul. Towarowa 61 (Osiedle Podłęże)
16.	Dom prywatny - kuchnia	ul. Katowicka 18 (Dąbrowa Narodowa)
17.	Hurtownia akumulatorów Andex -wypust	ul. Katowicka 34a (Łubowiec)
18.	Dom prywatny - wypust	ul. Wysoki Brzeg 17 (Wysoki Brzeg)
19.	Ośrodek Wychowawczo -Rehabilitacyjny dla Dzieci Niepełnosprawnych - wypust	ul. Sulińskiego 41 (Sobieski)
20.	Zbiornik „Warpie” - wypust	ul. Północna (Warpie)
21.	Szkoła Podstawowa nr 5 - łazienka	ul. Puszkina 5 (Osiedle Stałe)
22.	Przychodnia Zdrowia „Elvita” - wypust	ul. Partyzantów 9 (Osiedle Stałe)
23.	Szkoła Podstawowa nr 14 - kuchnia	ul. Niemcewicza 7 (Bory)
24.	Dom prywatny - kuchnia	ul. Krakowska 163 (Cesarówka Dolna)
25.	Ośrodek Szkolno - Wychowawczy - łazienka	ul. Wolności 11 (Szcakowa)
26.	Gościniec „WODNIK” - wypust	ul. Bukowska 12 (Szcakowa)
27.	Przychodnia Zdrowia - łazienka	ul. Zawiszy czarnego 4 (Ciężkowice)
28.	Budynek Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. – łaźnia	ul. Św. Wojciecha 34 (Śródmieście)
29.	SUW Galmany - wypust	ul. Pawia (Śródmieście)
30.	SUW Dobra - wypust	ul. Podlesie 93 (Szcakowa)
31.	SUW Jarosław Dąbrowski - wypust	ul. Dolna (Jeleń)
32.	SUW Bielany - wypust	ul. Chłopickiego (Bielany)
33.	SUW Piaskownia Wodociągi Jaworzno - wypust	ul. Bukowska 5 (Szcakowa)

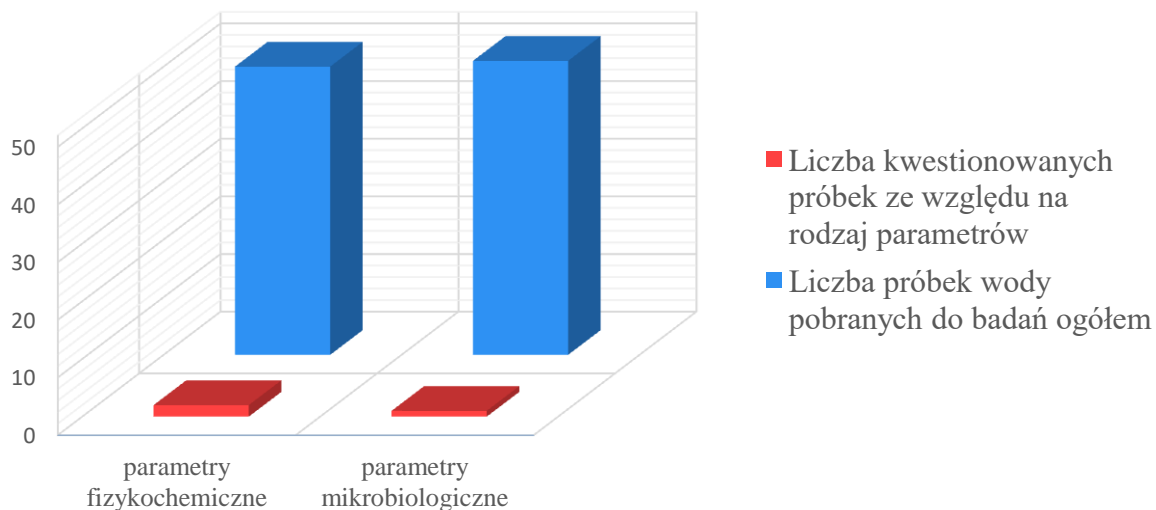

Rysunek 2. Rodzaje punktów monitoringowych

Z powodu przekroczeń parametrów fizykochemicznych kwestionowano łącznie 2 próbki wody, natomiast w przypadku parametrów mikrobiologicznych zarejestrowano 1 przekroczenie (Tabela 2, Rysunek 3).

Tabela 2. Ilość pobranych i kwestionowanych próbek wody do spożycia w 2018 r.

Liczba pobranych próbek wody do badań	Liczba pobranych próbek wody do badań	Liczba kwestionowanych próbek ze względu na parametry	
		fizykochemiczne	mikrobiologiczne
ogółem	ogółem	ogółem	ogółem
50	51	2	1

Rysunek 3. Ilość pobranych i kwestionowanych próbek wody do spożycia w 2018 r.

Jedynym przekroczonym parametrem mikrobiologicznym była Liczba bakterii gr. Coli – 2 jtk/100 ml (wartość dopuszczalna – 0 jtk/100 ml). Występowanie bakterii można uznać za chwilowe w związku z brakiem jej wykrycia w próbkach wody pobranych tego samego dnia w punkcie monitoringowym i przeanalizowanych przez pracowników DAL Wodociągów Jaworzno Sp z o.o. Również badania rekontrolne wykonywane w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przez pracowników PSSE w Jaworznie oraz kontroli wewnętrznej producenta wody nie wykazały obecności Bakterii gr. Coli w monitorowanym punkcie.

Do grupy przekroczonych parametrów fizykochemicznych należą: chlorki, żelazo, ołów oraz mętność. Przekroczenie wartości chlorków było efektem wzrostu poziomu zwierciadła wód w utworach karbońskich, wywołanym naporem wody o podwyższonej zawartości chlorków z rzeki Przemszy oraz przedostawaniem się wód kopalnianych w kierunku ujęcia „Jarosław Dąbrowski”, natomiast przekroczenia parametrów mętności, ołowiu i żelaza związane były z wtórnym zanieczyszczeniem sieci dystrybucyjnej w związku z przeprowadzaną modernizacją sieci wodociągowej.

Każdorazowo w przypadku stwierdzenia przekroczenia badanych parametrów fizykochemicznych lub mikrobiologicznych podmiot odpowiedzialny za zapewnienie wymaganej jakości wody przeznaczonej do spożycia był zobowiązany przez PPIS w Jaworznie do:

- ustalenia przyczyny powstania zanieczyszczenia,
- podjęcia działań naprawczych mających na celu doprowadzenie jakości wody do wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294),
- poinformowania PPIS w Jaworznie o podjętych i przeprowadzonych działaniach naprawczych.

Po uzyskaniu informacji o przeprowadzonych działaniach naprawczych wykonywane były ponowne badania w ramach nadzoru sanitarnego celem potwierdzenia skuteczności tych działań i doprowadzenia jakości wody do obowiązujących wymogów prawnych. W większości przypadków podejmowane działania naprawcze były skuteczne.

W związku z przekroczeniami poziomu dopuszczalnego chlorków dla obszaru miasta zasilanego wodą pochodzącą z ujęcia „Jarosław Dąbrowski”, zlokalizowanego przy ul. Dolnej oraz utrzymywaniu się trendu wzrostowego dla wartości ww. parametru, co zostało potwierdzone przez wyniki analizy przeprowadzonej przez Główny Instytut Górnictwa w Katowicach, Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. zdecydowały się na podjęcie działań naprawczych. W ramach działań wykonano zabudowę systemu odwróconej osmozy w ciągu dezynfekcyjnym SUW. Uzdadniona woda pochodząca ze zbiornika buforowego SUW Jarosław Dąbrowski pompowana jest do urządzenia odwróconej osmozy, gdzie przechodzi proces demineralizacji oraz jest dezynfekowana przy użyciu średniociśnieniowych lamp UV. Następnie woda demineralizowana jest mieszana z ujmowaną wodą surową w mieszaczu statycznym i kierowana do kolejnego etapu uzdatniania. System odwróconej osmozy funkcjonuje na Stacji Uzdatniania Wody od grudnia 2018 r. i posiada pozytywną ocenę higieniczną wydaną przez PPIS w Jaworznie.

W 2018 r. Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. odnotowały ogółem 382 awarie wodociągowe oraz przyjęły 112 zgłoszeń o złej jakości wody. Awary najczęściej związane były z uszkodzeniami sieci wodociągowej. Podczas usuwania awarii mieszkańcy miasta zaopatrywani byli w wodę przeznaczoną do spożycia, dostarczaną beczkowitzami oraz w postaci jednostkowych opakowań Bag In Box 10 l - System Wodoerka. Z kolei zgłoszenia o pogarszaniu się jakości wody w większości przypadków dotyczyły nieprawidłowych wskaźników fizykochemicznych.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o., od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r. pobrano 1401 próbek wody w zakresie monitoringu kontrolnego i przeglądowego. W większości analizowanych przypadków woda spełniała wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294). Odnotowane przez Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. przekroczenia dotyczyły pogorszenia jakości wody w zakresie fizykochemii stanowią 4,07 % ogólnego poboru prób, z czego parametr chlorki pochodzący z wody ujmowanej ujęciem „Jarosław Dąbrowski” stanowi 3,64 %. Przekroczenia w zakresie mikrobiologii dotyczyły chwilowego pogorszenia jakości wody i stanowiły ok 0,57 % ogólnego poboru prób.

Ocena bezpieczeństwa zdrowotnego konsumentów w związku z przekroczonymi parametrami w wodzie do spożycia.

I. Wskaźniki mikrobiologiczne wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi analizowane w związku z występującymi przekroczeniami:

- Bakterie grupy coli - mogą występować w odchodach, wodach bogatych w substancje odżywcze, glebie, rozkładających się resztkach roślinnych, a także w wodzie pitnej o relatywnie wysokiej zawartości substancji pożywkowych. Gatunki wykrywane w kale rzadko lub nie wykrywane wcale, posiadają zdolność do rozmnażania w wodzie do picia o stosunkowo wysokiej jakości. Uzdatniona woda dostarczana konsumentom nie powinna zawierać bakterii grupy coli. Wykazanie ich obecności wskazuje na nieodpowiednie uzdatnienie, wtórne zanieczyszczenie lub nadmierną ilość substancji odżywczych.

II. Wskaźniki fizykochemiczne wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi analizowane w związku z występującymi przekroczeniami:

- Chlorki - pochodzenie chlorków najczęściej ma związek ze źródłami naturalnymi, w szczególności jeżeli chodzi o przypadek przekroczeń tego parametru w wodzie pochodzącej z ujęcia „Jarosław Dąbrowski”. Ze względu na stałe podnoszenie się zwierciadła wody w ww. ujęciu spowodowanego naporem wód kopalnianych oraz wody pochodzącej z rzeki Przemszy widoczna jest tendencja wzrostowa wartości tegoż parametru. Wiąże się to również ze wzrostem stężenia siarczanów, a co za tym idzie twardości ujmowanej wody. Wzrost zawartości chlorków i siarczanów w wodzie do picia prowadzi do przyspieszenia korozji w sieci wodociągowej co jest związane ze zwiększeniem zawartości metali w dostarczanej wodzie. Stężenie chlorków przekraczające około 250 mg/l może powodować wykrywalną zmianę smaku wody.
- Mętność - mętność wody spowodowana jest obecnością drobnych cząstek stałych w postaci różnych, nierozpuszczonych związków organicznych i nieorganicznych, które dostają się do wody w skutek nieodpowiedniego uzdatniania lub z powodu unoszenia się w wodzie osadów z sieci wodociągowej. Mętność mogą powodować: glina, iły, wytrącające się związki żelaza, manganu i aluminium, rozdrobnione substancje organiczne, kwasy humusowe, plankton, wyższe mikroorganizmy. Woda o wysokiej mętności może chronić mikroorganizmy przed działaniem dezynfekcyjnym i pobudzać wzrost liczby bakterii.
- Żelazo - Żelazo znajduje się w naturalnych wodach słodkich w stężeniach od 0,5 do 50 mg/l. Może być również obecne w wodzie do picia w wyniku wykorzystywania koagulantów żelazowych lub z powodu korozji stalowych i żeliwnych rur wodociągowych. Wartość około 2 mg/l nie stanowi zagrożenia dla zdrowia. Żelazo zwykle wpływa na smak i wygląd wody do picia przy zawartości niższej od 2 mg/l. Żelazo sprzyja wzrostowi bakterii żelazowych, które czerpią energię z utleniania jonu żelazowego do żelazowego i tworzą maziste osady pokrywające przewody wodociągowe. W stężeniach przekraczających 0,3 mg/l, żelazo powoduje plamienie prania i urządzeń sanitarnych. W stężeniach poniżej 0,3

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

mg/l zazwyczaj nie stwierdza się wyczuwalnego specyficznego smaku wody, chociaż stężenia takie mogą powodować powstanie zabarwienia i mętności wody.

- Ołów - może pochodzić z wymywania gruntu zawierającego związki ołowiu, z zanieczyszczeń doprowadzanych ze ściekami przemysłowymi, może dostawać się do wody wskutek korozji rur ołowianych (stosowanych dawniej w wodociągach) lub zbiorników pokrytych farbami zawierającymi związki ołowiu. W okręgach przemysłowych, gdzie znajdują huty metali kolorowych, może dostawać się do wód powierzchniowych z opadami atmosferycznymi. Ołów pogarsza własności organoleptyczne wody. Ze względu na silne własności toksyczne oraz zdolności kumulowania się w organizmie ludzkim, jest szkodliwy dla zdrowia – wywołuje chorobę zwaną ołowicą. Jest toksyczny dla ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego. Wpływa na metabolizm wapnia. Najwyższe dopuszczalne stężenie ołowiu – 10 µg/l.

W oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie oraz kontroli wewnętrznej Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o., MPWiK Sp. z o.o. w Mysłowicach, RPWiK Sp. z o. o. w Chrzanowie oraz GPW S.A. w Katowicach w 2018 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie miasta Jaworzna oceniono jako przydatną do spożycia przez ludzi.

2. Nadzór sanitarny nad jakością wody ciepłej.

W związku z wymaganiami mikrobiologicznymi, jakim powinna odpowiadać ciepła woda, określonymi w załączniku nr 5A do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294), PPIS w Jaworznie wykonywał badania w kierunku obecności bakterii typu Legionella sp. w ramach nadzoru bieżącego w budynkach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne na nadzorowanym terenie. Na podstawie harmonogramu poboru próbek w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano 30 próbek wody ciepłej w 6 obiektach:

- Szpital Wielospecjalistyczny w Jaworznie, ul. Chełmońskiego 28 (5 próbek);
- Zakład Pielęgnacyjno - Opiekuńczy, ul. Zawiszy Czarnego 4 (5 próbek);
- Powiatowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Jaworzno, ul. Hetmańska 21 (5 próbek);
- Szpital Nefrolux, ul. Chełmońskiego 28 (5 próbek);
- Stowarzyszenie Hospicjum Homo-Homini Jaworzno, ul. Górnicza 30 (5 próbek);
- Dom Pomocy Społecznej Jaworzno, ul. Obrońców Poczty Gdańskiej (5 próbek).

Wszystkie pobrane próbki spełniały wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294); załącznik nr 5A: „Wymagania mikrobiologiczne, jakim powinna odpowiadać woda ciepła”.

3. Nadzór sanitarny nad jakością wody w miejscu wykorzystywanym do kąpieli.

Nadzór nad jakością wody w kąpielisku lub miejscu wykorzystywanym okazjonalnie do kąpieli jest realizowany przez organy PPIS na podstawie zapisów ustawy Prawo Wodne z dn. 20 lipca 2017 r. (DZ. U. z 2018 r., poz. 2268 z późn. zm.).

W sezonie letnim 2018 r. nie prowadzono nadzoru sanitarnego nad jakością wody w kąpielisku lub miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli na terenie miasta Jaworzno. Zarządca OWR „Sosina” – MCKiS Jaworzno, poinformował pismem nr MDT.055.9.2018, przesłanym w dn. 19.06.2018 r., o nie organizowaniu miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpieli na terenie zarządzanego obiektu w związku z przeprowadzaną rewitalizacją.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

4. Nadzór sanitarny nad jakością wody w pływalniach.

W 2018 r. w związku z realizacją zapisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016), na terenie miasta Jaworzna w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano łącznie 4 próbki wody basenowej z dwóch pływalni zasilanych w wodę wodociąg. tj.:

- Krytej Pływalni ViaSport, zlokalizowanej przy ul. Inwalidów Wojennych 2, zarządzanej przez K.I.G. Konsorcjum Inwestycji Gospodarczych Sp. z o.o., ul. Pukowca 15 w Katowicach,
- Basenu Rehabilitacyjnego SP ZOZ Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie zlokalizowanego przy ul. Chełmońskiego 28.

W 2018 r. Basen Rehabilitacyjny w Jaworznie przy ul. Sulińskiego 41 był nieczynny. Natomiast basen Hotelu Pańska Góra został przekształcony od 2016 roku i funkcjonuje jako obiekt prywatny.

W związku z nadzorem nad jakością wody na pływalniach, PPIS w Jaworznie w 2018 r. wydał jedną decyzję płatniczą związaną z przekroczeniem parametrów w wodzie na pływalni.

Próbki wody z niecek basenowych pobierane były także w ramach kontroli wewnętrznej jakości wody, zgodnie z zatwierdzonymi przez PPIS w Jaworznie harmonogramami pobierania próbek wody na pływalniach.

W oparciu o wyniki powyższych badań w zakresie nadzoru sanitarnego oraz kontroli wewnętrznej, PPIS w Jaworznie wydał dwie zbiorcze roczne oceny wody na pływalni, w formie decyzji stwierdzającej iż eksploatacja prowadzona przez zarządzających pływalniami była prowadzona w sposób zapewniający bezpieczeństwo zdrowotne osób korzystających zarówno z basenu rehabilitacyjnego Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie, jak i Krytej Pływalni VIA Sport, zarządzanej przez Konsorcjum Inwestycji Gospodarczych Sp. z o.o. w Katowicach.

Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku i jakość zdrowotna środków spożywczych

Zakres nadzoru sanitarnego - prowadzenie nadzoru nad obiektami produkcji i obrotu żywnością, obiektami żywienia zbiorowego oraz miejscami obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, kosmetykami, a w szczególności:

- sprawowanie bieżącej urzędowej kontroli nad jakością zdrowotną produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności,
- kontrola przestrzegania warunków sanitarno-higienicznych w procesie produkcji i w obrocie tymi artykułami,
- oraz sprawowanie bieżącego nadzoru nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu żywnością, kosmetykami.

1. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

W roku 2018 w ewidencji znajdowało się **1088 zakładów**, z czego skontrolowano 550 - w tym 18 miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, 8 obiekty obrotu kosmetykami oraz 1 zakład produkujący i konfekcjonujący kosmetyki.

We wszystkich obiektach objętych nadzorem przeprowadzono **1016 kontroli** sanitarnych, w tym 31 kontroli w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością i 12 kontroli w obiektach obrotu kosmetykami, 2 kontrole w zakładzie produkującym i konfekcjonującym kosmetyki.

W trakcie bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano do badań laboratoryjnych 453 próbek żywności, 8 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, 4 próbek kosmetyków i 20 próbek sanitarnych (**razem 485 próbek**).

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że **0 obiektów** nie odpowiada ustalonym wymaganiom. Stanowi to 0 % w stosunku do wszystkich obiektów skontrolowanych.

Wydano **12 decyzji administracyjnych** w wyniku stwierdzenia naruszenia wymagań higienicznych i zdrowotnych, w tym 0 decyzji zakazu wprowadzania produktów do obrotu. Winnych uchybień ukarano **51 mandatami** na łączną kwotę **10 950 zł**.

Tabela nr 1

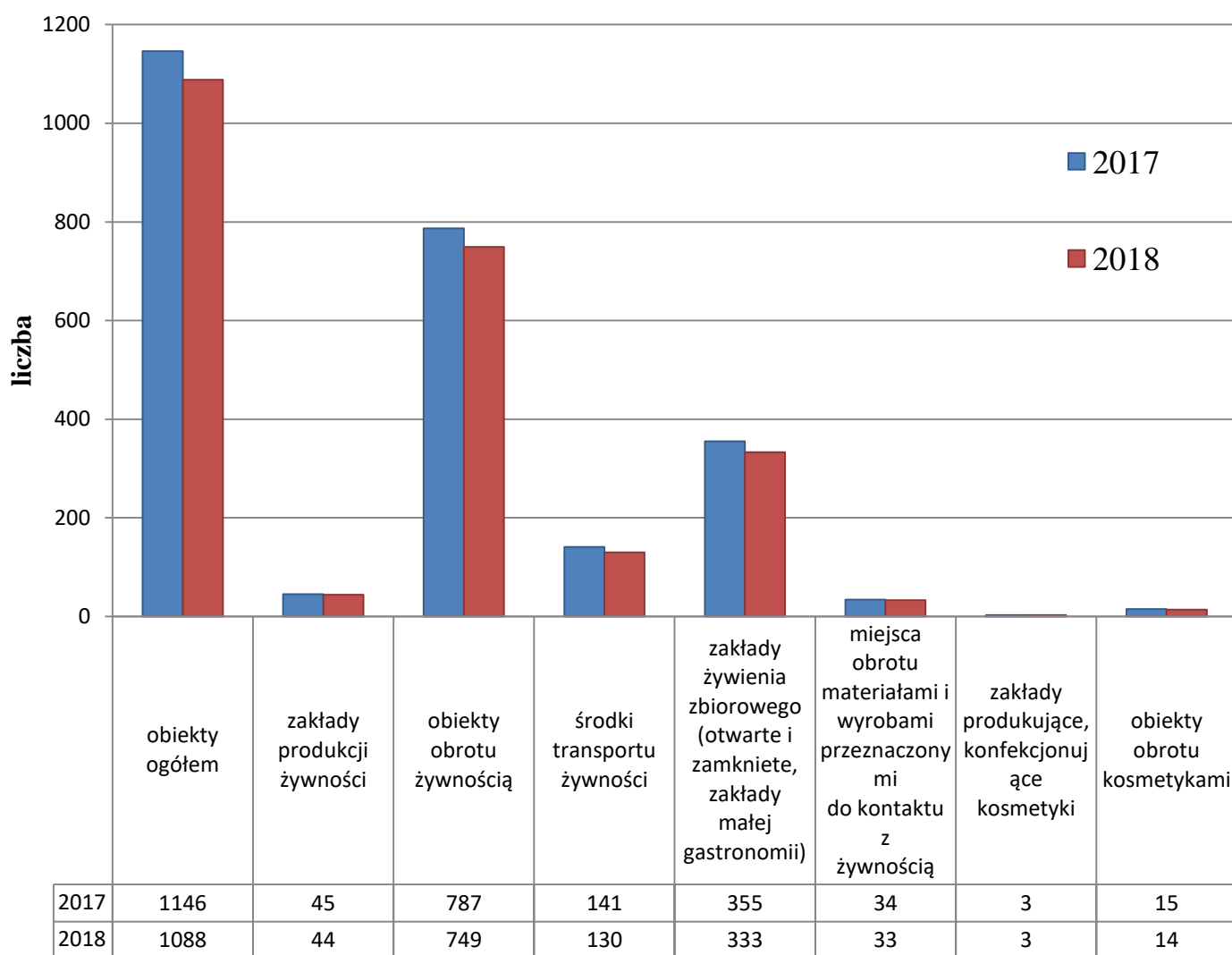
Liczba obiektów objętych nadzorem w latach 2017 i 2018.

Rodzaj obiektów objętych nadzorem	Liczba obiektów		Kierunek zmian (+/-)
	2017	2018	
Obiekty ogółem	1146	1088	-
Zakłady produkcji żywności	45	44	-
Obiekty obrotu żywnością	787	749	-
W tym: środki transportu żywności	141	130	-
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	157	152	-
W tym: zakłady małej gastronomii	93	88	-
Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	105	93	-

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	---

Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	0	0	bez zmian
Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	34	33	-
Zakłady produkujące, konfekcjonujące kosmetyki	3	3	bez zmian
Obiekty obrotu kosmetykami	15	14	-

Liczba obiektów objętych nadzorem w latach 2017 i 2018

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	---

Tabela 2. Działania kontrolne w latach 2017 – 2018

Rok	Liczba obiektów zarejestrowanych	Skontrolowano obiektów	%	Sklasyfikowano obiektów	%	Obiekty uznane za złe	%	Liczba kontroli	Wskaźnik częstości kontroli
2017	1146	598	52	293	25	0	0	978	1,6
2018	1088	550	50	149	27	0	0	1016	1,8

Działania kontrolne w latach 2017 - 2018

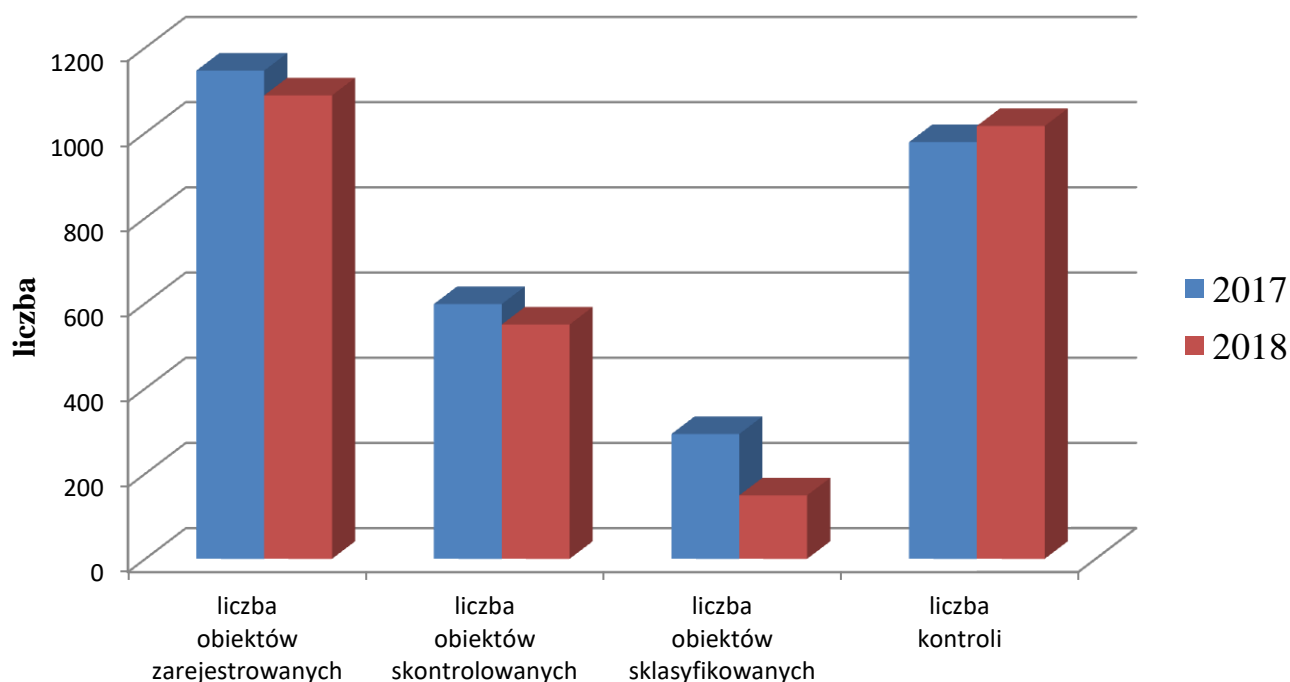
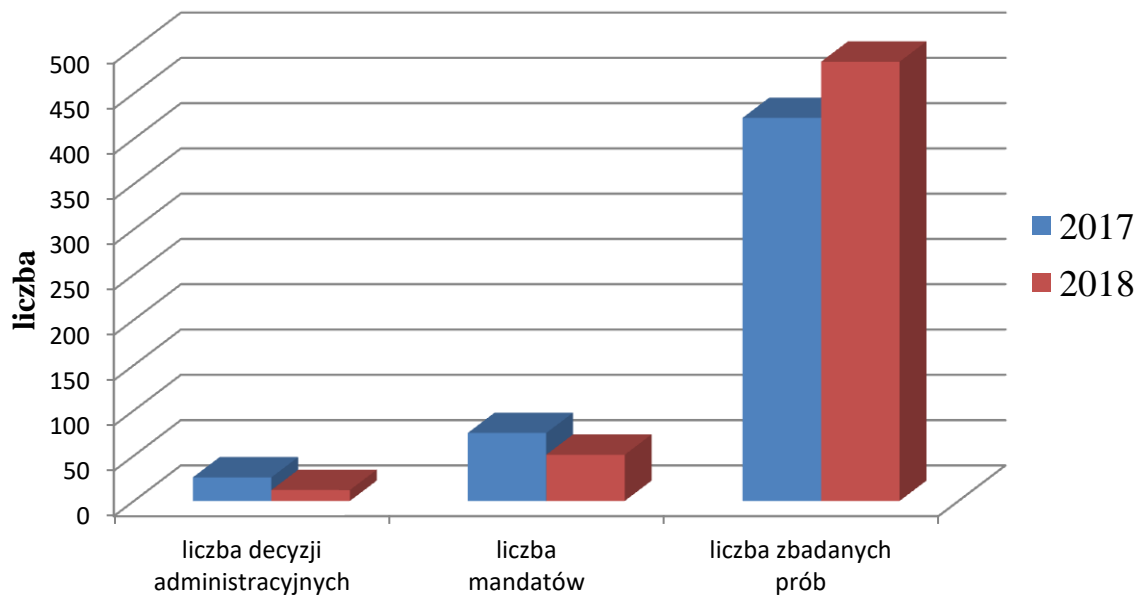

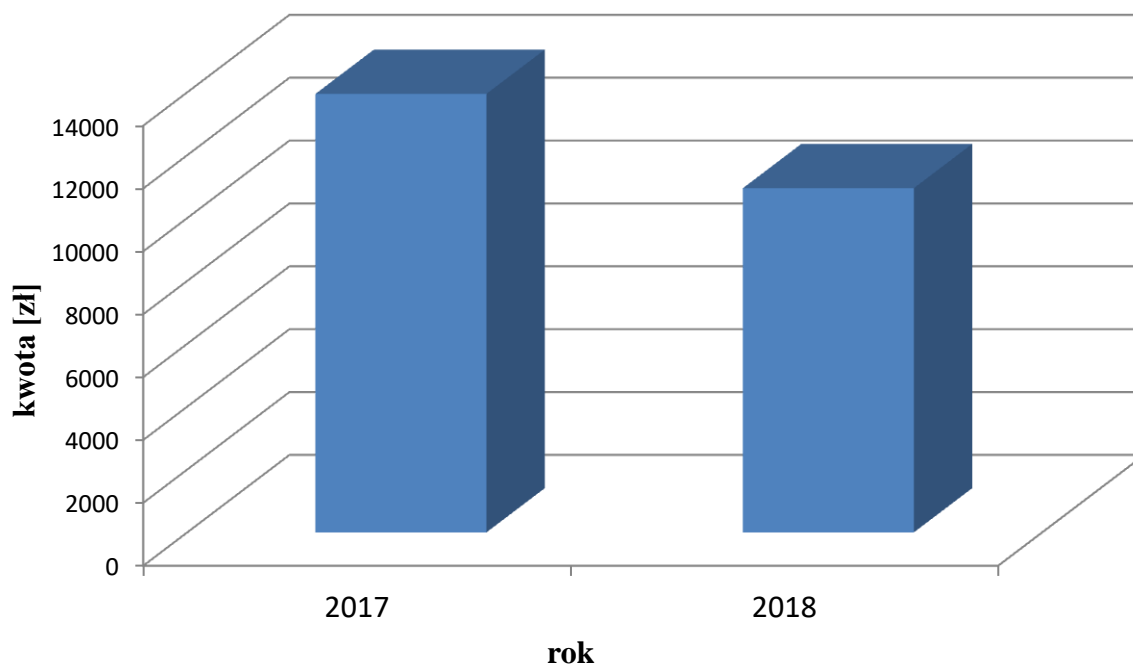
Tabela 3. Działania represyjne w latach 2017 – 2018

Rok	Decyzje administracyjne	Liczba mandatów	Na kwotę	Średnia kwota	Próby zbadane (łącznie z sanitarnymi, kosmetykami)	Próby kwest.	% kwest
2017	26	75	13950	186,00 zł	423	13	3,07
2018	12	51	10950	214,00 zł	485	10	2,06

Działania represyjne w latach 2017 - 2018

Kwota mandatów ogółem w latach 2017 - 2018

W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych zgodnie z obowiązującą procedurą urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, żaden obiekt nie został oceniony negatywnie.

Mimo, to pewne nieprawidłowości nadal utrzymują się w następujących grupach obiektów:

- Zakładach Produkcji Żywności
- Zakładach Żywnienia Zbiorowego
- Obiektach Obrotu Żywnością.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości

Zakłady Produkcji Żywności

(37 skontrolowanych z 44 znajdujących się w ewidencji)

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości natury technicznej to m. in.:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń żywnościowych, w szczególności pomieszczeń produkcyjnych, magazynowych i ekspedycyjnych, w tym ścian, podłóg, sufitów i drzwi;
- nieprawidłowy stan techniczny urządzeń i sprzętu produkcyjnego oraz wyposażenia dodatkowego.

Zakłady Żywnienia Zbiorowego: - typu otwartego i zamkniętego

(180 skontrolowanych z 245 znajdujących się w ewidencji)

Najczęstsze nieprawidłowości natury technicznej:

- pomieszczenia żywnościowe, urządzenia, sprzęt do kontaktu z żywnością oraz wyposażenie dodatkowe nie były zachowane w dobrym stanie i kondycji technicznej (w złej kondycji technicznej ściany, sufity, podłogi, drzwi),

oraz natury higienicznej:

- niezachowanie bieżącej czystości i porządku w pomieszczeniach żywnościowych zakładu, nie utrzymanie w należytej czystości powierzchni wyposażenia dodatkowego oraz wyposażenia kontaktującego się z żywnością,
- niewłaściwe przechowywanie surowców, półproduktów i wyrobów gotowych, w tym brak właściwej segregacji surowców i półproduktów stosowanych do produkcji dań kulinarnych, przerwanie ciągłości łańcucha chłodniczego surowców i półproduktów,
- stosowanie do produkcji półproduktów po upływie dat minimalnej trwałości i terminów przydatności do spożycia,
- niewłaściwie prowadzone procesy mycia i dezynfekcji naczyń stołowych.

Mała gastronomia:

Nadzorowane obiekty w tej grupie to: zakłady – typu „fast – food”, pijalnie piwa, zakłady małej gastronomii prowadzące działalność w sezonie letnim.

Najczęściej stwierdzane uchybienia w tej grupie to:

- narażenie półproduktów i wyrobów gotowych na zanieczyszczenia wewnętrzne wskutek nie zachowania należytej czystości i porządku oraz niewłaściwego magazynowania, zanieczyszczeń krzyżowych,
- stosowanie do produkcji półproduktów po upływie dat minimalnej trwałości i terminów przydatności do spożycia,
- niewłaściwie prowadzone procesy mycia i dezynfekcji naczyń stołowych.

Obiekty Obrotu Żywnością:

(306 skontrolowanych z 749 znajdujących się w ewidencji)

Do nieprawidłowości najczęściej stwierdzanych w zakresie stanu technicznego zaliczyć można:

- pomieszczenia żywnościowe nie były zachowane w dobrym stanie i kondycji technicznej, w tym ściany, sufity, podłogi, były w złym stanie i kondycji technicznej,

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	---

- elementy wyposażenia pozostające w kontakcie z żywnością oraz wyposażenia dodatkowego nie były utrzymane w dobrym stanie i kondycji technicznej, o powierzchniach trudnych do mycia, czyszczenia i dezynfekcji.

Nieprawidłowości natury higienicznej, mające istotny wpływ na jakość żywności oferowanej do sprzedaży, w dużej mierze zależne od niewłaściwych zachowań personelu to głównie:

- nieprawidłowe przechowywanie środków spożywczych, głównie wynikające z przzerwania ciągłości łańcucha chłodniczego,
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminów przydatności do spożycia lub dat minimalnej trwałości,
- brak czystości i porządku w pomieszczeniach sprzedażowych, magazynowych,
- narażenie żywności nie opakowanej i przeznaczonej do bezpośredniego spożycia na zanieczyszczenia krzyżowe,
- nieutrzymanie zasad GHP/GMP oraz HACCP.

2. Jakość zdrowotna środków spożywczych

W 2018 roku przebadano laboratoryjnie **383** próbek krajowych środków spożywczych z różnego rodzaju obiektów żywnościowo – żywieniowych. Zakres badań obejmował parametry mikrobiologiczne, chemiczne, organoleptyczne, obecność zanieczyszczeń, w tym szkodników i ich pozostałości oraz obecność ciał obcych, a także oznakowanie środków spożywczych.

Przebadano ogółem:

- pod względem mikrobiologicznym – **230** próbek,
- pod względem chemicznym - **90** próbek,
- pod względem organoleptycznym - **53** próbki,
- pod względem oznakowania – **259** próbek,
- pod względem obecności zanieczyszczeń – **7** próbek.

Zdyskwalifikowaniu uległo **10** próbek środków spożywczych, z czego pod względem mikrobiologicznym **5** próbek (tj. **2,2** % zbadanych mikrobiologicznie), organoleptycznym **0** próbek (tj. **0** % zbadanych organoleptycznie), chemicznym **2** próbki (tj. **2,22** % zbadanych chemicznie), niewłaściwego znakowania **3** próbki (tj. **1,16** % zbadanych w tym kierunku) oraz wskazującym na obecność zanieczyszczeń **0** próbek środków spożywczych (tj. **0%** zbadanych w tym kierunku).

Przyczynami kwestionowania środków spożywczych były:

- pod względem mikrobiologicznym - przekroczona liczba Enterobacteriaceae w 3 próbkach (grupa Mleko przetwory mleczne w tym lody),
- pod względem chemicznym - przekroczona zawartość chlorku sodu w 2 próbkach posiłku obiadowego (Akcja Żłobek).

W 2018 roku pod względem znakowania oceniono 259 krajowych próbek środków spożywczych. Aktualnym przepisom dotyczącym znakowania środków spożywczych nie odpowiadały 3 próbki (tj. 1,16%).

3. Ocena żywienia pacjentów w Szpitalu Wielospecjalistycznym w Jaworznie

W 2018 r. przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną w wydawalni posiłków Szpitala Miejskiego w Jaworznie. Nie stwierdzano nieprawidłowości. W dalszym ciągu Szpital zaopatruje w posiłki firma cateringowa P.P.H.U JOL-MARK, ul. Kamienna 7,34-350 Węgierska Górka.

4. Ocena sposobu żywienia w zakładach zamkniętych żywienia zbiorowego

Teoretycznie oceniano jadłospisy dekadowe z 6 stołówek szkolnych oraz 9 przedszkoli będących pod nadzorem PPIS w Jaworznie. Dokonano również badania posiłku w 2 placówkach żywienia dzieci do lat 3 (Akcja żłobek).

Nie stwierdzano nieprawidłowości w placówkach gdzie dzieci żywione były poprzez kuchnie własne, natomiast w 1 przedszkolu, w którym żywione są dzieci w systemie cateringowym stwierdzano, że obliczenia jadłospisu zawierały wyłącznie: wartość energetyczną, procent dziennego pokrycia zapotrzebowania na białko, tłuszcze i węglowodany. Nie przedstawiały zawartości soli kuchennej, witamin, a w szczególności witaminy D oraz wapnia (składników mineralnych). Zauważono, że w przedstawionym jadłospisie dekadowym zaplanowano niski udział produktów i przetworów mlecznych, a także mały udział świeżych warzyw i owoców w każdym z posiłków. Zamiast jogurtu z owocami podaje się np. jogurt owocowy, który nie można traktować jako pełnowartościowej porcji owoców. Nie każdego dnia podawane były przynajmniej dwie porcje produktów mlecznych. PPIS w Jaworznie przekazał powyższe informacje terenowo właściwemu PPIS w Sosnowcu, celem podjęcia działań zgodnie z kompetencjami (firma cateringowa z Sosnowca).

Do oceny wszystkich jadłospisów stosowano program WIKT 3.0.001 pro. Oceniane jadłospisy dekadowe z kuchni własnych placówek były sporządzane prawidłowo, urozmaicone i zbilansowane zgodnie z normami IŻŻ. Najczęściej pojawiającym się problemem w jadłospisach był wysoki udział białka pochodzenia zwierzęcego. Sugerowano intendentom oraz dyrektorom szkół i przedszkoli o zmniejszenie udziału produktów wysokobiałkowych (mięso) w dziennym żywieniu podopiecznych. Zalecano zwiększenie udziału produktów pochodzenia roślinnego, w tym olejów roślinnych.

W 2018 r. prowadzono nadzór żywienia w żłobkach, które nie posiadały kuchni własnej lecz zaopatrywane były przez cateringi zewnętrzne. Pobrano do badań zgodnie z wytycznymi ŚPWIS w Katowicach, z 2 placówek (wydawalni posiłków) 2 próbki posiłku obiadowego z talerza. Po przeanalizowaniu jadłospisu dekadowego oraz obliczeń przedstawionych przez firmę cateringową, a także wyników sprawozdania z badań wykonanych w Dąbrowie Górniczej (Oddziału Laboratoryjnego Będzin – Sekcja Badań Fizykochemicznych i Środowiskowych Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Dąbrowie Górniczej) stwierdzono nieprawidłowości w zakresie spełnienia norm IŻŻ a także w zakresie prawidłowego komponowania jadłospisu, w tym planowania zestawień dekadowych. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie zauważył, iż zawartość chlorku sodu (soli) w 2 badanych posiłkach (3,6 g oraz 3,3g) oraz wapnia (195,57 mg) w 1 posiłku - jest prawie 2 krotnie wyższa (sód) lub 3 krotnie niższa (wapń) niż zalecana dla dzieci z tej grupy wiekowej. Wg aktualnych norm IŻŻ dla populacji polskiej opracowanymi przez Instytut Żywności i Żywienia im. prof. dra med. Aleksandra Szczygła w Warszawie, normy dobowego spożycia soli dla dzieci w wieku 1-3 lat nie powinny przekraczać 1,875 g soli na dobę (750 mg sodu na dobę). Normy IŻŻ podają zalecenia na wapń dla żywionej grupy dzieci powinny być w ilości 500 mg EAR do 700 mg RDA. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 2 decyzje administracyjne zarządzające zapewnienie prawidłowego pokrycia zapotrzebowania na składniki mineralne (soli oraz soli i wapnia) żywionej grupy dzieci w wieku 1-3 lat, zgodnie z aktualnymi normami żywienia dla populacji polskiej opracowanymi przez Instytut Żywności i Żywienia im. prof. dra med. Aleksandra Szczygła w Warszawie wraz z bieżącymi zaleceniami. Przeprowadzone kontrole sprawdzające zarządzenia decyzji oraz zalecenia pokontrolne wykazały, że przedsiębiorcy zmodyfikowali jadłospisy wzbogacając je w produkty bogate w wapń oraz ograniczyli dodatek soli do potraw, co potwierdzili okazując badanie laboratoryjne posiłków.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	---

5. Ocena sposobu realizacji wymagań rozporządzenia „sklepikowego” tj. rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach

W 2018 r. prowadzono działania w ramach nadzoru bieżącego w zakresie realizacji wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Przy kontrolach kompleksowych i tematycznych stołówek szkolnych (27 kontroli), przedszkolnych (34 kontrole) oraz sklepików szkolnych (15 kontroli) przeglądano asortyment surowców, półproduktów (szkoły, przedszkola) oraz wyrobów gotowych oferowanych do sprzedaży (sklepiki). W zakresie realizacji rozporządzenia w szkołach i przedszkolach zwracano uwagę, czy w tygodniu żywienia szkolnego podaje się rybę, nie więcej niż 2 razy w tygodniu potrawy smażone, przy czym do smażenia stosuje się olej roślinny rafinowany o zawartości kwasów jednonienasyconych powyżej 50 % oraz wielonienasyconych poniżej 40 %, czy w każdym posiłku jest dodatek owocu lub warzywa. A także, czy na całodienne żywienie składają się środki spożywcze pochodzące z różnych grup. Kontrolowano czy zupy, sosy oraz potrawy sporządzane były z naturalnych składników bez użycia koncentratów spożywczych z wyłączeniem koncentratów z naturalnych składników.

Kontrole w stołówkach szkolnych i przedszkolnych potwierdziły prawidłową realizację zgodnie z § 2.2 w/w rozporządzenia.

Kontrole w sklepikach szkolnych (bieżący nadzór oraz interwencje) obejmowały m.in. nadzór nad asortymentem produktów oferowanych do sprzedaży. Należy podkreślić, iż większość sklepikarzy dostosowała się do wymogów rozporządzenia. Towary pozyskują z hurtowni, które oferują asortyment typowy dla sklepików. Nie stwierdzano nieprawidłowości w zakresie realizacji rozporządzenia sklepikowego

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	---

6. Nadzór nad wyrobami mającymi kontakt z żywnością, kosmetykami

Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kosmetyków oraz miejsca obrotu w latach 2017 - 2018.

Rodzaj obiektu	Liczba obiektów prowadzących działalność		Kierunek zmian (przybyło/ubyło)
	Rok 2017	Rok 2018	
Wytwórnice ogółem	1	1	bez zmian
w tym: - materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	0	0	bez zmian
- produkcji i konfekcjonowania kosmetyków	1	1	bez zmian
Zakłady konfekcjonujące kosmetyki	2	2	bez zmian
Miejsca obrotu ogółem	48	47	ubyło
w tym: materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	33	33	bez zmian
- kosmetykami	15	14	ubyło

W 2018 roku w w/w obiektach pobrano do badań **4** próbek kosmetyków, w tym **1** krajowych **3** z krajów Unii Europejskiej i **0** pochodzących z importu.

Zakwestionowano **0** próbek (**tj. 0%**).

Główne problemy występujące w tej grupie obiektów – **brak**.

Ocena stanu sanitarno-higienicznego tej grupy: nadzór nad przedmiotami użytku obejmował ocenę znakowania w zakresie informacji o dopuszczeniu przedmiotów do kontaktu z żywnością oraz w ramach bieżącego nadzoru pobrano do badania ogółem **1** próbkę materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w tym **0** krajowych, **0** z krajów Unii Europejskiej i **1** pochodzącą z importu /1 próbka pobrana w w/w obiektach/. Nie stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanym zakresie.

Jakość zdrowotna przedmiotów użytku i kosmetyków w latach 2017 - 2018

Próbki	Liczba próbek zbadanych w 2017 roku			Liczba próbek zbadanych w 2018 roku		
	Ogółem	Zakwestionowanych	% kwestionowania	Ogółem	zakwestionowanych	% kwestionowania
Materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków	2	0	0	1	0	0

7. Nadzór nad wytwarzaniem bezpiecznych produktów produkcji pierwotnej

Na nadzorowanym terenie brak przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie produkcji pierwotnej. W dalszym ciągu utrzymuje się współpracę z przedstawicielami Powiatowego Lekarza Weterynarii w Tychach pod kątem weryfikacji przedsiębiorców, którzy mogliby prowadzić działalność w zakresie produkcji pierwotnej. Podczas prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego w 2018 r., pracownicy zwracali uwagę na dostawców produktów pochodzenia roślinnego, zwłaszcza ziemniaków. Przekazano do ŚPWIS w Katowicach informacje dot. **10 podmiotów** dostarczających **ziemniaki** do zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego (szkoły, przedszkola) z terenów woj. małopolskiego. W 2018 r. przeprowadzono kontrole w 1 obiekcie przetwórstwa owoców i warzyw uwzględniające m.in. etap dostawy od producentów produkcji pierwotnej (ogórki do kwaszenia, kapusta do kwaszenia), etapy produkcji i przechowywania wyrobów gotowych. Nie stwierdzano nieprawidłowości w zakresie dostaw. Skontrolowany zakład posiada opracowane procedury np. kwalifikowania dostawców, w tym przeprowadzania audytów zewnętrznych u dostawców.

8. Działania ukierunkowane problemowo

- Akcje tematyczne

1. *„Ocena oznakowania środków specjalnego przeznaczenia medycznego dla dzieci do lat 3 i przedmiotów do karmienia niemowląt oraz działań reklamowych prowadzonych przez ich producentów i dystrybutorów”.*

W ramach kontynuacji akcji "ocena oznakowania środków specjalnego przeznaczenia medycznego dla dzieci do lat 3 i przedmiotów do karmienia niemowląt oraz działań reklamowych prowadzonych przez ich producentów i dystrybutorów" w okresie od stycznia do grudnia 2018 r. przeprowadzono kontrole w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego (18 obiektów). Ponadto podjęto współpracę z sekcją epidemiologii w tut. stacji PSSE – w zakresie przekazywania ulotek, gazetek, próbek w ośrodkach leczniczych, gabinetach lekarskich (ginekologicznych), poradniach K, poczekalniach ZLO, itp. mających na celu zachęcenie do kupna preparatów mlekozastępczych i innych. Łącznie przeprowadzono 95 kontroli w ramach w/w akcji.

Nie stwierdzano nieprawidłowości w zakresie oznakowania produktów oraz sposobach wprowadzania do obrotu. Nie stwierdzano przypadków oferowania ulotek, gadżetów itp. w gabinetach, przychodniach, ZLO itp., przekazywania paczek ciężarnym.

2. *„Żywienie na wagę zdrowia”.*

W związku z kontynuacją programu edukacyjnego z lat ubiegłych „Żywienie na wagę zdrowia” - „Klub Zdrowego Przedszkolaka” wspólnie z OZ prowadzono spotkania i prelekcje w placówkach, rozdawano materiały promocyjne. Do programu pozyskano 14 przedszkoli.

3. *Akcja „Stan sanitarny powiatu – sezon letni”.*

Powiat Jaworzno nie jest regionem turystycznym, jednakże posiada obszar sezonowego wypoczynku tj. ośrodek rekreacyjno - wypoczynkowy nad zalewem „Sosina”. Z uwagi na prowadzone prace rekultywacyjne większość nadzorowanych obiektów nie prowadziła działalności. W ramach nadzoru bieżącego skontrolowano **4 obiekty**, z czego w **1** stwierdzano nieprawidłowości sanitarno – higieniczne i nałożono mandat w wysokości **200 zł**.

Przeprowadzono kontrole sanitarne w ramach Akcji sezon letni Dni Jaworzna - kontrola warunków sanitarno – higienicznych w sezonie letnim 2018 w obiektach ruchomych i tymczasowych. W ramach akcji skontrolowano obiekty ruchome typu przyczepy gastronomiczne oraz wózki i rowery gastronomiczne. Akcje przeprowadzono na terenie stadionu sportowego MCKiS w Jaworznie, ul. Moniuszki 95 w czasie trwania imprezy „Dni Jaworzna” oraz w

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	---

objektach usytuowanych na terenie powiatu, w tym w prowadzące działalność sezonową (tj. kolorowy bazar). Łącznie przeprowadzono **8 kontroli z zaplanowanych do akcji 9** (1 obiekt nie prowadził działalności).

Ponadto, kontrolowano obiekty w ramach akcji Szlak Turystyczny /przy autostradzie Katowice – Kraków oraz przy obwodnicy Jaworzna i większych, nowopowstałych węzłach komunikacyjnych/. Wykonano **35 kontroli** tematycznych zaplanowanych. W wyniku przeprowadzanych kontroli w **2 obiektach** stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu higienicznego (brak kontroli wewnętrznej w zakresie segregacji, łańcucha chłodniczego, dat minimalnej trwałości). Nałożono 2 mandaty karne, na kwotę: **400 zł**.

4. Akcja „GMO”.

W ramach akcji GMO przeprowadzano kontrolę stosowania do produkcji surowców i półproduktów mogących potencjalnie zawierać składniki GM (soja, kukurydza, siemię lniane, itp.) oraz sposób oznakowania wyrobów gotowych pod kątem GMO. Skontrolowano zakłady produkcyjne (piekarnie), zakłady żywienia zbiorowego oraz miejsca obrotu żywnością. Kontrole wykazały oznakowanie wyrobów gotowych i surowców (dokumentacja towarzysząca) sformułowaniami typu: „bez GMO”, „Non-GMO”, „free GMO”. Nawiązano współpracę z terenowo właściwymi PPIS (Warszawa, Poznań, Łódź, Płock, Janów Lubelski, Wrocław, Bytom, Oświęcim, Kalisz, Tychy, Gliwice, Radom, Pajęczno, Kościerzyna), oraz PLW (Bochnia, Szamotuły, Łomża). Przekazane odpowiedzi od terenowo właściwych organów potwierdziły, że surowce i półprodukty nie posiadają modyfikacji genetycznej, są wolne od GMO. Łącznie przeprowadzono: 25 kontroli akcyjnych (w tym 13 zaplanowanych i 12 ponadplanowych).

5. Akcja „Jabłka i owoce miękkie”.

W dniach od 03.09.2018 r do 26.10.2018 r. przeprowadzono działania kontrolne w obiektach obrotu owocami i warzywami (sklepy i hurtownie owocowo – warzywnicze, których zasięg sprzedaży jest lokalny). Na terenie nadzorowanym przez PPIS w Jaworznie brak punktów skupu, grup producenckich, zakładów przetwórstwa jabłek i owoców miękkich, centrów dystrybucyjnych, mroźni owoców i warzyw oraz typowych magazynów do przechowywania owoców i warzyw. Skontrolowane sklepy i hurtownie owocowo – warzywnicze pozyskiwały towary z innych hurtowni oraz od sadowników. Skontrolowane hurtownie oprócz sprzedaży owoców i warzyw prowadzą sprzedaż artykułów suchych i przetworów owocowo – warzywnych pakowanych w opakowania jednostkowe producenta, napojów bezalkoholowych itp. Łącznie skontrolowano **17 obiektów** obrotu owocami i warzywami, w tym 3 hurtownie owocowo – warzywnicze, gdzie oprócz owoców i warzyw sprzedaje się napoje i trwałe, pakowane środki spożywcze.

Podczas kontroli pobrano do badań w ramach urzędowej kontroli żywności w hurtowni owoców i warzyw – **1 próbkę** jabłek krajowych, w kierunku: pestycydy. Badanie jabłek na zawartość pestycydów przeprowadził dział laboratoryjny WSSE w Warszawie, ul. Żelazna 79, 00-875 Warszawa. W dniu 23.10.2018 r. przekazano do PPIS w Jaworznie sprawozdanie z badania pozostałości pestycydów z dnia 11.10.2018 r., nr PBP/720/2018 r., w którym badana próbka jabłek odmiany PIROS, której producentem jest Gospodarstwo Sadownicze Kobryń Krzysztof, ul. Solecka 14, 28-225 Szydłów - jest zgodna z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 396/2005 w sprawie najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości pestycydów w żywności i paszy pochodzenia roślinnego i zwierzęcego oraz na ich powierzchni (...).

6. „Ochrona zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych”.

W ramach współpracy z Oświatą Zdrowotną przekazywano systematycznie informacje do w/w komórki organizacyjnej nt. „Aktualna sytuacja w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych na nadzorowanym terenie”. Ogółem przeprowadzono **122 kontrole** w obiektach żywieniaowo – żywnościowych (lokalach gastronomiczno –

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	---

rozrywkowych) z uwzględnieniem przestrzegania przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych nieprawidłowości w powyższym zakresie nie stwierdzono.

7. Akcja „Mklik Próchniczek”.

W ramach kontynuowanej akcji „Mklik Próchniczek” skontrolowano w 2018 r. - 20 obiektów (piekarnie, ciastkarnie) prowadzących działalność na nadzorowanym terenie. Przeprowadzono łącznie **20 kontroli**. W w/w obiektach pobrano do badań **20 próbek** sanitarnych. Nie stwierdzano obecności szkodników zbożowo – mącznych,

8. Akcja „Tłuszcze smaźalniczne”.

W ramach akcji „Tłuszcz smaźalniczny” pracownicy Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie – przeprowadzali kontrole w zakładach żywienia zbiorowego oraz w zakładach produkcyjnych na terenie objętym nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie, pod kątem oceny jakości zdrowotnej tłuszczu smaźalnicznych metodą szybką, przy użyciu testera jakości oleju spożywczego – Testo 270. Skontrolowano **7 obiektów**: 2 obiekty małej gastronomii oraz 5 ciastkarni. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzano tłuszczów o niewłaściwej jakości.

9. Akcja „Preparaty do wybielania zębów”.

W ramach współpracy z Sekcją Epidemiologii prowadzono akcję dot. stosowania nadtlenu wodoru w środkach do wybielania zębów stosowanych w gabinetach stomatologicznych oraz eksplorowano internet a także sprawdzano czy wprowadzane są do obrotu preparaty do wybielania zębów zawierające nadtlenek wodoru. Przeprowadzono łącznie **4 kontrole** w wyniku których stwierdzano stosowanie preparatów do wybielania zębów zawierających nadtlenek wodoru (0,1-6%).

10. Akcja „Catering”.

Skontrolowano jak w latach poprzednich, zakłady świadczące usługi w ramach cateringu oraz obiekty żywienia zbiorowego odbierające posiłki z zakładów cateringowych. Łącznie przeprowadzono **9 kontroli** (8 kontroli planowych oraz 1 kontrolę ponadplanową).

Podczas przeprowadzanych kontroli oceniano stan techniczny, higieniczny pomieszczeń, urządzeń, sprzętu oraz wyposażenia dodatkowego. Ponadto, higienę personelu, produkcji, wydawania potraw.

Podczas kontroli w **1 obiekcie** stwierdzono nieprawidłowości natury sanitarno – higienicznej dot. magazynowania żywności, higieny produkcji potraw oraz ochrony przed szkodnikami. Nałożono mandat karny w wysokości **300 zł**.

W **2 przypadkach** stwierdzono nieprawidłowości w zakresie produkcji potraw dla dzieci w wieku do 3 lat (dzieci ze żłobka), dot. zbyt wysokiej zawartości soli dodanej do potraw oraz nieprawidłowo skomponowanego jadłospisu ze zbyt niskim udziałem mleka i jego przetworów (zbyt niski udział wapnia). Wydano **2 decyzje administracyjne** oraz zalecenia. Kontrole sprawdzające (3 kontrole) wykazały wykonanie zaleceń oraz zarządzeń decyzji PPIS w Jaworznie.

11. Akcji „Jaja”.

W ramach akcji sprawdzano wprowadzanie do obrotu jaj oznakowanych weterynaryjnym numerem identyfikacyjnym 3 – PL 30211306 oraz terminami przydatności do spożycia – od 15.06.2018 do 06.07.2018 r. Jaja wycofywane były w ramach ostrzeżenia publicznego GIS, z uwagi na obecność pozostałości antybiotyku lazalocydu w ilości przekraczającej maksymalny dopuszczalny poziom w jajach konsumpcyjnych klasy A.

W ramach Akcji skontrolowano **17 obiektów** obrotu żywnością. Nie stwierdzano w obrocie w/w jaj.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	---

12. Akcja „Owoce, warzywa, ASF – żywienie zbiorowe otwarte”.

W okresie od 15.06.2018 r. przeprowadzano zaplanowane kontrole kompleksowe, tematyczne, ponadplanowe interwencyjne i doraźne w ramach akcji owoce, warzywa, ASF – żywienie zbiorowe otwarte. W wyniku **48** kontroli w zakładach żywienia otwartego w **11 obiektach** stwierdzono nieprawidłowości. Łącznie nałożono **9 mandatów** na kwotę **1900 zł**. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości, dotyczyły:

- opracowanej dokumentacji GHP/GMP/HACCP związanej z myciem i czyszczeniem toreb termoizolacyjnych stosowanych do przewożenia dań, magazynowaniem - segregacją surowców i wyrobów gotowych, ryzykiem przypadkowych zanieczyszczeń krzyżowych żywności, brakiem należytej higieny powierzchni do kontaktu z żywnością, brakiem higieny sprzętów produkcyjnych i urządzeń oraz pomieszczeń produkcyjnych, brakiem właściwej odzieży ochronnej u personelu produkcyjnego, niewłaściwym zabezpieczeniem zakładu przed szkodnikami oraz niesprawną zmywarko - wyparząrką do naczyń wielokrotnego użycia.

13. Akcja „Ocena oznakowania materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością w myśl obowiązujących przepisów prawa”.

Kontynuując akcję z ubiegłego roku, w ramach zaplanowanych kontroli tematycznych „ocena oznakowania materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością w myśl obowiązujących przepisów prawa” przeprowadzano kontrole sanitarne w obiektach wprowadzających do obrotu materiały i przedmioty do kontaktu z żywnością. Do kontroli zaplanowano **18 obiektów**. Wszystkie skontrolowano. Nie stwierdzano nieprawidłowości. Nie nakładano mandatów karnych.

14. Akcja „Substancje dodatkowe i dodatki do żywności”.

W ramach zaplanowanych kontroli tematycznych i kompleksowych przeprowadzono w **12 obiektach** będących pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie kontrole z zakresu stosowania substancji dodatkowych. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie oznakowania dodatków oraz ich stosowania w zakładach produkcji żywności (ciastkarnie, wytwórnie lodów, mieszalnia herbat, zakład przetwórstwa owoców i warzyw, zakład produkcji suplementów diety).

15. Akcja „Identyfikowalność i oznakowanie warzyw i owoców”.

W 2018 r prowadzono wzmożony nadzór nad identyfikowalnością i oznakowaniem warzyw i owoców w zakładach obrotu, żywienia zbiorowego i zakładach produkcji. W ramach bieżącego nadzoru skontrolowano **63 zakłady** (45 zakładów żywienia zbiorowego, 15 obrotu oraz 1 przetwórnę owocowo – warzywniczą i 2 zakłady cateringowe). Nie stwierdzano nieprawidłowości i nie nakładano mandatów karnych.

16. Akcja „ASF”.

W ramach akcji ASF kontynuacja - Afrykański pomór świń, pracownicy Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie przeprowadzali kontrole w placówkach handlowych na terenie objętym nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie, pod kątem wprowadzania do obrotu mięsa i wędlin oraz postępowania z odpadami mięsnymi. Łącznie przeprowadzono **110** kontroli w tym 80 kontroli w zakładach żywienia zbiorowego. Kontrole przeprowadzane były w ramach nadzoru bieżącego. Kontrole wykazały nieprawidłowości w 5 obiektach żywienia w zakresie sanitarno – higienicznym (segregacja, higiena, zabezpieczenie przed szkodnikami). W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami natury sanitarno – higienicznej nałożono 5 mandatów karnych na łączną kwotę 1400 zł.

17. Akcja „Informowanie o alergenach”.

W 2018 r prowadzono wzmożony nadzór nad przestrzeganiem wymagań w zakresie

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywnienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	--

informowania konsumentów nt. składu żywności nieopakowanej, w tym informowania o obecności alergenów. W ramach bieżącego nadzoru skontrolowano **137** zakładów, w tym 31 zakładów obrotu, 4 piekarnie z częścią sprzedażową, 38 zakładów żywienia otwartego oraz 64 zakłady żywienia zamkniętego. W **1 obiekcie** obrotu stwierdzano nieprawidłowości w zakresie braku etykiet oraz informacji nt. alergenów. Zgodnie z kompetencjami przekazano sprawę do ukarania do ŚPWIS w Katowicach.

Działania ponadplanowe:

- przeprowadzono **125** kontroli sanitarnych obiektów celem wydania decyzji zatwierdzających obiekty żywieniowo – żywnościowe do prowadzenia działalności w określonym zakresie,
- przeprowadzono dodatkowo **24** szkolenia wewnętrzne w celu aktualizacji i podnoszenia wiedzy pracowników oraz **7** narad z pracownikami sekcji,
- sprawdzano wprowadzanie do obrotu produktów umieszczonych w ostrzeżeniach publicznych GIS podczas kontroli kompleksowych i kontroli doraźnych (łącznie **44 kontrole, w tym 14 kontroli doraźnych**),
- sprawdzano podczas nadzoru bieżącego czy dokonuje się zwrotów wycofanych/kwestionowanych/innych produktów pochodzenia zwierzęcego do ich dostawców, zwłaszcza do zakładów produkcyjnych lub do dużych dystrybutorów (hurtowników, magazynów centralnych) oraz sprawdzano czy przedsiębiorcy nie przekazują odpadów poprodukcyjnych i pokonsumpcyjnych na cele paszowe – łącznie przeprowadzono **53 kontrole, w 1 przypadku sprawę przekazano do terenowo właściwego PLW**,
- prowadzono nadzór bieżący (**46 kontroli**) w odniesieniu do suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz środków spożywczych wzbogaconych witaminami lub składnikami mineralnymi. Eksplorowano strony internetowe, przeglądano czasopisma lokalne pod kątem oferowania do sprzedaży w/w,

9. RASFF / RAPEX

Celem szybkiego informowania o incydentach w zakresie bezpieczeństwa żywności jest System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF). W przypadku zidentyfikowania zagrożenia zdrowia konsumentów umożliwia on sprawne i szybkie przekazywanie informacji między Komisją Europejską, urzędami ds. kontroli żywności i pasz oraz organizacjami celem sprawdzenia czy istnieje zagrożenie na danym terenie i ewentualne podjęcie działań zgodnie z obowiązującymi procedurami.

W 2018 roku otrzymano 18 powiadomień alarmowych wymagających wycofania artykułów niebezpiecznych z rynku, 4 powiadomienia informacyjne oraz 5 typu News. W związku z powyższym podejmowano stosowne działania podczas planowych kontroli oraz przeprowadzono dodatkowo 155 kontroli sanitarnych w związku z otrzymaniem w/w powiadomień. W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych nie stwierdzono na nadzorowanym terenie wprowadzania do obrotu produktów niebezpiecznych.

W 2018 r. w ramach 1 powiadomienia RAPEX prowadzono dodatkowo 3 kontrole w obiektach obrotu kosmetykami celem wyeliminowania z rynku produktów stwarzających zagrożenie dla zdrowia lub życia konsumentów.

10. Wnioski i interwencje

W 2018 r. nie rozpatrywano skarg na bezczynność organu.

We własnym zakresie rozpatrzono **30** interwencji wniesionych od ludności, na:

- niewłaściwe warunki sanitarne: m.in. zachowania czystości i porządku w obiekcie, przestrzegania zasad należytej segregacji, ochrony zakładu przed szkodnikami, higieny sprzedaży i personelu, palenia tytoniu, posiadania książeczek zdrowia itp.
- brak przestrzegania terminów przydatności do spożycia oraz dat minimalnej trwałości wprowadzanych do obrotu środków spożywczych.
- brak zachowanego w sposób należyty łańcucha chłodniczego, narażenie żywności na rozwój niekorzystnej mikroflory bakteryjnej, nieprawidłowe magazynowanie i ekspozowanie wyrobów nietrwałych mikrobiologicznie, tj. poza ustalonym przez producenta ciągiem chłodniczym.
- niewłaściwe cechy organoleptyczne – nieswoisty zapach, smak wyrobów gotowych, zapleśnienie wyrobu.
- niewłaściwe warunki sprzedaży i przetrzymywania żywych ryb (karpi) w okresie świątecznym.

Wnioski rozpatrzono w terminach. Ogółem z **30** rozpatrywanych wniosków (we własnym zakresie), **zasadnych było 16**. We własnym zakresie przeprowadzono 30 kontroli interwencyjnych oraz zgodnie z właściwością przekazano 4 sprawy do terenowo właściwych instytucji (4 do Powiatowych Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznych oraz 2 Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii w Tychach). Ponadto, przekazano do ŚPWIS w Katowicach 4 wnioski o ukaranie karą pieniężną. W wyniku przeprowadzonych kontroli interwencyjnych nałożono **11 mandatów karnych na kwotę 2500 zł**. Podczas kontroli interwencyjnych w 2018 r. nie pobierano do badań próbek żywności.

Skarg anonimowych nie odnotowano. Ilość interwencji, w których nie wskazano imienia i nazwiska, danych adresowych lub podpisu nadawcy jest obecnie najczęstszą formą wnoszoną przez obywateli.

11. Podsumowanie

Oceniając stan sanitarny obiektów żywnościowo – żywieniowych należy stwierdzić, że ulega stopniowej poprawie. Jest to wynikiem:

- dalszej modernizacji części nadzorowanych zakładów i skutecznego wdrożenia systemów kontroli wewnętrznej, co potwierdza znaczny wzrost liczby zakładów posiadających wdrożone i utrzymywane procedury oparte na zasadach systemu HACCP,
- powstania nowych zakładów żywnościowo – żywnościowych spełniających obowiązujące przepisy, a w szczególności określone w „pakiecie higienicznym”, posiadających wdrożone systemy HACCP, ISO, itp.
- mniejsza liczba decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu sanitarno – higienicznego w obiekcie (o 28% mniej niż w roku ubiegłym).
- mniejsza liczba nałożonych mandatów karnych (o 29% mniej niż w roku ubiegłym).

W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych zgodnie z obowiązującą procedurą urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, żaden obiekt nie został oceniony jako niezgodny z wymaganiami. Żaden zakład nie został unieruchomiony. W porównaniu do roku ubiegłego stwierdza się (opierając się na wynikach badań laboratoryjnych) polepszenie jakości zdrowotnej środków spożywczych. W 2018 r. na 485 wszystkich zbadanych próbek 10 próbek uległo zakwestionowaniu tj. 2,1 %, podczas gdy w 2017 r. na 458 wszystkich zbadanych próbek 13 próbek uległo zakwestionowaniu, tj. 2,83 %. Celem dalszej poprawy zarówno stanu sanitarno – higienicznego nadzorowanych obiektów, jak i

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	---

poprawy bezpieczeństwa żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu przyjęto do realizacji na następny okres następujące zamierzenia:

Nasilenie prowadzenia skutecznych działań kontrolnych nad zakładami, w których stwierdza się liczne nieprawidłowości sanitarno – higieniczne oraz kontynuowanie akcji tematycznych.

Wzmocnienie nadzoru w zakresie przestrzegania wymagań dotyczących znakowania środków spożywczych, prezentacji i reklamy żywności wzbogacanej, suplementów diety i środków specjalnego przeznaczenia medycznego.

Zintensyfikowanie współpracy z innymi służbami kontrolującymi.

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników poprzez udział w szkoleniach zewnętrznych, wewnętrznych nt. „Aktualne zagadnienia z zakresu bezpieczeństwa żywności”.

Doskonalenie działań w ramach systemu RASFF oraz współpraca w tym zakresie z innymi jednostkami.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Pracy
---------------------	---

Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy

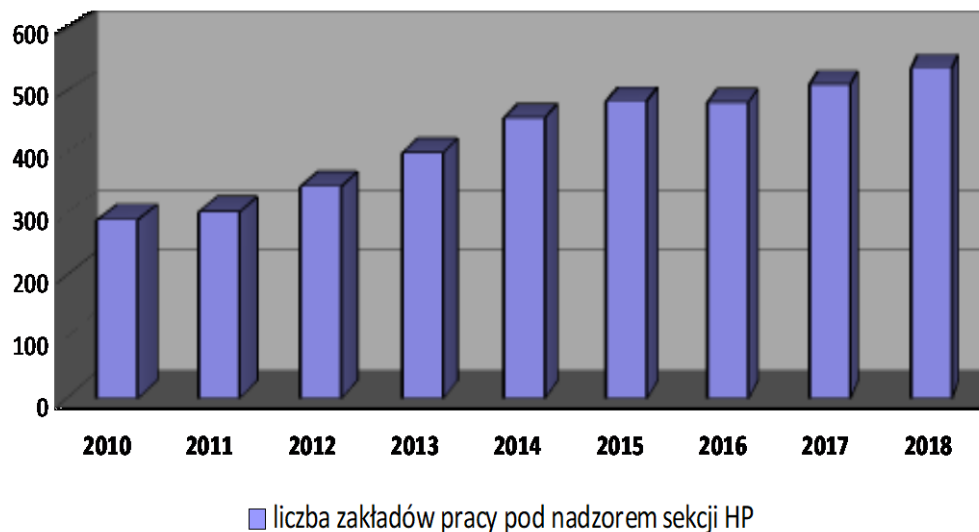
Sekcja Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Jaworznie prowadzi nadzór nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy (bhp), celem wzmocnienia ochrony zdrowia pracowników przed negatywnym oddziaływaniem szkodliwych czynników występujących w miejscu pracy: hałasu pochodzącego od stosowanych maszyn i urządzeń, pyłów przemysłowych, drgań mechanicznych, promieniowania optycznego, substancji i mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie dla zdrowia, czynników o działaniu rakotwórczym, szkodliwych czynników biologicznych, w szczególności o charakterze zakaźnym, mogących w konsekwencji doprowadzić do powstania chorób zawodowych. Nadzoruje również wprowadzanie do obrotu chemikaliów, w tym m.in.: niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin; produktów biobójczych; detergentów oraz prekursorów narkotyków kategorii 2 i kategorii 3.

Ponadto, w ramach bieżącego nadzoru egzekwuje przestrzeganie przepisów dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych tzw. „dopalaczy”, przepisów dotyczących bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych na stanowiskach pracy.

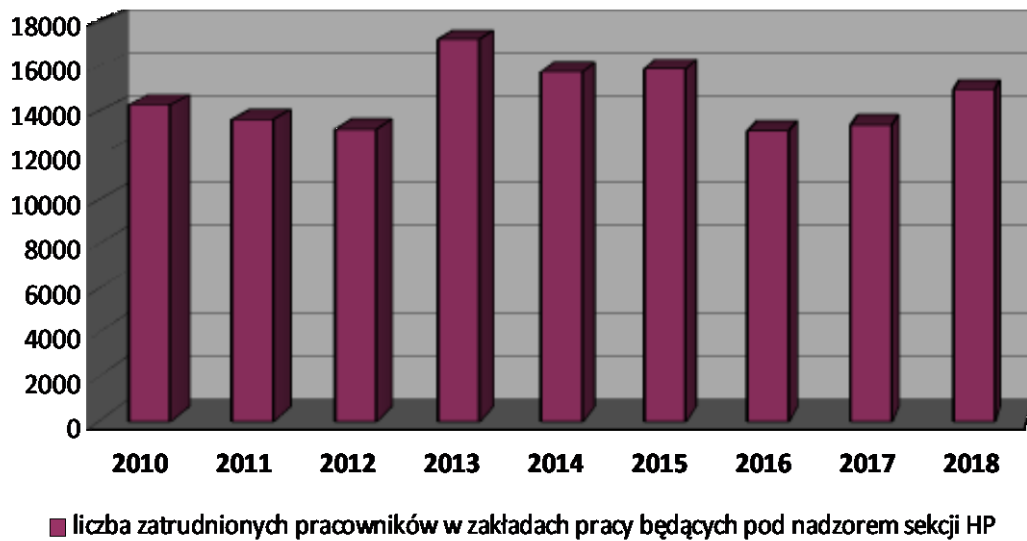
1. Narażenie zawodowe pracujących

W roku 2018 Sekcja Higieny Pracy (HP) obejmowała nadzorem 537 zakładów pracy zatrudniających 14978 osób, co stanowi ok. 12 % wzrost liczby zatrudnionych pracowników w porównaniu do roku poprzedniego.

Na wykresach poniżej przedstawiono charakterystykę określającą liczbę zakładów pracy będących pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy i liczbę zatrudnianych w nich pracowników, w latach 2010-2018.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Pracy
---------------------	---

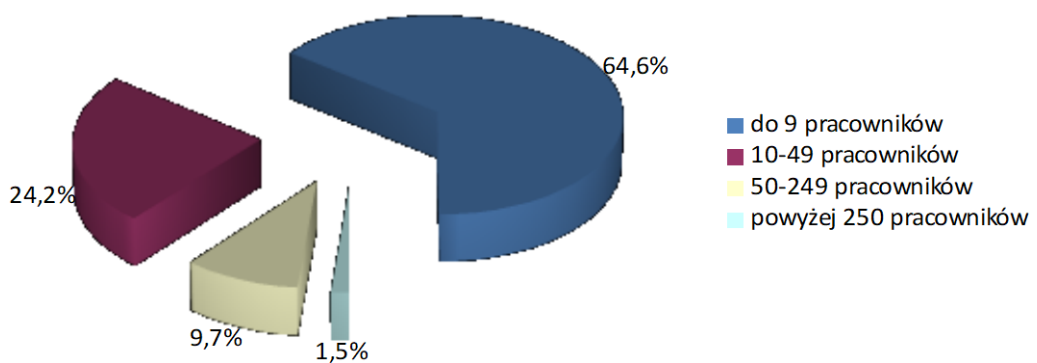

Wykres 1 i 2. Struktura zakładów pracy pod nadzorem PSSE w Jaworznie w latach 2010-2018 opisująca liczbę zakładów pracy i zatrudnionych w nich pracowników.

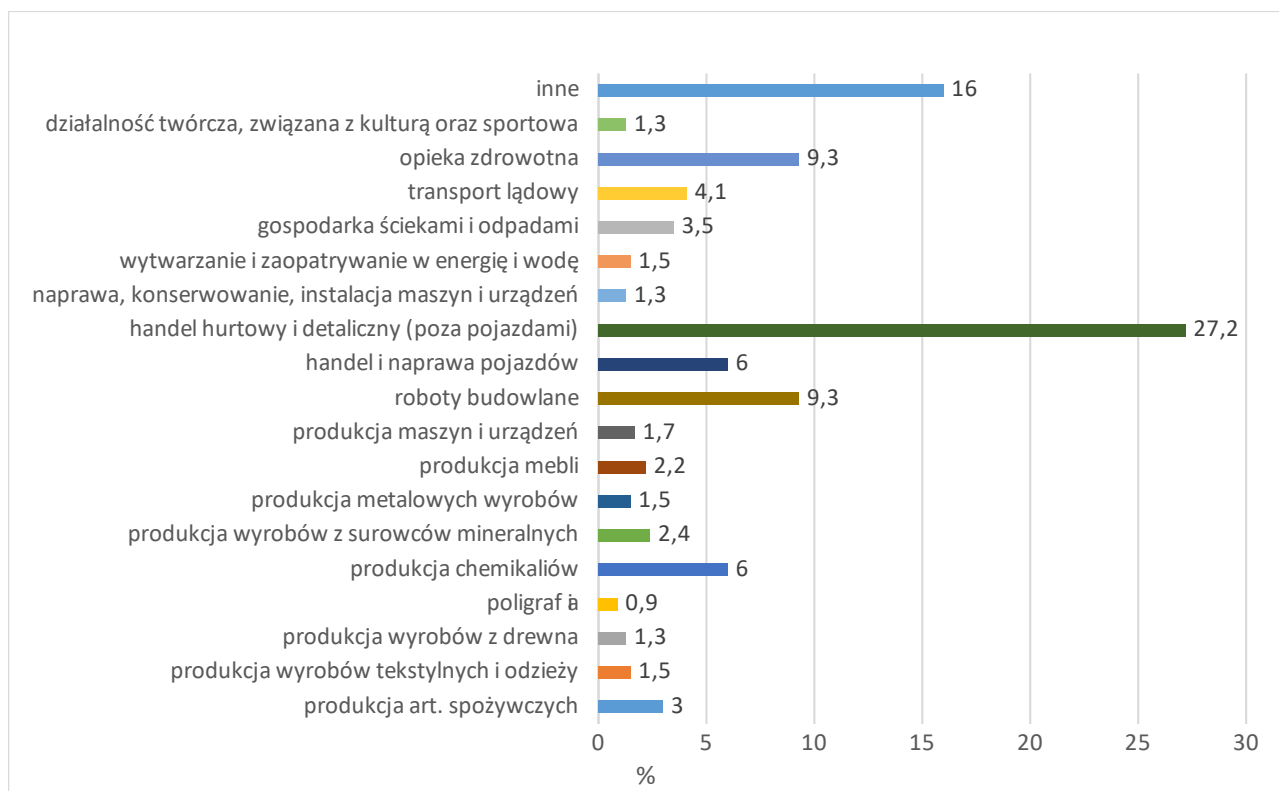
Większość podmiotów objętych nadzorem stanowią zakłady zatrudniające do 9 pracowników – aktualnie jest ich 477, z czego 347 zakładów zatrudnia do 9 pracowników.

Strukturę zakładów pracy w ewidencji Sekcji Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Jaworznie przedstawiono:

według liczby zatrudnionych pracowników - na wykresie nr 3,
według klasyfikacji działalności - na wykresie nr 4.

Wykres 3. Struktura zakładów pracy pod nadzorem PSSE w Jaworznie w 2018 r. według liczby zatrudnionych pracowników.

Wykres 4. Struktura zakładów pracy pod nadzorem PSSE w Jaworznie w 2018 r. według klasyfikacji działalności.

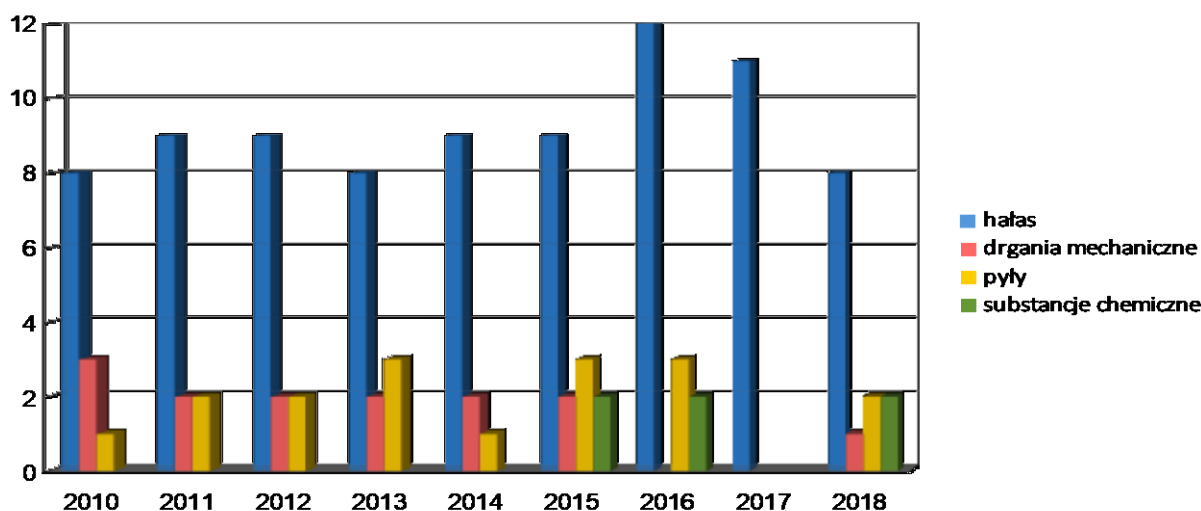
W 2018 roku, na nadzorowanym terenie istniało 12 zakładów, zatrudniających łącznie 570 osób na stanowiskach, na których występują **przekroczenia najwyższych dopuszczalnych norm** czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.

Zakłady te zajmują się głównie produkcją wyrobów metalowych, wydobywaniem węgla, produkcją mebli, gospodarką odpadami, naprawą, konserwacją i instalowaniem maszyn i urządzeń oraz świadczą usługi z zakresu robót budowlanych. W roku 2018 skontrolowano 8 z 12 podmiotów będących pod nadzorem. W zakładach tych, ze względów technologicznych, nie ma możliwości wyeliminowania przekroczenia wartości normatywnych hałasu, wobec czego dokonano oceny stanowisk pracy uwzględniając nadzór nad stosowaniem przez pracowników wymaganych środków ochrony indywidualnej, realizacji wprowadzonych w życie programów działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia oraz wydzielenia stref zagrożenia.

W 3 skontrolowanych zakładach stwierdzono ponadto przekroczenia dopuszczalnych norm pozostałych czynników szkodliwych, tj. pyłów, drgań mechanicznych i substancji chemicznych. Ujawnienie przekroczeń wynika z faktu, że pracodawcy zmienili sposób zatrudnienia pracowników z umów cywilnoprawnych na umowy o pracę i powstał obowiązek wykonywania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia na danych stanowiskach pracy. PPIS w Jaworznie wydał 3 decyzje administracyjne nakazujące obniżenie stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia do obowiązujących normatywów.

Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę zakładów pracy będących pod nadzorem sekcji HP w Jaworznie, w których stwierdzano przekroczenie dopuszczalnych norm poszczególnych czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy w latach 2010-2018.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Pracy
---------------------	---

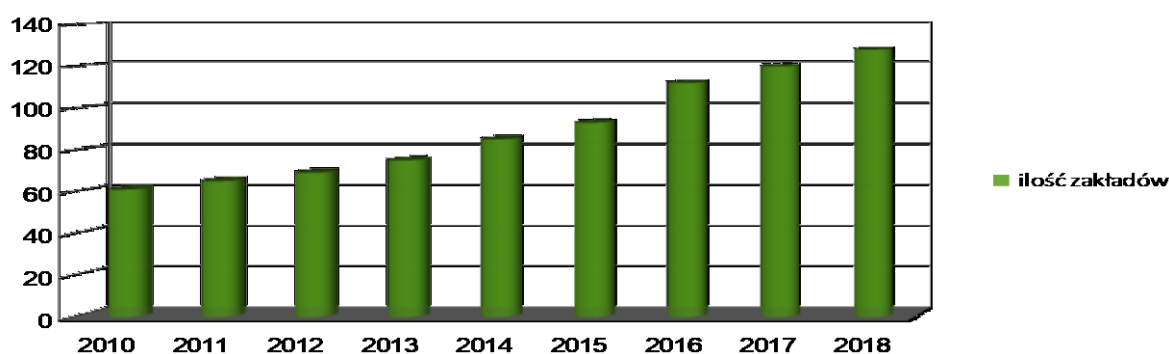
Wykres 5. Zakłady pracy, w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych norm poszczególnych czynników szkodliwych.

W 2018 roku w ewidencji PSSE w Jaworznie odnotowano 128 zakładów pracy, w których 4400 pracowników jest narażonych na **szkodliwe czynniki biologiczne zaliczane do 2 i 3 grupy zagrożenia**, a więc m.in. na czynniki które mogą wywoływać u ludzi ciężkie choroby, są niebezpieczne dla pracowników, a rozprzestrzenianie ich w populacji ludzkiej jest bardzo prawdopodobne, jednakże istnieją w stosunku do nich skuteczne metody profilaktyki lub leczenia. Należą do nich m.in. zaliczane do grupy 2 zagrożenia: bakterie *Borrelia burgdorferi* wywołujące Boreliozę, laseczki tężca, bakterie *Escherichia coli*, wirusy grypy oraz zaliczane do 3 grupy zagrożenia: wirusy zapalenia wątroby typu B i C, prątki gruźlicy, ludzkie wirusy nabytego niedoboru odporności (HIV), czy wirus wścieklizny.

Wśród zakładów mieszczących się na terenie miasta Jaworzno, gdzie ryzyko narażenia pracownika na szkodliwe czynniki biologiczne jest duże zalicza się głównie podmioty produkujące żywność (gr. 2) oraz podmioty lecznicze (gr. 3).

W roku 2018 w ramach nadzoru nad przestrzeganiem przepisów prawnych mających na celu ochronę pracowników przed szkodliwymi czynnikami biologicznymi, w szczególności o charakterze zakaźnym, wybiórczo skontrolowano 27 podmiotów, w których objęto nadzorem stanowiska pracy 1803 pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych. W 4 zakładach stwierdzono nieprawidłowości i nakazano ich usunięcie.

Charakterystyka, opisująca wzrost ilości zakładów pracy, będących pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy w Jaworznie, w których pracodawca stwierdził narażenie na **szkodliwe czynniki biologiczne** w latach 2010-2018, przedstawia się następująco (wykres 6).

Wykres 6. Liczba zakładów pracy, w których stwierdzono narażenie na szkodliwe czynniki biologiczne.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Pracy
---------------------	---

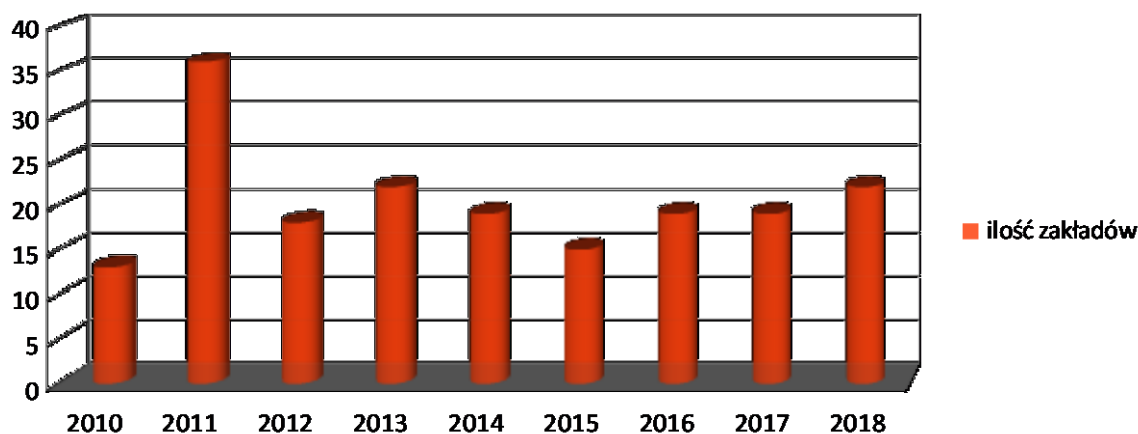
Na terenie miasta Jaworzna istnieją 22 zakłady pracy, zatrudniające 823 osoby na stanowiskach pracy, na których występują **czynniki o działaniu rakotwórczym lub mutagennym**.

Narażenie występuje u pracowników:

- zatrudnionych w narażeniu na *promieniowanie jonizujące naturalne* oraz typu X i typu γ ;
- zatrudnionych w laboratoriach zakładowych w narażeniu na działanie m.in. *związków chromu (VI), siarczan(VI) kadmu(II) i związku arsenu*;
- zatrudnionych w firmach budowlano-remontowych przy demontażu pokryć dachowych z *azbestu*;
- zatrudnionych przy pracach z wykorzystaniem paliw silnikowych zawierających *benzen*;
- wykonujących prace na terenie elektrowni w narażeniu na *olej opałowy ciężki*.
- wykonujących prace w zakładach produkcyjnych w narażeniu na *fenoloftaleinę, formaldehyd*.

W 2018 roku skontrolowano 8 z 22 zakładów. W 2 zakładach stwierdzono nieprawidłowości i w drodze decyzji administracyjnej nakazano ich usunięcie.

Na wykresie nr 7 przedstawiono analizę dotyczącą liczby zakładów pracy w Jaworznie w latach 2010-2018, w których istnieje narażenie pracowników na czynniki o działaniu rakotwórczym.

Wykres 7. Liczba zakładów pracy, w których stwierdzono narażenie na czynniki o działaniu rakotwórczym.

Podczas wykonywania czynności kontrolnych nadzorowano również **przestrzeganie przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych** na stanowiskach pracy, w tym m.in. przestrzegania zakazu palenia przez pracowników w miejscach pracy oraz wymogu umieszczania stosownych znaków przez pracodawców. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

W 2018 roku, w zakresie bieżącego nadzoru sanitarnego, pracownicy Sekcji Higieny Pracy skontrolowali 97 obiektów, przeprowadzając 124 kontrole. W 1/4 skontrolowanych zakładów stwierdzono nieprawidłowości. **Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie w celu usunięcia stwierdzanych nieprawidłowości wydał decyzje administracyjne, zawierające łącznie 162 nakazy**. Nakazy te dotyczyły m.in.:

- przeprowadzenia badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy oraz obniżenia stężenia bądź natężenia czynników szkodliwych na stanowisku pracy (32 nakazy);
- przeprowadzenia oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy i udokumentowania jej zgodnie z obowiązującymi przepisami (21 nakazów);
- zapewnienia, zgodnego z obowiązującymi przepisami, stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń pracy (11 nakazów);

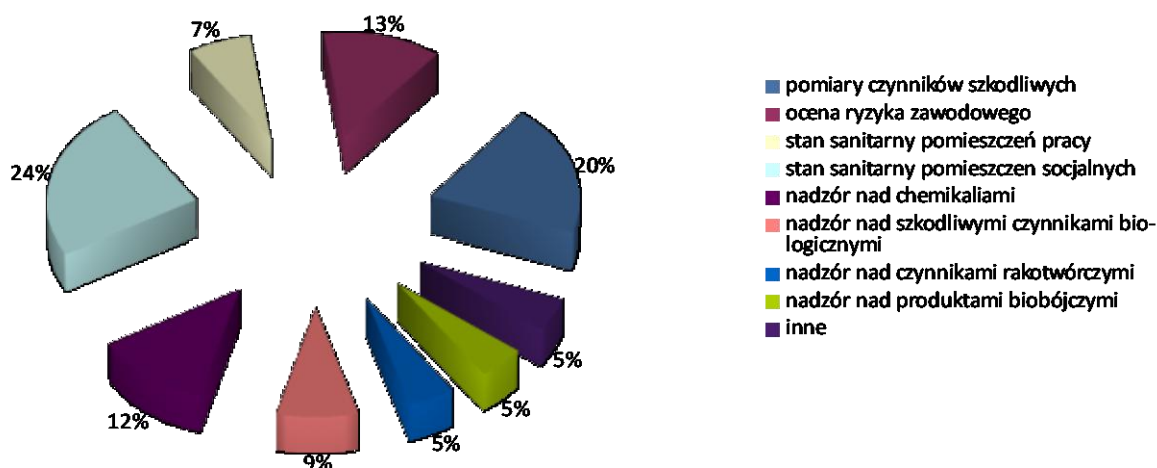
PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Pracy
---------------------	---

- zapewnienia, zgodnego z obowiązującymi przepisami, stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń higieniczno-sanitarnych dla pracowników (39 nakazów);
- zapewnienia pracownikom stanowiskowych instrukcji BHP i udzielania I pomocy (8 nakazów);
- zapewnienia pracownikom odzieży roboczej i ochronnej (1 nakaz);
- stosowania i wprowadzania do obrotu chemikaliów, zgodnie z obowiązującymi przepisami (20 nakazów);
- wypełniania przez pracodawców obowiązków wynikających z zatrudniania pracowników w narażeniu na szkodliwe czynniki biologiczne (14 nakazów);
- wypełniania przez pracodawców obowiązków wynikających z zatrudniania pracowników w narażeniu na czynniki o działaniu rakotwórczym (8 nakazów);
- wprowadzania do obrotu produktów biobójczych (8 nakazów).

Łącznie wydane zostały **42 decyzje administracyjne**, zarówno nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości jak i przedłużające termin wykonania zarządzeń.

Nie stwierdzono nieprawidłowości wymagających unieruchomienia stanowiska bądź zamknięcia zakładu.

Analizę stwierdzonych nieprawidłowości w 2018 roku przedstawiono na wykresie 8.

Wykres 8. Analiza stwierdzonych nieprawidłowości podczas przeprowadzonych czynności kontrolnych w 2018 r.

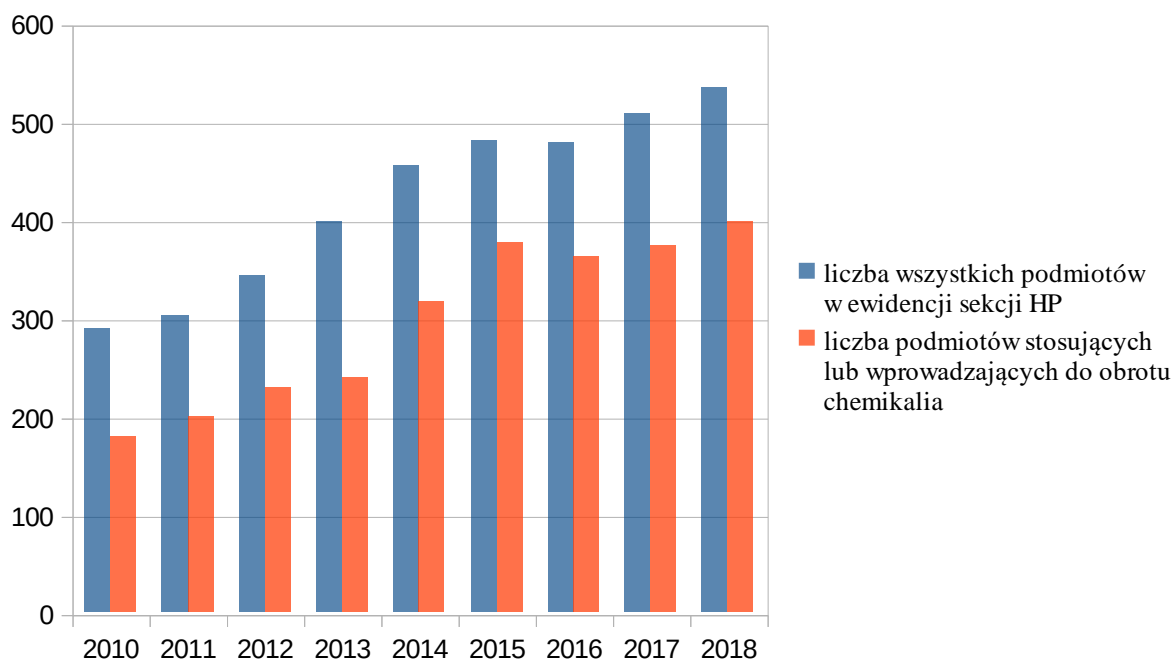
2. Substancje i mieszaniny chemiczne

Pod nadzorem PPIS w Jaworznie znajduje się 400 podmiotów zobowiązanych do przestrzegania przepisów w zakresie wprowadzania do obrotu i stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin, w tym:

- 2 producentów substancji chemicznych wprowadzanych w postaci własnej do obrotu na rynek Unii Europejskiej;
- 1 importer substancji sprowadzanych z krajów nie należących do Unii Europejskiej,
- 16 dalszych użytkowników będących formulatorami mieszanin chemicznych, którzy substancje chemiczne wchodzące w skład produkowanych i wprowadzanych do obrotu mieszanin zakupują na terenie Unii Europejskiej;
- 76 dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin, w tym m.in.: podmiot DONAUCHEM Polska Sp. z o.o. - zajmujący się dystrybucją i konfekcjonowaniem

niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin, hurtownie budowlane, markety wielobranżowe oraz stacje paliw.

W 2018 roku o 6,7 % wzrosła łączna liczba podmiotów stosujących i wprowadzających do obrotu chemikalia, będących pod nadzorem PPIS w Jaworznie. Charakterystykę podmiotów stosujących i wprowadzających do obrotu chemikalia w Jaworznie w latach 2010-2018 obrazuje wykres nr 9.

Wykres 9. Charakterystyka przedstawiająca liczbę podmiotów pod nadzorem sekcji Higieny Pracy, które w ramach prowadzonej działalności stosują bądź wprowadzają do obrotu substancje lub mieszaniny chemiczne niebezpieczne.

W 2018 roku, w ramach bieżącego nadzoru, w zakresie wprowadzania do obrotu i stosowania substancji chemicznych niebezpiecznych i ich mieszanin, przeprowadzono 77 kontroli. Szczególnym nadzorem objęto podmioty zajmujące się wprowadzaniem do obrotu substancji i mieszanin chemicznych. Dokonano oceny oznakowania opakowań 59 produktów. PPIS w Jaworznie zakwestionował 16 produktów jako wprowadzone do obrotu niezgodnie z prawem, wydając tym samym decyzje mające na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Pod stałym nadzorem Sekcji Higieny Pracy znajdują się **podmioty gospodarcze wprowadzające do obrotu produkty biobójcze**. Na terenie miasta Jaworzno znajduje się 65 podmiotów odpowiedzialnych za wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych oraz 9 podmiotów zobowiązanych do uzyskania pozwolenia na obrót takimi produktami. W 2018 roku przeprowadzono 43 kontrole w ramach nadzoru nad produktami biobójczymi, w tym 15 kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu oraz 28 kontroli w zakładach, w których produkty biobójcze są stosowane.

Skontrolowano 27 produktów biobójczych pod względem ich składu, a co za tym idzie legalności pozostawiania w obrocie, klasyfikacji zagrożeń jakie wywierają na ludzi i środowisko oraz zgodności oznakowania opakowań z przepisami.

PPIS w Jaworznie zakwestionował 7 produktów biobójczych wprowadzanych do obrotu, wydając tym samym decyzje administracyjne nakazujące m.in. zaprzestania wprowadzania do

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Pracy
---------------------	---

obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz Unii Europejskiej do czasu uzyskania stosowanych pozwoleń, czy uzyskania substancji czynnych w nich stosowanych od właściwego dostawcy.

Na terenie Jaworzna istnieje 9 podmiotów zajmujących się **wprowadzaniem do obrotu prekursorów narkotyków kategorii 3** oraz 32 podmioty stosujące prekursory narkotyków w prowadzonej działalności gospodarczej. Zakłady te zaopatrują się i prowadzą sprzedaż prekursorów na terenie kraju. Podczas 11 przeprowadzonych kontroli w 2018 roku nie stwierdzono uchybień w tym zakresie.

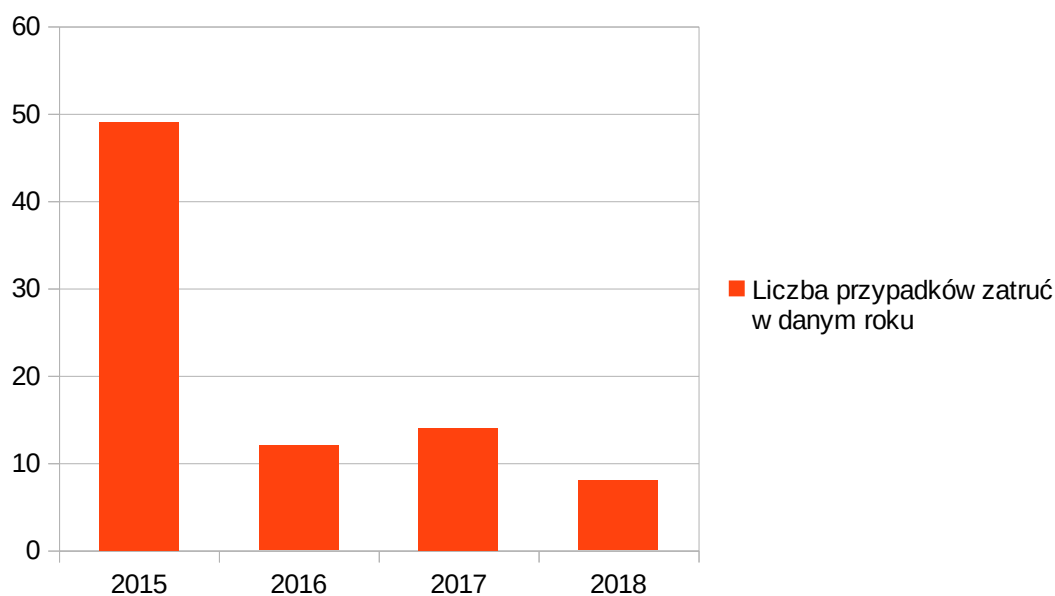
Pod stałym nadzorem Sekcji Higieny Pracy znajdują się **podmioty gospodarcze wprowadzające do obrotu detergenty**. W ramach nadzoru nad detergentami w 2018 roku wybiórczo skontrolowano 7 podmiotów zajmujących się ich obrotem. Dokonano oceny oznakowania tych produktów. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

3. Środki zastępcze, tzw. „dopalacze”

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie, realizuje zadania w zakresie zmniejszenia zagrożeń zdrowia publicznego wywołanych działaniem środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych, m.in. poprzez działania profilaktyczne przy pomocy „Zespołu pracowników ds. koordynowania nadzoru nad środkami zastępczymi” oraz nadzoruje przestrzeganie przepisów dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych, tzw. „dopalaczy”, przy pomocy pracowników Sekcji Higieny Pracy.

Zespół pracowników ds. koordynowania nadzoru nad środkami zastępczymi, oprócz szeregu prowadzonych działań informacyjno-edukacyjnych wśród dorosłych i młodzieży szkolnej, na temat wpływu środków zastępczych na ich zdrowie: rozdawanie ulotek, wyświetlanie filmów, prelekcje, prowadzi również monitoring przypadków zatruc w Jaworznie, na podstawie danych uzyskanych ze Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie.

Ponadto, na bieżąco monitorowane są strony internetowe, oferujące do sprzedaży tzw. „dopalacze”. Ilość ujawnionych w Jaworznie przypadków zatruc w latach 2015-2018 zobrazowano na wykresie 10.

Wykres 10. Liczba przypadków zatruc środkami zastępczymi w Jaworznie, w latach 2015-2018.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Pracy
---------------------	---

PPIS w Jaworznie, na bieżąco współpracuje z sygnatariuszami Porozumienia o współpracy w zakresie przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych, zawartego pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Szefem Służby Celnej, Komendantem Głównym Policji i Głównym Inspektorem Farmaceutycznym.

W 2018 roku na terenie miasta Jaworzno nie ujawniono żadnego stacjonarnego punktu sprzedaży środków zastępczych. Prowadzony jest stały monitoring obiektów na terenie miasta Jaworzna, w których w latach ubiegłych wprowadzane były do obrotu środki zastępcze lub nowe substancje psychoaktywne.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie w 2018 roku prowadził postępowania administracyjne w sprawie wprowadzania do obrotu środków zastępczych, na podstawie materiałów zebranych przez Komendę Miejską Policji w Jaworznie, przez Prokuraturę Rejonową w Jaworznie oraz Prokuraturę Rejonową w Suwałkach. Większość prowadzonych postępowań w 2018 roku, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, została umorzona wobec braku znamion wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych, a PPIS w Jaworznie wydając decyzje umarzające orzekł o zniszczeniu zatrzymanych produktów na koszt Skarbu Państwa.

4. Choroby zawodowe

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie realizuje również zadania w dziedzinie **zapobiegania i zwalczania chorób**, w tym m.in. chorób zawodowych. Oprócz prowadzonej profilaktyki, w postaci nadzorowania stanowisk pracy i kontroli pracodawców zobowiązanych wyposażać pracowników nieodpłatnie w odzież i obuwie robocze oraz środki ochrony indywidualnej zabezpieczające przed działaniem szkodliwych dla zdrowia czynników występujących w środowisku pracy, prowadzi postępowania administracyjne w sprawie chorób zawodowych pracowników lub byłych pracowników.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, **za chorobę zawodową uważa się chorobę, wymienioną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy.**

PPIS w Jaworznie, jest właściwym miejscowo do prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawie podejrzenia choroby zawodowej u pracowników lub byłych pracowników, według miejsca, w którym praca jest lub była wykonywana.

Urzędowy wykaz chorób zawodowych obejmuje 26 pozycji.

Na przestrzeni ostatnich lat, PPIS w Jaworznie stwierdził choroby zawodowe z pozycji wg wykazu:

3. pylice płuc, w tym m.in.: azbestowe lub górników kopalń węgla;
4. choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu;
7. zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych;
15. przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat;
17. nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi;
20. przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy: zespół cieśni w obrębie nadgarstka;
21. obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem, wyrażony podwyższeniem progu słuchu o wielkości co najmniej 45 dB

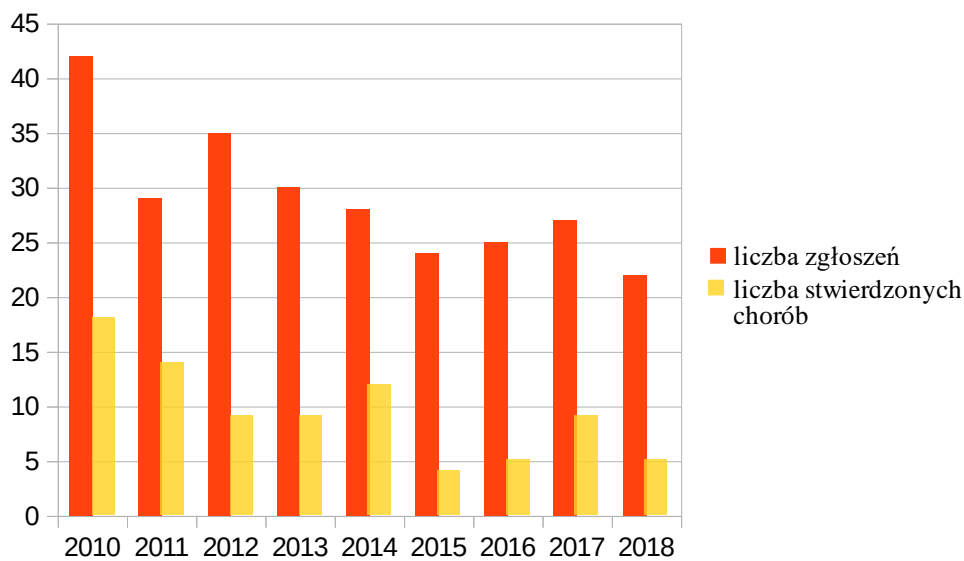
PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Pracy
---------------------	---

w uchu lepiej słyszącym, obliczony jako średnia arytmetyczna dla częstotliwości audiometrycznych 1, 2 i 3 kHz;

25. choroby układu wzrokowego wywołane czynnikami fizycznymi – zaćma wywołana działaniem promieniowania podczerwonego lub długofalowego nadfioletowego;

26. choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa -borelioza.

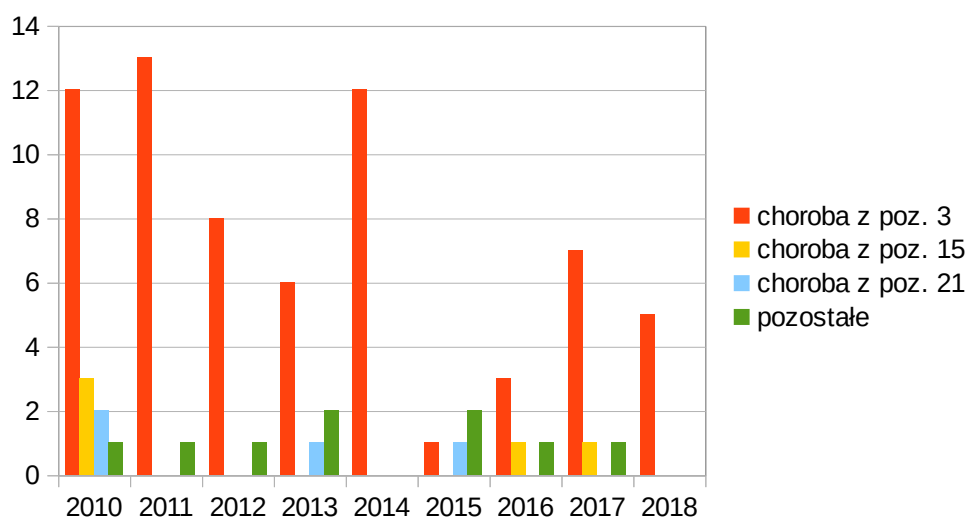
Na wykresie 11 przedstawiono liczbę zgłoszeń o podejrzeniu choroby zawodowej, złożonych do PPIS w Jaworznie wraz z ilością stwierdzonych chorób zawodowych, w danym roku kalendarzowym.

Wykres 11. Analiza ilości stwierdzonych przypadków chorób zawodowych do ilości złożonych zgłoszeń w latach 2010-2018.

Na wykresie 12 przedstawiono charakterystykę stwierdzanych chorób zawodowych przez PPIS w Jaworznie w latach 2010-2018, według pozycji z wykazu chorób zawodowych.

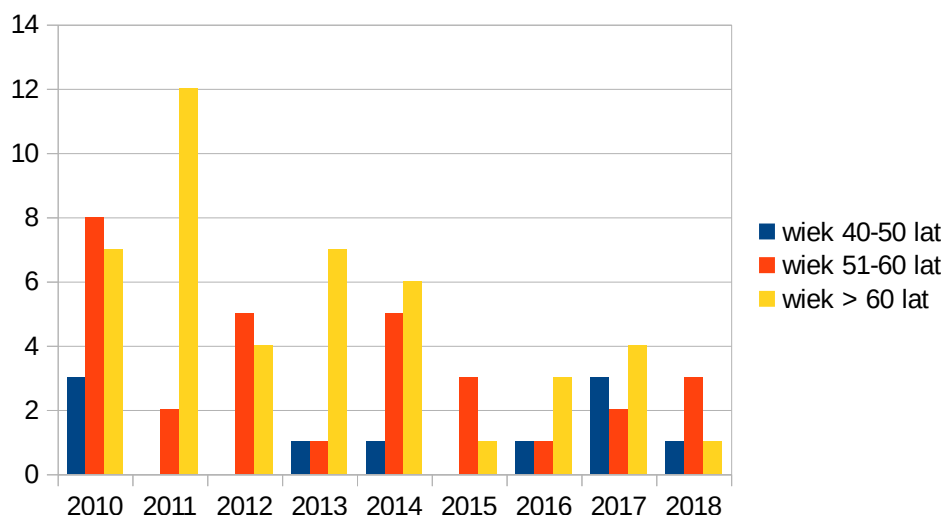
PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Pracy
---------------------	---

Wykres 12. Analiza stwierdzonych przypadków chorób zawodowych w latach 2010-2018 według wykazu chorób zawodowych.

W 2018 roku, Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Jaworznie zgłoszono 22 sprawy o podejrzenie choroby zawodowej, z czego 17 postępowań zakończono. PPIS w Jaworznie wydał 12 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej oraz 5 decyzji stwierdzających chorobę zawodową.

U osób ubiegających się o rozpoznanie choroby zawodowej, którym wydano decyzje o braku podstaw do jej stwierdzenia, nie wykryto schorzenia ujętego w wykazie chorób zawodowych bądź nie stwierdzono narażenia na dany czynnik chorobotwórczy w środowisku pracy. Poniżej przedstawiono analizę obrazującą wiek osób, u których Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie stwierdził choroby zawodowe w latach 2010-2018.

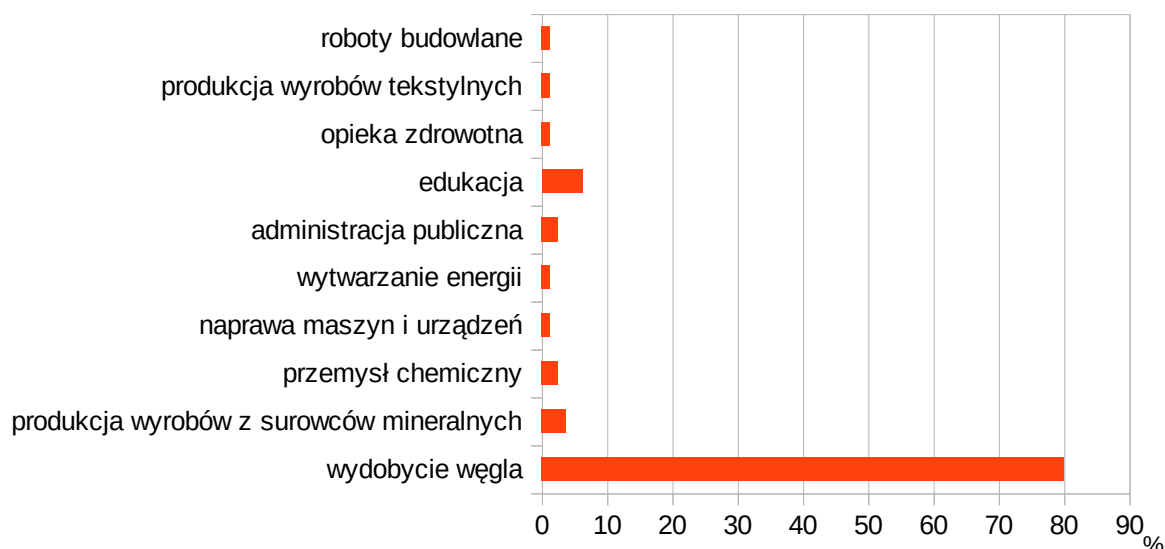

Wykres 13. Analiza obrazująca wiek osób, u których została stwierdzona choroba zawodowa.

W 2018 roku, najczęściej chorób zawodowych stwierdzono u osób w wieku pomiędzy 51 a 60 rokiem życia, które zawodowo były narażone na pył kamiennie-węglowy w podziemnych zakładach górniczych. Na wykresie 14 przedstawiono analizę procentową stwierdzonych chorób

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Pracy
---------------------	---

zawodowych w zależności od profilu działalności przedsiębiorstwa, w którym zatrudniony był pracownik, na przestrzeni ostatnich lat.

Wykres 14. Analiza ilości stwierdzonych chorób zawodowych w zależności od profilu działalności zakładu w latach 2010-2018.

5. Podsumowanie:

Liczba podmiotów gospodarczych objętych nadzorem Sekcji Higieny Pracy PSSE w Jaworznie **wzrosła do 537**, a tym samym **wzrosła liczba pracowników** objętych nadzorem. Analizując dane z prowadzonych czynności kontrolnych, w szczególności w zakresie:

a) ochrony pracownika przed szkodliwymi i uciążliwymi czynnikami środowiska pracy stwierdzono, że:

- w kilku skontrolowanych zakładach pracy stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych norm czynników szkodliwych dla zdrowia tj. pyłów, drgań mechanicznych i substancji chemicznych, których nie stwierdzano w tych obiektach w latach ubiegłych. Ujawnienie przekroczeń wynika z faktu, że pracodawcy zmienili sposób zatrudniania pracowników z umów cywilnoprawnych na umowy o pracę i powstał obowiązek wykonywania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy;
- zmalała liczba zakładów pracy, w których występują przekroczenia najwyższych dopuszczalnych natężeń szkodliwego dla zdrowia hałasu;
- pomimo niewielkiego wzrostu liczby zakładów, w których występuje narażenie pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne (powstanie nowych podmiotów leczniczych), znacznie zmalała liczba pracowników narażonych na te czynniki, co wynika głównie ze zmniejszenia liczby osób wykonujących pracę wydobywczą w podziemnych zakładach górniczych;
- pomimo wzrostu liczby zakładów stosujących czynniki o działaniu rakotwórczym, zmalała liczba pracowników narażonych na taki czynnik, co wynika z dostosowania się pracodawców do konieczności ograniczenia liczby osób narażonych, bądź zastąpienia czynnika rakotwórczego innym o mniej szkodliwym działaniu. Utrzymująca się liczba podmiotów, w których występuje narażenie na czynniki o działaniu rakotwórczym, wynika głównie ze stosowania na stanowiskach pracy benzyny, jako paliwa silnikowego zawierającego rakotwórczy benzen;

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Sekcja Higieny Pracy
---------------------	---

- na przestrzeni ostatnich lat liczba zakładów pracy, w których stwierdzone są nieprawidłowości utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Średnio w co czwartym, skontrolowanym zakładzie pracy stwierdzone są nieprawidłowości. Nadal w większości przypadków wynikają one z niewłaściwego stanu higienicznego i technicznego pomieszczeń pracy i pomieszczeń higieniczno-sanitarnych oraz z nieterminowego wykonywania badań i pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy;
- b) nadzoru nad wprowadzaniem i stosowaniem substancji i mieszanin chemicznych niebezpiecznych:
 - od kilku lat można zaobserwować wzrost liczby podmiotów stosujących i wprowadzających do obrotu chemikalia na terenie miasta Jaworzna;
 - zmalała liczba importerów chemikaliów na rzecz dalszych użytkowników będących formulatorami, a więc zmalała liczba podmiotów, które sprowadzały substancje chemiczne spoza terytorium Unii Europejskiej (głównie Chiny i Indie), na rzecz obrotu wewnątrzspółnotowego;
 - liczba nieprawidłowości stwierdzanych przy wprowadzaniu do obrotu substancji i mieszanin chemicznych niebezpiecznych na terenie miasta Jaworzna, utrzymuje się od kilku lat na podobnym poziomie (ok. 14% wszystkich stwierdzanych nieprawidłowości) i dotyczy głównie niewłaściwego oznakowania opakowań;
- c) zmniejszenia zagrożeń zdrowia publicznego wywołanych działaniem środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych:
 - w 2018 roku nie ujawniono żadnego stacjonarnego punktu sprzedaży środków zastępczych;
 - liczba zatruć nieznanymi substancjami chemicznymi, w tym tzw. „dopalaczami”, z roku na rok maleje i w 2018 roku w Jaworznie odnotowano tylko 8 przypadków;
 - na bieżąco prowadzony jest monitoring obiektów, w których - w latach ubiegłych - wprowadzane były do obrotu tzw. „dopalacze” oraz prowadzona jest stała współpraca z Komendą Miejską Policji;
- d) stwierdzanych chorób zawodowych:
 - liczba stwierdzanych chorób zawodowych w przeciągu ostatnich lat utrzymuje się na podobnym poziomie. Najczęściej stwierdzone są choroby zawodowe u osób zatrudnionych w podziemnych zakładach górniczych, w szczególności - w postaci pylicy płuc górników kopalń węgla.

Stan sanitarny w szkołach i innych placówkach oświatowo – wychowawczych oraz w placówkach wypoczynku dla dzieci i młodzieży

W 2018 roku objętych nadzorem było 101 obiektów dla dzieci i młodzieży, w tym 78 placówek stałych:

- 5 żłobków,
- 6 klubów malucha,
- 28 przedszkoli,
- 19 szkół podstawowych funkcjonujących samodzielnie,
- 3 zespoły szkół, w skład których wchodziły: przedszkola i szkoły podstawowe,
- 14 placówek z pobytem dziennym (świetlice środowiskowe, dom kultury, ognisko wychowawcze, Ośrodek Rehabilitacyjno – Wychowawczy dla Dzieci Niepełnosprawnych),
- 3 placówki rekreacyjne – sale zabaw dla dzieci,
- oraz 23 obiektów wypoczynku zimowego i letniego.

W nadzorowanych obiektach realizowano zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania dotyczące higieny i stanu technicznego pomieszczeń oraz sprzętu używanego w przedszkolach, szkołach, placówkach pobytu dziennego, placówkach wypoczynku zimowego i letniego.

Przedmiotem czynności kontrolnych prowadzonych w zakładach nauczania i wychowania było:

- egzekwowanie bieżącej czystości i warunków do utrzymania higieny,
- nadzorowanie stanu technicznego pomieszczeń i otoczenia,
- sprawdzanie przestrzegania przepisów dotyczących substancji i preparatów chemicznych,
- sprawdzanie przestrzegania przepisów dotyczących zakazu palenia tytoniu,
- ocena dostosowania mebli do wzrostu dzieci oraz higieniczna ocena rozkładów zajęć w wybranych obiektach.

Ogółem w 2018 roku przeprowadzono 163 kontrole.

Wydano **19** decyzji merytorycznych w tym:

- 11 decyzji represyjnych,
- 6 decyzji prolongujących termin realizacji zarządzeń,
- 2 decyzje zatwierdzające obiekt.

Zarządzenia decyzji wydanych w 2018 roku najczęściej dotyczyły:

- poprawy stanu technicznego budynków: odnowienia zniszczonych ścian i sufitów w salach zajęć, korytarzach, klatkach schodowych a także doprowadzenia powierzchni podłóg oraz stolarki okiennej do należytego stanu sanitarno-higienicznego.

W całości zrealizowane zostały zarządzenia 5 decyzji wydanych w 2009 r., 2011 r. i 2012 r., 2015 r. i 2018 r.

Częściowo zrealizowano zarządzenia 3 decyzji wydanych w 2011 r. i w 2018 r. W pozostałych przypadkach termin realizacji upływa w latach 2019 - 2020.

Stan sanitarny żłobków/klubów malucha

Ogółem przeprowadzono 9 kontroli sanitarnych. Stan sanitarno-higieniczny placówek określa się jako dobry. Własny teren rekreacyjny posiada 6 placówek. Dzieci z Klubu Dziecięcego „Alladyn” w Jaworznie, ul. Olszewskiego 40 mogą korzystać z placu zabaw i piaskownicy wspólnie z dziećmi z Niepublicznego Przedszkola „Alladyn”, mieszącego się pod tym samym adresem. Natomiast Żłobek „Zielone Wzgórze” w Jaworznie, ul. Insurekcji

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Higiena Dzieci i Młodzieży
---------------------	---

Kościuszkowskiej 58 posiada niewielki własny teren wokół placówki, dający możliwość werandowania i zabawy na świeżym powietrzu. Korzystają z niego również dzieci z Klubu Dziecięcego „Zielone Wzgórze” mieszczącego się pod tym samym adresem. Żłobek Miejski w Jaworznie, ul. 3-Maja 16 posiada własny ogrodzony teren rekreacyjny z możliwością werandowania i zabawy na świeżym powietrzu. Żłobek „Zielone Wzgórze Filia II” w Jaworznie, ul. Matejki 24H posiada własny wydzielony teren rekreacyjny z piaskownicą, znajdujący się kilkanaście metrów od obiektu. Natomiast obiekty mieszczące się pod adresem Jaworzno, ul. Katowicka 31D - Klub Dziecięcy „Mali Artyści” oraz Niepubliczne Przedszkole „Mali Artyści” korzystają ze wspólnego ogrodzonego placu zabaw z piaskownicą.

Pozostałe żłobki i kluby dziecięce na nadzorowanym terenie nie dysponują własnym terenem wokół placówki. Dzieci korzystają z pobliskich miejskich placów zabaw i terenów zielonych.

We wszystkich placówkach zapewniono dla dzieci odpowiednie higieniczne warunki do spożywania posiłków. Wszystkie placówki korzystają z wyżywienia dostarczanego przez firmy cateringowe.

Stan sanitarny przedszkoli

Ogółem w przedszkolach przeprowadzono 28 kontroli sanitarnych.

Bieżący stan sanitarny tych placówek ocenia się pozytywnie. We wszystkich przedszkolach zapewnione są odpowiednie warunki do wypoczynku, mycia rąk, przechowywania pościeli, odpowiednia temperatura pomieszczeń. Zastrzeżenia dotyczyły stanu technicznego.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w 2018 roku wydano:

2 decyzje zarządzające usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości oraz 1 decyzję zmieniającą termin realizacji decyzji wydanej w poprzednich latach.

Poprawy stanu technicznego w dalszym ciągu wymaga 5 przedszkoli:

Przedszkole Miejskie Nr 1, 4, 10, 12, 25.

Pozostały do wykonania zarządzenia dotyczące:

- doprowadzenia do należytego stanu technicznego stolarki okiennej w 3 przedszkolach (Nr 4, 10, 25),
- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-higienicznego ścian w 4 przedszkolach (Nr 1, 4, 10, 12).

W wyniku prowadzonej działalności uzyskano poprawę stanu sanitarno – higienicznego w 4 przedszkolach, w których przeprowadzono częściową wymianę stolarki okiennej, częściowy remont ścian, sufitów i posadzki:

- Przedszkole Miejskie Nr 25 w Jaworznie, ul. Mościckiego 25,

oraz remont posadzki:

- Przedszkole Miejskie Nr 1 w Jaworznie, ul. Szymanowskiego 10,
- Przedszkole Miejskie Nr 15 w Jaworznie, ul. Azot 16,

a także wykonano generalny remont z rozbudową wszystkich węzłów sanitarnych:

- Przedszkole Miejskie Nr 18 w Jaworznie, ul. Na Stoku 12.

Ergonomia mebli w przedszkolach

W 2018 r. przeprowadzona została ocena dostosowania mebli edukacyjnych do wzrostu dzieci w 8 przedszkolach. Przebadano **247** dzieci – wszystkie badane dzieci siedziały w meblach dostosowanych do wzrostu.

Ogólna liczba dzieci siedzących **prawidłowo - 247** co stanowiło **100 % ogólnej liczby badanych dzieci.**

Stan sanitarno-techniczny szkół

Ogółem w szkołach w 2018 r. przeprowadzono 45 kontroli. Bieżący stan sanitarny ocenia się pozytywnie. Zastrzeżenia dotyczą w większości stanu technicznego.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Higiena Dzieci i Młodzieży
---------------------	---

W związku ze stwierdzonymi podczas kontroli sanitarnych nieprawidłowościami wydano 8 decyzji administracyjnych oraz 5 decyzji prolongujących termin realizacji zarządzeń decyzji. Poprawy stanu technicznego wymaga – 12 szkół:

- Szkoła Podstawowa Nr 3, 5, 6, 8, 9, 15, 16, 17, 18, 19,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 1,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 2.

Pozostały do wykonania zarządzenia dotyczące:

odnowienia zniszczonych ścian i sufitów poszczególnych pomieszczeń, węzłów sanitarnych, doprowadzenia do należytego stanu technicznego powierzchni posadzek, remontu sali gimnastycznej, częściowej wymiany stolarki okiennej, remontu placu przed wejściem do szkoły.

W wyniku prowadzonej działalności poprawę stanu sanitarno – technicznego uzyskano w 2 szkołach, w których doprowadzono do należytego stanu sanitarno-higienicznego ściany i sufit w pomieszczeniu sali chemicznej (SP Nr 18, ul. Ks. A. Mrocza 53 c, 43-600 Jaworzno) a także oddano boisko z łapaczami i ogrodzeniem oraz zapewniono nowe węzły sanitarne dla dzieci w nowym skrzydle sportowym szkoły (SP Nr 19, ul. Kasztanowa 33, 43-600 Jaworzno).

Urządzenia sanitarne w szkołach

Wszystkie obiekty nadzorowane spełniają standardy dostępności do urządzeń sanitarnych. Odpowiednią liczbę uczniów przypadających na 1 oczko ustępowe i/ lub umywalkę stwierdzono w 22 szkołach (100% ogólnej liczby nadzorowanych szkół). W ubiegłym roku sprawozdawczym przeprowadzono generalny remont z rozbudową pomieszczeń nieużytkowanych, przylegających do budynku szkoły Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Nr 3 w Jaworznie, ul. Koszarowa 20. Nowe pomieszczenia zostały przeznaczone na sale zajęć, szatnię oraz węzły sanitarne dla oddziałów przedszkolnych, a także na pomieszczenia wydawalni i zmywalni naczyń stołowych oraz jadalni dla dzieci. Po oddaniu do użytku nowych węzłów sanitarnych dla dzieci w obiekcie spełniono wymagania dotyczące standardów dostępności do urządzeń sanitarnych.

Żywnienie i dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach

Żywnienie prowadzone jest przez 19 stołówek szkolnych. Na ogólną liczbę **2119** wydawanych codziennie obiadów, finansowych przez MOPS, Parafię lub sponsorów prywatnych składało się **118** obiadów, co stanowi **5 %** ogólnej liczby wydawanych obiadów w szkołach. Codziennie wydawanych przez stołówki II śniadań było – 282. Ponadto uczniowie mają możliwość zakupu kanapek, sałatek, owoców w punktach handlowych mieszczących się w szkołach.

W porównaniu do 2017 roku liczba szkół prowadzących żywnienie w formie obiadów nie zmieniła się.

Akcja „Program dla szkół” czyli „Szlanka mleka” i „Owoce, warzywa w szkole”

Akcja „Szlanka mleka” prowadzona była w 18 szkołach podstawowych i 3 zespołach szkół, co stanowi 95% ogólnej liczby nadzorowanych placówek szkolnych.

Ogółem z akcji „Szlanka mleka” skorzystało 3095 uczniów.

Akcja „Owoce i warzywa w szkole” prowadzona była w 18 szkołach podstawowych i 3 zespołach szkół, co stanowiło 95% ogólnej liczby szkół podstawowych funkcjonujących samodzielnie i w zespołach szkół.

Ogółem z akcji „Owoce i warzywa w szkole” skorzystało 4 020 uczniów klas I - V szkół podstawowych oraz zespołów szkół.

Badania problemowe w 2018 roku wykonywane przez pracownika stanowiska ds. dzieci i młodzieży PSSE Jaworzno dotyczyły:

- dostosowania mebli edukacyjnych w przedszkolach
- dostosowania mebli edukacyjnych w szkołach podstawowych w klasach I- III

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Higiena Dzieci i Młodzieży
---------------------	---

- rozkładów zajęć.

rok	ogółem zmierzonych dzieci	ocenionych rozkładów
2018	666	118

Pomiary mebli edukacyjnych i wysokości podkolanowej dzieci przeprowadzono w:
 - 8 przedszkolach (Niepubliczne Przedszkole J. Gancarczyk, Przedszkole Niepubliczne i Klub Dziecięcy „Alladyn”, Przedszkole Niepubliczne „Genesis Sp. z o.o.”, Niepubliczne Przedszkole „Różowe Okulary”, Przedszkole Miejskie Nr 5, 7 i 18) oraz w 8 szkołach podstawowych (Szkoła Podstawowa Nr 9 – w kwietniu i w grudniu 2018 r., Uniwersytecka Katolicka Szkoła Podstawowa w Jaworznie, Szkoła Podstawowa Nr 4, 7, 14, 16 i Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 2).

Nazwa zakładu	Ogólna liczba	skontrolowanych	zmierzonych dzieci	siedzących nieprawidłowo
Przedszkola funkcjonujące samodzielnie i w zespołach	31	8	247	0
Szkoły Podstawowe funkcjonujące samodzielnie i w zespołach	22	8	419	0
Razem:	53	16	666	0

W 2018 r. w badanych przedszkolach i szkołach dzieci siedziały w meblach dostosowanych do ich wzrostu. W porównaniu do 2017 r. sytuacja w /w zakresie nie uległa zmianie.

Higieniczna ocena rozkładu zajęć

Ocenę rozkładów zajęć przeprowadzono w 8 szkołach podstawowych: Nr 5, 6, 8, 9, 18, 20, 22 i Uniwersyteckiej Katolickiej Szkole Podstawowej w Jaworznie, co stanowiło 36% ogólnej liczby szkół podstawowych funkcjonujących samodzielnie i w zespołach szkół.

W 2018 r. oceniane rozkłady były prawidłowe.

W porównaniu do 2017 r. sytuacja w /w zakresie nie uległa zmianie.

Higieniczna ocena rozkładów zajęć za 2018 rok – opracowanie tabelaryczne

Nazwa zakładu	liczba szkół skontrolowanych	liczba szkół badanych	skontrolowanych oddziałów	stwierdzono nieprawidłowych
Szkoły Podstawowe (samodzielne i w zespołach)	19	8	118	0
Gimnazja (samodzielne i w zespołach)	0	0	0	0
Razem:	19	8	118	0

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Higiena Dzieci i Młodzieży
---------------------	---

Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi w szkołach

W szkołach prowadzony był także nadzór nad przestrzeganiem przepisów wykonawczych do ustawy o substancjach i preparatach chemicznych. Placówki, które posiadały na stanie substancje i mieszaniny chemiczne posiadają aktualny spis tych substancji oraz ich karty charakterystyk.

Sale gimnastyczne

Zastępczą salę gimnastyczną, bez zaplecza sanitarnego posiada 1 szkoła - Szkoła Podstawowa Nr 9. Od roku 2018 w Szkole Podstawowej Nr 19 oraz Nr 22 funkcjonują nowe boiska z łapaczami. W 4 szkołach warunki do prowadzenia zajęć WF są niewystarczające, pomimo posiadanej infrastruktury do prowadzenia zajęć WF (zajęcia odbywają się również na korytarzu):

- Szkoła Podstawowa 15 Jaworzno, ul. Leśna 49,
- Szkoła Podstawowa Nr 16 Jaworzno, ul. 3-ego Maja 18,
- Szkoła Podstawowa Nr 20 Jaworzno, ul. Nauczycielska 12,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 1 (Szkoła Podstawowa Nr 1) Jaworzno, ul. Matejki 3.

Nadzór nad gabinetami profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach

Wszystkie gabinety wyposażone są w punkt poboru wody ciepłej i zimnej, mają zapewnione odpowiednie warunki do mycia rąk. W szkolnych gabinetach nie wykonuje się szczepień ochronnych, badań lekarskich - są one przeprowadzane w rejonowych przychodniach lekarskich.

Pomiary natężenia oświetlenia sztucznego w szkołach

W roku 2018 pracownicy Oddziału Badań i Pomiarów na Stanowiskach Pracy w Laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach prowadzili pomiary natężenia oświetlenia w salach zajęć w dwóch placówkach szkolnych:

- Szkole Podstawowej Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi, ul. Kasprzaka 6 ,
- Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 2, ul. Chropaczówka 101.

Oceną objęto zarówno sale lekcyjne, salach gimnastyczne oraz innych pomieszczenia dydaktyczne, a także trakty komunikacyjne szkół.

Oświetlenie sztuczne (wyniki)

Rodzaje placówek	Oświetlenie sztuczne			
	Liczba skontrolowanych pomieszczeń		Liczba i procent pomieszczeń, w których stwierdzono oświetlenie niezgodne z normą	
	2017	2018	2017	2018
Przedszkola	0	0	0	0
Szkoły podstawowe	28	19	24(86%)	17(89%)
Gimnazja	0	0	0	0
Zespoły szkół	0	17	0	16(94%)
Inne placówki	0	0	0	0
Razem	28	36	24 (86%)	33(91%)

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2018 r. Higiena Dzieci i Młodzieży
---------------------	---

Nadzór nad placówkami z pobytem dziennym i placówkami rekreacyjnymi

Ogółem w/w placówkach przeprowadzono 18 kontroli.

Bieżący nadzór wykazał 1 obiekt w złym stanie technicznym. Nie stwierdzono obiektów w złym stanie higieniczno-sanitarnym. W porównaniu z rokiem 2017 r. sytuacja higieniczna poprawiła się, natomiast techniczna pogorszyła.

Nadzór nad placówkami wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży

W okresie ferii zimowych i letnich zorganizowano wypoczynek dla dzieci i młodzieży w formie półkolonii. Z wypoczynku zorganizowanego w miejscu zamieszkania skorzystało 705 dzieci. W 13 placówkach zapewnione było dożywianie. Ogółem w/w placówkach przeprowadzono 19 kontroli. We wszystkich placówkach zorganizowanego wypoczynku dla dzieci zapewnione były odpowiednie warunki sanitarno-higieniczne.

Dzieci z placówek, w których nie zapewniono opieki medycznej mogły korzystać z opieki medycznej w przychodniach rejonowych.

Ponadto w świetlicach środowiskowych w okresie wakacji i ferii zimowych były organizowane zajęcia dla dzieci: zabawy, gry, konkursy, wycieczki, nauka jazdy konnej, wyjazdy do kina, na basen.

Podsumowanie i wnioski

Stan sanitarny placówek nauczania i wychowania ocenia się pozytywnie. Stan techniczny placówek ulega systematycznej poprawie. Współpraca z samorządem terytorialnym układa się dobrze.

W 2018 r. w całości zrealizowanych zostało 6 decyzji wydanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie, w tym: 1 z 2009 r., 1 z 2011 r., 1 z 2012 r., 1 z 2015 r., 1 z 2018 r.

Natomiast częściowo zrealizowane zostały zarządzenia 3 decyzji: 1 z 2011 r. i 2 z 2018 r.

Celem dalszej poprawy warunków sanitarnych w placówkach oświatowo-wychowawczych należy:

1. Systematycznie prowadzić bieżące i kapitalne remonty w obiektach.
2. Uwzględnić w planach wieloletnich dalszą poprawę warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.
3. Doposażyć szkoły i przedszkola w meble edukacyjne z certyfikatem dostosowane do wzrostu dzieci.
4. Doposażyć szkolne sale chemiczne w odpowiedni sprzęt, certyfikowane meble do przechowywania chemikaliów oraz substancje chemiczne.

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Zakres działania pionu Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego obejmuje zadania wynikające z Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Należą do nich:

1. Projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oraz studium.

W 2018r. uzgodniono 5 projektów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego: dla terenu: „Pieczyńska”, „Warpie”, „Jeleń” (ponowne uzgodnienie po zmianach), rejon „ul. Piekarskiej”, rejon „ul. Wandy”.

– Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Pieczyńska” to teren usytuowany w północnej części miasta na obszarze jednostek Szczakowa – Pieczyńska i fragmentu Ciężkowic. Obszar opracowania obejmuje powierzchnię 186,1ha. Centralna część obszaru zajmuje w większości ukształtowana zabudowa, skupiona wzdłuż lokalnych ulic. Dominującym elementem jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca z niewielkim udziałem zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usługowej oraz pojedyncza zabudowa terenami produkcyjnymi. W północnej części Pieczyńsk znajdują się lasy (do ul. Bukowskiej) oraz teren rekultywowanego składowiska odpadów komunalnych wraz z otaczającymi terenami, natomiast wschodnią granicę planu wyznacza linia kolejowa nr 669 relacji Jaworzno-Szczakowa – Pieczyńska.

– Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu „Jeleń” obejmuje obszar o powierzchni około 1053 ha, położony jest w południowo – zachodniej części miasta Jaworzno, w obszarze granic części dzielnic podmiejskich Jeleń i Bory. Południową granicę terenu opracowania wyznacza częściowo autostrada A4, następnie granica kompleksu zabudowy produkcyjno-usługowej po wschodniej stronie ulicy Inwestycyjnej, dalej ulica Wiosny Ludów i północna granica terenów leśnych. Zachodnią granicę terenu opracowania wyznacza granica administracyjna z gminą Mysłowice. Obszary zainwestowane obejmują w większości zabudowę mieszkaniową o niskiej intensywności z towarzyszącymi usługami skupioną wzdłuż lokalnych dróg. Przeważającą część obszaru opracowania zajmują tereny otwarte, biologicznie czynne (tereny rolne, użytki zielone, nieużytki porolne oraz fragmenty lasów i zadrzewień).

– Miejscowy plan zagospodarowania terenu dla „WARPIA” obejmuje teren o powierzchni 125,30 ha, w większości ukształtowanej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej oraz usługowej. W części północnej i wschodniej rozciągają się użytki rolne, w większości odłogowane. Główne osie komunikacyjne terenu oraz przebiegająca centralnie ulica Św. Wojciecha z wyłączeniem obwodnicy północnej Jaworzna, zapewniają powiązania zewnętrzne. Teren usytuowany jest w centralnej części miasta i granicami wyznacza ciąg ulic Podwale i Obrońców Poczty Gdańskiej. Od północy opracowanie sięga w rejon ROD Warpie, Geosfery i pomnika przyrody „Uroczysko sodowa Góra”, natomiast od wschodu granice wyznacza ul. Sławkowska. Celem planu było uporządkowanie struktury przestrzennej oraz ustalenie przeznaczenia i zasad zagospodarowania zabudowy, wynikające ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, przyjętego uchwałą Rady Miejskiej w Jaworznie nr IV/17/2015 z dnia 29 stycznia 2015r.

– Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ul. Wandy w Jaworznie, obejmuje obszar o powierzchni ok. 1,57 ha (ok. 1,24 ha obejmuje teren przeznaczony pod zabudowę mieszkaniową niską wielorodzinną i jednorodzinną, teren o powierzchni ok. 0,34 ha przeznaczony na teren drogi publicznej). Obszar obejmuje tereny porolne, odłogowane, naturalnie pokryte roślinnością, położone na zachód od ul. Kołłątaja, pomiędzy ul. Wandy i ul. Krakusa. Obowiązujący plan, podobnie jak projektowany, cały obszar przeznacza pod zabudowę, zmienia się jednak planowana funkcja terenu. Głównym celem planu była weryfikacja ustaleń dotychczas obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu przeznaczonego pod zabudowę w rejonie ul. Kołłątaja – zachód.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna za 2018 r. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny
---------------------	--

Dotychczasowe przeznaczenie terenu, obejmowało przede wszystkim teren przeznaczony pod realizację usług, handlu, gastronomii i rzemiosła oraz usług sportowo – rekreacyjnych (08 UHGR/US) oraz fragmenty odcinków dróg publicznych (05 D1/2 i 09 D1/2), a także fragment terenu jednorodzinnej zabudowy mieszkaniowo – usługowej (12 MN/U).

– Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla rejonu ul. Piekarskiej – obejmuje obszar o powierzchni ok. 32,8 ha usytuowany w centralnej części miasta na styku Podwala, Niedzielisk i Leopolda. Obejmuje w południowej części zabudowę mieszkaniową wielorodzinną i fragmentarycznie jednorodzinną usługową i przemysłową (czynny szyb wentylacyjny Leopold oraz zbiorniki ppoż. ZG Sobieski).

Wydano 2 opinie - uzgodnienie zakresu i stopienia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego: „ul. Wandy” oraz „Strefa Południe”.

Wg informacji uzyskanych w Urzędzie Miejskim w Jaworznie miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego jest objętych 69% powierzchni terenu objętego nadzorem PPIS w Jaworznie.

W przypadku terenu, na którym nie ma aktualnego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Urząd Miejski w Jaworznie występuje do PPIS o uzgodnienie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu lub uzgodnienie lokalizacji inwestycji celu publicznego. W 2018 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał tylko 3 uzgodnienia dla warunków zabudowy w formie pisma. Uzgodnienia dotyczyły inwestycji prywatnych takich jak: budowa, rozbudowa, przebudowa budynków mieszkalnych jednorodzinnych, garażu i adaptacja poddasza na mieszkanie.

2. Zagadnienie polegające na **uzgodnieniu przedsięwzięć na etapie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych.**

Pierwszym etapem na drodze postępowania w sprawie decyzji środowiskowej jest zajęcie stanowiska w formie opinii sanitarnej, w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby, co do zakresu raportu o oddziaływania na środowisko – w 2018 roku zostało wydanych 12 opinii. W sześciu przypadkach odstąpiono od konieczności sporządzenia raportu, w pozostałych sześciu przypadkach wydano opinie w sprawie konieczności jego sporządzenia i zakresu raportu zgodnego z art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. – o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowiska (Dz. U. z 2018r, poz. 2081 z późn. zm.).

Opinie o braku konieczności sporządzenia raportu wydane zostały dla następujących przedsięwzięć:

- budowa sieci kanalizacyjnej dla rejonu Jeleń Łęg,
- budowa farmy fotowoltaicznej na terenie ul. Jana Pawła II i Sportowej,
- zabudowa dwóch zbiorników naziemnych na olej napędowy o poj. 5 tys. litrów na terenie zakładu przemysłowego DOM-STYR przy ul. Martyniaków
- budowa instalacji selektywnej redukcji tlenków azotu na kotle nr 2 i 3 przy ul. Promiennej
- instalacja odsiarczania spalin dla bloków nr 2, 3 w Tauron Wytwarzanie przy Elektrowni II i Elektrowni III,
- modernizacja linii 220 kV- Byczyna – Jamki, Byczyna – Koksochemia, która została ostatecznie przekazana do rozpatrzenia do ŚPWIS w Katowicach.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna za 2018 r. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny
---------------------	--

Wydano opinie o konieczności sporządzenia raportu dla następujących przedsięwzięć:

- rozbudowa istniejącej instalacji do produkcji mieszanek budowlanych o 2 silosy (...) przy ul. Promiennej,
- adaptacja istniejącego budynku na zakład rozbioru mięsa i pakowania mięsa ul. Matejki 46,
- przetwarzanie odpadów innych niż niebezpieczne przez EXIMPOL RECYCLING Sp. z o.o.,
- budowa nowego wiaduktu drogowego nad linią kolejowa Dąbrowa Górnicza – Kraków.

Drugim etapem postępowania jest wydanie uzgodnienia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji planowanego przedsięwzięcia.

W 2018 r. były wydane **3 uzgodnienia** przed wydaniem decyzji środowiskowej:

- pierwszym przedsięwzięciem była inwestycja z § 3 ust. 1 pkt. 5, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2010 r. – w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U z 2016 poz. 71) dotycząca „**Budowa małej elektrowni Wodnej w km 23+058 biegu rzeki Przemszy w Jaworznie**. Projektowana Mała Elektrownia Wodna wiązać się będzie z budową jazu zastawkowego w korycie rzeki Przemsza, który jest niezbędny do piętrzenia wody rzeki do rzędnej 241,35 m n.p.m. oraz budynku elektrowni z turbiną Kaplana o mocy 400 kW. Do turbiny wodę będą doprowadzały i odprowadzały kanały, a przed kanałem dopływowym zostaną zainstalowane kraty pozwalające na zatrzymanie większych zanieczyszczeń. Woda z kanału zassysana będzie w komorze turbiny. W technologii wykorzystywany będzie generator, który zamieni energię mechaniczną turbiny w energię elektryczną. Zastosowany zostanie generator o mocy 400 kW i napięciu wyjściowym równym 400V. Przyłączenie elektrowni do sieci wiąże się z potrzebą zastosowania transformatora, do którego zostanie wprowadzana energia wytworzona przez generator. Przesył mocy będzie odbywał się drogą napowietrzną do najbliższej sieci dystrybucyjnej. Planowana jest również budowa przepławki dla ryb z naturalnych materiałów. Wysoki brzeg koryta rzeki w tym rejonie, od 3 do ponad 4 metrów powyżej lustra wody i możliwość spiętrzenia wody do uzyskania piętrzenia 2,45 m tworzą odpowiednie miejscowe warunki oraz potencjał do budowy małej elektrowni wodnej. Założone piętrzenie spowoduje wypełnienie koryta rzeki w około 2/3 wysokości, pozostawiając wolną przestrzeń przeciwpowodziową. Konstrukcja jazu zapewni dostateczny przepływ gwarantujący skuteczny spływ wielkich wód. Spowolnienie nurtu w obrębie cofki zredukuje w tym rejonie erozję denną, hamując niekorzystny jej wpływ na istniejące umocnienia brzegów oraz na fundamenty mostów przeprawy kolejowej.
- **drugie przedsięwzięcie** to inwestycja z § 3 ust. 1 pkt. 58 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2010 r. – w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U z 2016 poz. 71), dotycząca „Prac na liniach kolejowych nr 132, 138,147,161,180, 654, 655, 657, 658, 699 na odcinku Gliwice – Bytom – Chorzów, Mysłówice Brzezinka – Oświęcim oraz Dorota – Mysłówice.

Jak wynika z raportu o oddziaływaniu na środowisko, przez teren miasta Jaworzno przebiega objęty inwestycją odcinek linii kolejowej nr 180. Linia kolejowa nr 180 (odcinek objęty inwestycją) przebiega również przez miasto Sosnowiec i Mysłówice. Linia na przeważającym odcinku (ok. 66%) przebiega przez obszary leśne (miasta Jaworzno i Sosnowiec). Na trasie występują również tereny zurbanizowane (ok. 37%) – zabudowa miejska, tereny komunikacyjne, kopalnie i wyrobiska. Tereny rolne stanowią ok. 5%, zaś tereny podmokłe ok. 3%. Przedmiotowa inwestycja realizowana będzie na odcinkach o długości 62,652 km. Realizacja inwestycji ma na celu przywrócenie parametrów techniczno – eksploatacyjnych na przedmiotowych liniach kolejowych, co wpłynie na: zmniejszenie kosztów bieżącego utrzymania infrastruktury (dzięki zastosowaniu elementów o wysokiej niezawodności i trwałości oraz w wyniku likwidacji zbędnej infrastruktury); poprawę jakości środowiska, ograniczając negatywne oddziaływania linii kolejowej na środowisko i poprawę bezpieczeństwa ruchu kolejowego. W ramach prac na przedmiotowych odcinkach

linii kolejowych przewidziano następujące prace i działania: wymiana nawierzchni torów i rozjazdów w oparciu o istniejące układy torowe (przy czym dopuszcza się niewielkie modyfikacje układów torowych, jak również likwidację zbędnych połączeń rozjazdowych oraz likwidację zbędnej infrastruktury); wycinka drzew i krzewów wzdłuż linii kolejowych w pasie 15 m od toru oraz w trójkątach widoczności na przejazdach kolejowych; odbudowa lub wykonanie nowego odwodnienia torów, rozjazdów i przejazdów kolejowych wraz z oczyszczeniem, udroźnieniem istniejących rowów odwadniających lub wykonanie nowych rowów; remont i przebudowa obiektów inżynieryjnych; wymiana sieci trakcyjnej; dostosowanie i przebudowa urządzeń sterowania ruchem kolejowym; remont i budowa obiektów kubaturowych oraz likwidacja zbędnych obiektów; wymiana urządzeń energetyki; likwidacje na szlakach i stacjach istniejących tzw. „dzikich przejść” (wykonanie wygrodzeń po obu stronach linii kolejowej i po zewnętrznych stronach pasa technologicznego).

- **trzecie przedsięwzięcie** to inwestycja z § 3 ust. 1 pkt. 80, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2010 r. – w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U z 2016 poz. 71), dotycząca „Lokalizacja instalacji do sporządzania mieszanek odpadów innych niż niebezpieczne w kierunku wytworzenia paliwa alternatywnego w celu przygotowania ich do dalszego wykorzystania – instalacja do przetwarzania odpadów innych niż niebezpieczne” planowanego do realizacji w Jaworznie przy ul. Fryderyka Chopina 100G przez firmę CLIF Sp. z o. o. z siedzibą w Skawinie. Inwestycja nie została uzgodniona pozytywnie, z uwagi na to, iż posiadała wiele niejasności i braków uniemożliwiających jej pozytywne zaopiniowanie, a także stwierdzono że PPIS w Jaworznie nie uczestniczył w postępowaniu na etapie zapytania o konieczność sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko. Wystosowano pismo z uwagami oraz postanowienie o przedłużeniu załatwienia sprawy do 19 stycznia 2019r.

Przy uzgadnianiu przedsięwzięć na etapie decyzji środowiskowych zwracano uwagę na ochronę zdrowia ludzkiego i ochronę środowiska poprzez zapewnienie ludziom przebywającym w bezpośrednim sąsiedztwie inwestycji odpowiednich warunków życia.

Szczególną uwagę na tym etapie uzgadniania zwracano na:

- ochronę przed nadmiernym hałasem i zanieczyszczeniem powietrza poprzez egzekwowanie rozwiązań, które zapewnią spełnienie norm określających dopuszczalne stężenia i natężenie czynników szkodliwych dla zdrowia ludzi i elementów środowiska,
- właściwą gospodarkę wodno-ściekową, w tym zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem gleby oraz wód powierzchniowych i podziemnych oraz prawidłową gospodarkę odpadami (gromadzenie i unieszkodliwianie).

3. Uzgodnienia dokumentacji projektowej i koncepcji.

W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego dokonano **uzgodnień dla 25 dokumentacji projektowych**, w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, w tym 5 uzgodnień negatywnych. Uzgodnienia dotyczyły takich inwestycji jak: obiekty handlowo – usługowe, lokale gastronomiczne, gabinety fryzjerskie, kosmetyczne, żłobek, klub malucha, obiekty magazynowe, hala produkcyjna, ekologiczna pralnia, zmodernizowany budynek przychodni lekarskiej, budynek biurowo-produkcyjny (produkcja kosmetyków, poligrafia i minibrowar).

4. Uczestnictwo w dopuszczeniu do użytkowania obiektów i dokonywane odbiory w związku ze zmianą sposobu użytkowania obiektu lub jego części, modernizacją technologii, itp.

W ramach działalności Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego zostały przeprowadzone **94 kontrole, w tym 2 w trakcie budowy.**

W oparciu o art. 56 ustawy Prawo Budowlane dokonano odbioru **49** obiektów i wydano stanowisko w formie opinii sanitarnej, zostało także wydane **1 stanowisko** jako sprzeciw na użytkowanie obiektu. W oparciu o art. 3 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej dokonano odbioru i wydano **43 opinie sanitarne** stwierdzające spełnienie wymagań sanitarno –

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna za 2018 r. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny
---------------------	--

higienicznych, w związku ze zmianą sposobu użytkowania części lub całych obiektów. Obiekty które podlegają nadzorowi bieżącemu były kontrolowane i dopuszczone do użytku przy współdziałaniu nadzoru bieżącego poszczególnych sekcji, dokonywane są one w przypadkach innych niż pozwolenie na budowę.

Dopuszczone do użytkowania obiekty to:

- obiekty żywnościowo żywieniowe: sklepy ogólnospożywcze, sklep mięsno-wędliniarski, lokale gastronomiczne, punkty małej gastronomii, modernizowane kuchnie – stołówki przy istniejących szkołach podstawowych i przy ośrodku szkoleniowym „Cargo”,
- obiekty służby zdrowia: dwie przychodnie, 2 gabinety stomatologiczne,
- obiekty będące pod nadzorem higieny komunalnej tj.: zakłady kosmetyczne, fryzjerskie, pralnia oraz przychodnia POZ-tu (część administracyjno-socjalna), przychodnia po modernizacji (celem dostosowania do aktualnie obowiązujących przepisów),
- dwa nowe przedszkola i dwa żłobki, kluby dziecięce, jadalnia z wydawalnią posiłków,
- obiekty produkcyjne tj. zakład produkcji mebli, drukarnia elementów do urządzeń AGD, poligrafia, warsztaty samochodowe, dwie stacje kontroli pojazdów, myjnia samochodowa, hale magazynowe, hale produkcyjne wraz z zapleczem socjalno-biurowym, laboratorium przemysłowe wraz z częścią biurową i socjalną, budynek rozdzielni,
- budynki mieszkalne wielorodzinne.

W roku 2018 najczęściej otwieranymi obiektami przez mieszkańców Jaworzna były obiekty usługowe fryzjersko-kosmetyczne oraz obiekty typu przemysłowego tj. hale produkcyjne, magazynowo-produkcyjne, obiekty usługowe dotyczące obsługi samochodowej, laboratorium (przy produkcji kosmetyków).

W trakcie kontroli obiektów zgłaszanych do odbioru, pracownicy Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego spotykają się z nieprawidłowościami, związanymi z brakiem lub nieprawidłowo wykonaną wentylacją w obiekcie, brakiem punktów wodnych – zasadniczo z brakiem zgodności wykonania obiektu z dokumentacją projektową. Nadal podczas odbiorów napotykana jest sytuacja, że obiekt zgłaszany jest do odbioru, podczas gdy na terenie inwestycji trwają jeszcze prace budowlane, wykończeniowe. Wówczas odstępowano od czynności kontrolnych.

W trakcie odbiorów obiektów zwracano uwagę na rozwiązania techniczno – użytkowe, w szczególności na realizację obiektów zgodnie z uzgodnioną dokumentacją projektową. Sprawdzano, czy są zagwarantowane odpowiednie warunki dla pobytu ludzi, warunki pracy, właściwe ciągi technologiczne w obiektach gastronomicznych oraz czy stosowane materiały budowlane i wykończeniowe są właściwe pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych.

Zostało wydanych **114 decyzji płatniczych** za czynności związane z kontrolami do opinii sanitarnych dla nowo odbieranych obiektów i uzgodnieniami dokumentacji projektowej.

Wydanie decyzji poprzedzane było wydaniem zawiadomienia, które to również zostały wskazane w MZ (w poz. 38).

W poz. 29 działu II MZ-45 znajdują się pozycje wydane przez sekcję HKiŚ i sekcję Epidemiologii o spełnieniu wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą – w 2018 roku wydanych zostało **10 stanowisk**.

5. Współpraca z innymi organami.

Urząd Miejski w Jaworznie Wydział Urbanistyki i Architektury – wyrażanie opinii w związku ze zmianą sposobu użytkowania pomieszczeń oraz Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa – uzgadnianie decyzji środowiskowych dla planowanych inwestycji. Współpraca układa się poprawnie.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna za 2018 r. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny
---------------------	--

Do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego – przesyłane są wydawane stanowiska w oparciu o art. 56 ustawy Prawo Budowlane, w związku z dopuszczeniem do użytkowania. W 2018 roku było wydanych 50 stanowisk z art. 56 prawo budowlane (w tym jeden sprzeciw).

6. Podsumowanie pracy Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego za 2018 r.

Z tabelarycznego zestawienia wynika, iż wzrosła liczba uzgodnionych dokumentacji projektowych w 2018 r. o 3 sztuki. Zdecydowana większość dokumentacji projektowych, które były przedstawiane podczas odbiorów posiadała uzgodnienia pod względem sanitarno-higienicznym, dokonywane przez rzeczoznawców d/s sanitarno-higienicznych. W 2018r. ilość przeprowadzonych kontroli sanitarnych związanych z odbiorami znacznie wzrosła w stosunku do roku 2017 – o 30 kontroli.

Najwięcej obiektów które były odbierane to zakłady fryzjersko-kosmetyczne, które powstają jako własna działalność dofinansowywana ze środków urzędu pracy. Na terenie Miasta Jaworzna dominującym kierunkiem były obiekty przemysłowe, głównie rozbudowa istniejących zakładów o hale produkcyjne, magazynowe. Wiele obiektów powstało w istniejących strefach przemysłowych, a także w nowej rozwijającej się strefie przy ul. Wojska Polskiego, ul. Lema – obiekty typu przemysłowego tj. hale produkcyjne, magazynowo –produkcyjne, usługowe dotyczące obsługi samochodowej, laboratorium przy produkcji kosmetyków.

Na terenie Miasta Jaworzna dominującym kierunkiem były obiekty przemysłowe, głównie rozbudowa istniejących zakładów o hale produkcyjne, magazynowe, powstają również nowe obiekty głównie w strefach przemysłowych.

W zakresie obiektów żywnościowych były to oprócz sklepów, także punkty gastronomiczne, drobne wytwórstwo (PIZZA, Ciasta domowe), modernizowane stołówki przy szkołach i przedszkolach.

W zakresie uzgadniania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego liczba uzgodnień pozostała na podobnym poziomie w stosunku do 2017r. Liczba wydanych stanowisk do procedury związanej z uzgodnieniami przed decyzją środowiskową wydawaną przez Urząd Miasta Jaworzna jest porównywalny w stosunku do lat poprzednich. W 2017r. zajęto 13 stanowisk, a w 2018r. 12 stanowisk, dot. wyrażenia opinii o konieczności sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko i jego zakresu. Zajęto także 3 stanowiska odnośnie decyzji środowiskowej.

OŚWIATA ZDROWOTNA

Działania w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w 2018 roku wynikały z założeń Narodowego Programu Zdrowia, wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego i Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz sytuacji epidemiologicznej.

Podejmowane przedsięwzięcia prozdrowotne miały na celu zapobieganie chorobom zakaźnym oraz kształtowanie wśród społeczeństwa właściwych postaw i zachowań prozdrowotnych.

W 2018 roku w zakresie oświaty zdrowotnej inicjowane, organizowane i koordynowane były następujące programy oraz akcje prozdrowotne:

Program edukacyjny pt. „Trzymaj Formę!”

Celem programu jest zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie.

Program adresowany jest do uczniów szkół gimnazjalnych i klas V-VI szkół podstawowych oraz ich rodziców i opiekunów.

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowany był w 13 szkołach podstawowych oraz z udziałem 1423 uczniów.

Program w placówkach szkolnych realizowano z wykorzystaniem różnych form zajęć: np. układanie jadłospisów zgodnie z zasadami zbilansowanej diety, przyrządzanie surówek, kanapek, wyciskanie soków, prelekcje, rajdy piesze i rowerowe, spotkania z ekspertami z zakresu żywienia.

We współpracy z Sekcją Żywności Żywienia i Przedmiotów Użytku zorganizowane zostało szkolenie dla koordynatorów szkolnych programu.

Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV

zasadnicze działania:

- organizacja konkursu „Wiedzy o HIV/AIDS” w I Liceum Ogólnokształcącym. Konkurs adresowany jest do uczniów klas VIII szkół podstawowych.

- organizacja punktów informacyjno-edukacyjnych pracownika PSSE Jaworzno w: Zespole Szkół Ogólnokształcących, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Jaworznie, Miejskiej Bibliotece Publicznej w Jaworznie. Prowadzono rozmowy indywidualne, informowano o możliwości wykonania anonimowych i bezpłatnych testów na obecność wirusa HIV, rozdawano ulotki tematyczne.

Realizacja projektu „HIV/AIDS- mam czas rozmawiać” w 6 placówkach: I, II oraz III Liceum Ogólnokształcącym, Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3, Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 oraz Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego.

Działaniami objęto 4524 osób.

Program edukacyjny „Ars, czyli jak dbać o miłość?”

Program „Ars, czyli jak dbać o miłość” dotyczy profilaktyki używania substancji psychoaktywnych i jest adresowany do uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W roku szkolnym 2017/2018 program realizowało 4 placówki. Edukacją objęto 172 uczniów oraz 200 rodziców.

Projekt KIK/68 „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” w tym kampania społeczna „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”

W ramach Profilaktycznego programu w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych substancji psychoaktywnych realizowano kampanię społeczną pod hasłem „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”, celem której jest zwiększenie wiedzy na temat skutków

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna za 2018 r. Oświata Zdrowotna
---------------------	---

zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania. Główną grupą docelową kampanii są kobiety w wieku prokreacyjnym, ciężarne oraz ich rodziny i bliscy. W ramach realizacji kampanii zorganizowano 19 punktów edukacyjno-informacyjnych. Łącznie akcją objęto 8392 osób.

Program profilaktyczny „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”

Jest to program profilaktyki uniwersalnej bazujący na metodach aktywizujących, adresowany do młodzieży gimnazjalnej. Celem programu jest dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich używania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami. W roku szkolnym 2017/2018 w programie wzięło udział 10 szkół. Realizację programu poszerzono o dodatkowe działania takie jak: prezentacje, wykłady, akcje, konkursy plastyczne oraz projekcje filmów. Edukacją objęto 507 uczniów oraz 251 rodziców.

Program edukacji antytytoniowej „Bieg po zdrowie”

Głównym celem programu jest opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego, zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

Grupą docelową do której skierowany jest nowy program, są dzieci w IV klasie szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9-10 lat). W roku szkolnym 2017/2018 program realizowało 10 placówek. Edukacją objęto 427 uczniów oraz 412 rodziców.

Profilaktyka palenia tytoniu, w tym : Światowy Dzień Rzucania Palenia, Światowy Dzień bez tytoniu

Celem działań podjętych podczas realizowania Światowego Dnia bez tytoniu oraz Światowego Dnia Rzucania Palenia jest zwiększenie wiedzy na temat szkodliwości palenia wyrobów tytoniowych wśród dzieci i młodzieży, zmiana postaw wobec palenia tytoniu, zmierzająca w kierunku marginalizacji tego zjawiska w społeczeństwie oraz zwiększenie liczby osób rzucających palenie. W ramach realizacji powyższych działań zorganizowano 14 punktów informacyjno-edukacyjnych. Działaniami objęto 7135 osób.

Program „Żywnienie na wagę zdrowia” – „Klub Zdrowego Przedszkolaka”

- program o zasięgu wojewódzkim

Celem głównym programu jest wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej.

Cele szczegółowe programu:

- **Poprawa jakości żywienia dzieci i młodzieży w żłobkach, przedszkolach i szkołach**
- **Podniesienie świadomości rodziców w kwestii „odżywianie dzieci i ich aktywność fizyczna, a pozytywne skutki zdrowotne w przyszłości”**

Adresaci programu:

- Dyrektorzy i kadra opiekuńcza i pedagogiczna żłobków, przedszkoli, szkół
- Osoby odpowiedzialne za żywienie dzieci w placówkach nauczania i wychowania
- Organy założycielskie żłobków, przedszkoli, szkół
- Dzieci, młodzież, ich rodzice i opiekunowie

Partnerzy programu:

- Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach
- Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach
- **Agencja Rynku Rolnego**

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna za 2018 r. Oświata Zdrowotna
---------------------	---

W ramach programu „Żywienie na wagę zdrowia” przeprowadzono szkolenie w dniu 07.11.2018 r. skierowane do koordynatorów szkolnych programu. W szkoleniu wzięło udział 14 osób. VI edycja programu „Żywienie na wagę zdrowia” realizowana w roku szkolnym 2017/2018 skierowana jest tylko do placówek przedszkolnych i będzie realizowana w formie działań edukacyjnych ph. „Klub Zdrowego Przedszkolaka”. Działaniami objęto 6512 osób.

Program profilaktyki WZW B i C „Podstępne WZW”

- program o zasięgu wojewódzkim

Celem programu jest wzrost wiedzy uczniów szkół ponadgimnazjalnych na temat zagrożeń wynikających z zakażeń HBV i HCV oraz sposobów ich zapobiegania.

Adresatami programu są uczniowie szkół ponadgimnazjalnych.

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowany był w 6 placówkach.

Edukacja objęto 545 uczniów. O programie poinformowano 483 rodziców. W ramach profilaktyki WZW A przeprowadzono warsztaty w 10 szkołach dot. prawidłowego mycia rąk. W warsztatach wzięło udział 2942 uczniów.

Program „Wybierz Życie - Pierwszy Krok”

- program o zasięgu wojewódzkim

Celem programu jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy.

Adresatami programu są uczniowie I klas szkół ponadgimnazjalnych, rodzice i opiekunowie uczniów oraz kadra pedagogiczna.

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowany był w 5 placówkach.

Edukacją objęto 240 uczniów, 387 rodziców oraz 30 nauczycieli.

Światowy Dzień Zdrowia – 7 kwietnia

W 2018 roku przebiegał pod hasłem WHO: „Zdrowie dla wszystkich”.

zasadnicze działania:

1. W dniu 06.04.2018 r. w ramach Światowego Dnia Zdrowia zorganizowano akcję informacyjno-edukacyjną w I Liceum Ogólnokształcącym w Jaworznie. W ramach akcji uczniowie uczestniczyli w prelekcji kierownika HŻŻ dotyczącej zdrowego odżywiania. Pracownik OZ wraz z pedagogiem I Liceum Ogólnokształcącego zorganizował ścieżkę edukacyjną, którą uczniowie musieli pokonać w założonych goglach. Łącznie akcją objęto około 200 uczniów.
2. 11 kwietnia w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Jaworznie pracownicy PSSE Jaworzno zorganizowali Światowy Dzień Zdrowia podczas którego zostały omówione dwa tematy: kierownik sekcji Epidemiologii omówił „Historię szczepień w Polsce” a kierownik sekcji HŻŻ „Współczesne problemy żywieniowe młodzieży”. Na prelekcję zaproszono uczniów Zespołu Szkół Ogólnokształcących oraz CKZiU. W prelekcji wzięło udział 64 osoby.
3. 16 kwietnia w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 w Jaworznie pracownicy PSSE Jaworzno zorganizowali Światowy Dzień Zdrowia podczas którego kierownik sekcji HŻŻ omówił „Współczesne problemy żywieniowe młodzieży”. W prelekcji wzięło udział 70 osób.

W ramach realizacji Światowego Dnia Zdrowia przeprowadzono łącznie 14 pogadanek, prelekcji, w których wzięło udział 1156 osób, zorganizowano 3 narady a także zamieszczono informacje na stronie internetowej PSSE Jaworzno.

Akcja wojewódzka Dopalacze – Wypalacze „groźne narkotyki”

Celem podjętych działań jest profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży oraz zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy jako kluczowego zagrożenia dla zdrowia dzieci i młodzieży.

W ramach realizacji zorganizowano 20 akcji, 18 pogadanek, 3 narady, oraz 1 wystawę materiałów edukacyjno-informacyjnych w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Jaworznie. Działaniami objęto łącznie 20609 osób.

Wystawa w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Jaworznie.

„Brazowo, ale czy zdrowo?”

Celem akcji jest kształtowanie postaw i zachowań społeczeństwa związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim. W ramach realizacji zorganizowano 7 akcji, 19 pogadanek, 1 naradę z partnerami, oraz punkt informacyjny z materiałami edukacyjnymi.

Działaniami objęto łącznie 5812 osób.

Akcja „Znamie! Znam je?”

Celem akcji jest budowanie świadomości czerniaka oraz odpowiedzialnych zachowań i prozdrowotnych postaw wśród młodzieży oraz upowszechnienie wiedzy o czerniaku – nowotworze złośliwym skóry.

Adresatami działań są uczniowie szkół ponadgimnazjalnych.

zasadnicze działania:

- przedstawienie oferty dyrektorom szkół ponadgimnazjalnych;
- narady z koordynatorami
- dystrybucja materiałów edukacyjnych;

W roku szkolnym 2017/2018 akcja edukacyjna prowadzona była w 6 placówkach. Edukacją objęto 520 uczniów oraz 522 rodziców.

Akcja informacyjna „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”

Celem interwencji jest podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych, wzrost świadomości dotyczącej korzyści

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna za 2018 r. Oświata Zdrowotna
---------------------	---

wynikających ze szczepień ochronnych, zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym (obowiązkowym i zalecanym). Grupą docelową jest ogół społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem: rodziców dzieci w wieku 0-3 oraz dzieci przedszkolnych, studentów uczelni wyższych, osób starszych, osób podróżujących. W ramach realizacji akcji zorganizowano 8 narad, 19 pogadań, 19 punktów informacyjno-edukacyjnych, 4 akcje profilaktyczne oraz 1 szkolenie zorganizowane wspólnie z sekcją Epidemiologii. Działaniami objęto 9768 osób.

Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach

Celem akcji jest promowanie wiedzy na temat odpowiedzialnego stosowania antybiotyków oraz zwiększenie świadomości, jakim zagrożeniem dla zdrowia każdego z nas jest zjawisko antybiotykooporności. Narastanie tego zjawiska to w dużej mierze skutek niewłaściwego stosowania i nadużywania antybiotyków. W ramach działań zorganizowano 3 narady, 2 akcje profilaktyczne, 6 pogadań oraz dwa punkty informacyjno-edukacyjne. Informacje o Europejskim Dniu Wiedzy o Antybiotykach zamieszczono na stronie internetowej PSSE Jaworzno. Działaniami objęto 4729 osób.

Bezpieczeństwo dzieci podczas wypoczynku letniego oraz zimowego

W ramach akcji przeprowadzono pogadanki na temat bezpiecznych zachowań dzieci i młodzieży podczas wypoczynku letniego w 46 obiektach:

- PTTK Jaworzno
- Centrum Wspomagania Rozwoju Dzieci i Młodzieży „Akademia Pana Kleksa”
- Ognisko Wychowawcze
- Klub Ośrodek dla rodzin „Pod kolegiatą”
- MCKiS „Podłęże”
- Klub środowiskowy „Wega”
- Młodzieżowy Klub Środowiskowy „Gigant”
- Szkoła Podstawowa nr 18
- Szkoła Podstawowa nr 6
- Przedszkole Miejskie nr 9, 7, 25,27
- Szkoła Podstawowa nr 1
- Szkoła Podstawowa nr 7
- Szkoła Podstawowa nr 15
- Szkoła Podstawowa nr 9
- Zespół Szkół nr 3
- Klub „Dobra”
- Miejska Biblioteka Publiczna w Jaworznie
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej – Grupa Socjoterapeutyczna
- Klub Wega

Podczas wypoczynku zimowego przekazano kolorowanki „Bezpieczne ferie”, natomiast podczas wypoczynku letniego przekazano kolorowanki „Bezpieczne wakacje” do w/w obiektów. Działaniami objęto 3003 dzieci.

Zajęcia „Bezpieczne wakacje” w klubie „Pod skałką”

Podsumowanie:

- wizytacje placówek nauczania i wychowania	- 30
- szkolenia organizowane przez PSSE	- 5
- narady z instytucjami i organizacjami	- 40

Współpraca nawiązana przez PSSE – Jaworzno w zakresie działalności oświatowo – zdrowotnej i promocji zdrowia:

- W strukturze PSSE – Jaworzno:
 - Epidemiologia
 - Higiena Dzieci i Młodzieży
 - Higiena Żywności, Żywności i Przedmiotów Użytku
 - Higiena Pracy
- Z innymi jednostkami i instytucjami na terenie powiatu:
 - Urząd Miejski
 - Wydział Zdrowia
 - Biuro Promocji i Informacji
 - PCK
 - Miejskie Centrum Kultury i Sportu
 - Ośrodek Interwencji Kryzysowej
 - Szkoły
 - Przedszkola
 - Zakłady opieki zdrowotnej
 - Środowiskowy Hufiec Pracy
 - Klub „WEGA”
 - SP ZOZ Szpital Wielospecjalistyczny w Jaworznie
 - Miejska Biblioteka Publiczna
 - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
 - Młodzieżowe Centrum Kariery.